

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ
ΕΛΛΑΔΙ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΖΟΜΕΝΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΕΞΑΡΧΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς Ζωοτεχνίας τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου
Θεσσαλονίκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἡ διὰ ταύτης ἐπιτυγχανομένη ἀνάπτυξις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας ἀπετέλεσαν τὰ ἐδραῖα θεμέλια τῆς ταχείας ἐξελιξέως τῶν συγχρόνων βιομηχανικῶν καὶ μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν τοῦ Ἀντικῶ - μερικῶς δὲ καὶ τοῦ Ἀνατολικῶ - Κόσμου.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐφαρμογῆς τοῦ οἰκονομικοῦ προγραμματισμοῦ διὰ τῆς Νέας Οἰκονομικῆς πολιτικῆς (New Deal) 1933 εἰς τὰς Η.Π.Α. ἐδείχθη ὅτι εἶναι δυνατὴ ἡ ἐπιτυχὴς ἐφαρμογὴ τούτου πρὸς ἐπιτάχυνσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως μιᾶς χώρας, ἄνευ ἀπωλείας καὶ μόνον διὰ μερικῶν περιορισμῶν τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας τῶν κατοίκων. Παραλλήλως ὅμως ἐδείχθη ὅτι, ἵνα ὁ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς διασφαλισθῇ ταχέα καὶ εὐμενῆ ἀποτελέσματα, εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ὑπαχθῇ εἰς τὸν προγραμματισμὸν καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τοῦ ἀνθρωπίνου ὄλικου. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νέων πολιτῶν δέον νὰ κατευθύνεται πρὸς τὰς δραστηριότητας ἐκεῖνας, αἵτινες προβλέπεται ὅτι θὰ διασφαλίζον μελλοντικῶς ἀπασχόλησιν ἱκανοποιητικῶς ἀμειβομένην.

Βεβαίως, ὁ βᾶσις τοῦ οἰκονομικοῦ προγράμματος διαμορφούμενος ἐκπαιδευτικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς προγραμματισμὸς οὐ μόνον δὲν παραβλέπει, ἀλλὰ καὶ τονώνει κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν του τὰς βασικὰς ἐκπαιδευτικὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐρείδεται ἡ Ἀντικῶ τύπου ἀστική κοινωνία, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχη ἀποκλειστικὸν στόχον τὴν «διατήρησιν καὶ διαιώνισιν βασικῶν ἐθνικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ παραδόσεων».

Ὁ ὀρθός, οὕτω, προγραμματισμὸς καὶ ἡ βᾶσις τούτου ἄσκησις τῆς καταλλή-

λου ἐκάστοτε πολιτικῆς τῶν τομέων ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιστήμης ἀποτελοῦν μίαν τῶν σημαντικωτέρων δραστηριοτήτων ἐνὸς συγχρόνου Κράτους.

Εἶναι παραδεδεγμένον ὅτι ἡ ἐφαρμοζομένη ἐκπαιδευτικὴ καὶ ἐπιστημονικὴ πολιτικὴ, λόγῳ τῆς φύσεώς των, εἶναι μακροπρόθεσμοι. Αἱ προγραμματιζόμεναι ὡς ἐκ τούτου μεταβολαὶ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ τῇ ἐπιστήμῃ εἶναι διαδικασίαι ἀπαιτούσαι σοβαρὰν καταβολὴν προσπάθειας καὶ θελήσεως κατὰ τὸ στάδιον ἐκπονήσεως τῶν προγραμμάτων καὶ ἀκολούθως ἐμμονὴν καὶ συνέπειαν μακροετῆ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τούτων. Ἡ πείρα τῶν πλέον προσηγμένων ἡμῶν χωρῶν ἔδειξεν ὅτι βραχυπρόθεσμοι ἐπεμβάσεις καὶ ἀλλαγαὶ εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ καὶ ἐπιστημονικὰ προγράμματα, χωρὶς νὰ μελετηθοῦν αἱ παρενέργειαι τούτων ἐπὶ τοῦ ὅλου ἐπιστημονικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος, προκαλοῦν συχνὰ μείζονα ζημίαν παρὰ ὄφελος. Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ἡ ἐπιστήμη συνδέονται στενῶς καὶ πολυμερῶς μεταξὺ των. Ὅθεν, μία μεταβολὴ πολιτικῆς εἰς ἓνα ἐκ τῶν δύο τούτων τομέων δέον νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐπίτευξιν προδιαγεγραμμένων στόχων ἐπὶ ἀμφοτέρων. Ἐὰν αἱ ἐκάστοτε ἐπιβαλλόμεναι ἀλλαγαὶ πολιτικῆς δὲν διερευνοῦν ἐξαντλητικῶς τὰς ἐπὶ τῶν διαφόρων τομέων ἐπερχομένας ἀλλαγὰς καὶ τὰς ἐπιδράσεις τῶν ἀλλαγῶν ἐπὶ τοῦ ὅλου συστήματος τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἐπιστημῶν, εἶναι ἐνδεχόμενον αἱ ἀλλαγαὶ αὗται νὰ προκαλέσουν ἀποτυχίαν τῆς ὅλης ἐκπαιδευτικῆς πολιτικῆς.

Αἱ δημιουργούμεναι ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καὶ τὰς ἐπιστήμας ἀλλαγαὶ καὶ βελτιώσεις εἶναι πάντοτε λίαν δαπανηραὶ καὶ τὸ βάρος τῶν δαπανῶν τούτων ἐπιβαρύνει, ἀναλογικῶς, σχεδὸν ὅλους τοὺς πολίτας μιᾶς χώρας. Διὰ τὸν λόγον τούτον αἱ ἐκάστοτε ἐπιβαλλόμεναι ἀλλαγαὶ δέον νὰ αἰτῶνται ὑπὸ τῆς κοινωνίας καὶ νὰ κατανέμονται εἰς ὅλας τὰς περιοχὰς τῆς χώρας, ὥστε νὰ ἀπολαμβάνουν ἀναλογικῶς τῶν ἐκ τῆς βελτιώσεως τῶν κλάδων τούτων ὠφελειῶν ἅπασαι αἱ περιοχαὶ αὐτῆς.

Παραλλήλως εἶναι βασικὴ καὶ ἀπαραίτητος ἡ συνάρτησις τῶν ἐκπαιδευτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐξελίξεων πρὸς τὰς ἀναμενομένας ἐξελίξεις τῆς οἰκονομικῆς δομῆς ἐκάστης χώρας.

Ἡρξαστο ἤδη ἀπὸ ἔτους καὶ πλέον καὶ παρ' ἡμῶν ἡ διερεύνησις καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἀπαραιτήτων ἐξελίξεων πρὸς ἐκσυγχρονισμὸν τοῦ, κατὰ γενικὴν παραδοχὴν, ἐν καθυστερήσει εὐρισκομένου ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον, ἡ Κυβέρνησις συνέστησεν εἰδικὴν ἑνδεκαμελῆ Ἐπιτροπὴν Παιδείας, ἣτις ὑποδιηρέθη εἰς α) Εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν Ἀνωτάτης Ἐκπαιδεύσεως, β) Εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν Γενικῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ γ) Εἰδικὴν Ἐπιτροπὴν Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ἐκάλεσεν ἐπίσης 1000 περίπου ἄτομα, ἵνα ἐκφέρουν ἐγγράφως τὰς ἐπὶ τοῦ θέματος ἀπόψεις των, πρὸς τὰς ἀρμοδίας Δημοσίας Ὑπηρεσίας, ἢ νὰ συμμετάσχον εἰς σοβαρὰς καὶ γονίμους συζητήσεις, διεξαγομένας

διὰ τῶν ραδιοηλεκτρονικῶν μέσων ἢ, τέλος, νὰ ἐκφράσουν ταύτας ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ τύπου.

Παρηκολούθησα τὰς μέχρι σήμερον δηλώσεις τῆς ἐπιτροπῆς (Προέδρου τῆς) καὶ ἐμελέτησα τὸ ἐνημερωτικὸν τεύχος ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐπιτροπῆς Παιδείας, ὡς καὶ ἑτέρας συζητήσεις καὶ ἄρθρα δημοσιευθέντα εἰς τὸν τύπον, ἕνα τῶν ὁποίων ὑπῆρξαν λίαν ἀξιόλογα.

Λίαν χαρακτηριστικαὶ καὶ ἐπιτυχεῖς βεβαίως ὑπῆρξαν αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προθυπουργοῦ, ἐπὶ τῶν ἀντιμετωπιζομένων δυσχερειῶν καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀνάγκης βελτιώσεως τὸ ταχύτερον τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τοῦ ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ, κατὰ τὴν ὁμιλίαν του τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1972.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν μέχρι σήμερον λεχθέντων ἢ ἀναγραφέντων δὲν διαφαίνεται σαφῶς, ἐὰν ἐγένετο συνάρτησις τῶν μελλοντικῶν ἐπιδιώξεων τῶν προτεινομένων ἐκπαιδευτικῶν ἀλλαγῶν πρὸς τὰ δεδομένα τῶν ὑπὸ ἐκπόνησιν προγραμμάτων κοινωνικοοικονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας καὶ παραλλήλως δὲν ἀναφέρονται τὰ ἀριθμητικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προβλήματος, θὰ προσπαθῆσω, εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον, νὰ δώσω ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τὴν παρελθοῦσαν καὶ τὴν σήμερον ὑφισταμένην κατάστασιν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι, ἀπὸ ἀπόψεως ποσότητος καὶ ποιότητος μετὰ συγκρίσεων πρὸς τὴν ἐκπαιδευτικὴν στάθμην γειτονικῶν μας χωρῶν, ὡς καὶ νὰ ἐπισημάνω τὸ κύριον αἷτιον τῆς γενικῶς παραδεδεγμένης καθυστερήσεως τῆς ἐλληνικῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης. Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ θὰ ἐπιδιώξω νὰ θέσω τοὺς κυρίους στόχους τῆς μελλοντικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως, βάσει κυρίως τῶν προβλεπομένων οικονομικῶν ἐξελίξεων, ὡς καὶ νὰ ἀποτιμήσω, κατὰ προσέγγισιν, τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτηθησόμενα ὄλικὰ μέσα.

Ὡς εἶναι γνωστὸν, ἡ θεώρησις τῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων, οἷσα πολὺπλοκος, ἐκνυριαρχεῖτο μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς βασικῆς ἐπιδιώξεως «διατηρήσεως καὶ διαιωνίσεως βασικῶν ἐθνικῶν χαρακτηριστικῶν καὶ παραδόσεων». Τὰ ἀποτελέσματα δὲ τῆς τοιαύτης μονοπλεύρου θεωρήσεως τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας δραστηριότητος εἶναι ἡ διαιωνίσις τῆς μορφῆς τῆς παραδοσιακῆς ἐκπαιδεύσεώς μας, ἣτις ἤδη δὲν ἱκανοποιεῖ τὰς ἀνάγκας τῆς ταχέως ἐξελισσομένης οικονομίας μας. Αἱ προσπάθειαι ἀναμορφώσεως καὶ ἐκσυγχρονισμοῦ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος δὲν προήχθησαν κυρίως λόγῳ τῆς ἠθελημένης ἢ ἀθελήτου ἀγνοίας πλείστων πλευρῶν τοῦ πολυσυνθέτου τούτου προβλήματος.

Μία τῶν σημαντικωτέρων πλευρῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι καὶ ἡ οικονομική. Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Schultz ὅτι, ὅσον προχωρεῖ ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις, ἐπὶ τοσοῦτον αὕτη ἐξαρτᾶται τόσον ἐκ τοῦ ρυθμοῦ παραγωγῆς χρησίμου γνώσεως ὅσον καὶ ἐκ τῆς διασφαλίσεως ὑψηλῆς ποιότητος ειδικοτήτων, μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν συνεχῆ μετατόπισιν τῆς δομῆς τῶν ἐκπαιδευτικῶν δραστηριοτήτων πρὸς τοὺς κλάδους ἐκείνους τῆς γνώσεως, οἵτινες προσιδιάζουν καὶ ἀνταποκρίνονται πρὸς τοὺς τομεῖς τῆς οικονομίας, οἵτινες ἀναπτύσσονται ταχύτερον. Δικαίως καὶ ὁ Γ. Κουτσομάρης ἀνησυχεῖ, γράφων ὅτι «ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας ἡ συγκριτικῶς μικροτέρα ἐπένδυσιν εἰς μέγεθος καὶ ποιότητα ἐκπαιδεύσεως

θά ὀδηγήσῃ ἀναποφεύκτως εἰς σοβαρὰς ἀνισορροπίας μεταξὺ ἀνθρώπινου καὶ ὕλικου κεφαλαίου εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς χώρας, μὲ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ ἀνοδικοῦ ρυθμοῦ».

Εἰς τὴν παροῦσαν μελέτην θὰ προσπαθήσωμεν νὰ διερευνήσωμεν τὸ ἐκπαιδευτικὸν μας πρόβλημα κυρίως ἀπὸ ἀπόψεως συναρτήσεως τούτου πρὸς τὴν οἰκονομικὴν μας ἀνάπτυξιν.

Στόχος κατὰ ταῦτα τῆς παρουσίας ἐργασίας εἶναι ἡ διαφώτισις καὶ συνειδητοποίησις τῆς σημερινῆς μας καθυστερήσεως εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν, ἢ ἀποτίμησις τῶν σοβαρωτάτων προσπαθειῶν, ἃς δέον νὰ καταβάλωμεν ὡς Κράτος καὶ ὡς ἄτομα διὰ τὴν ταχύτεραν δυνατὴν ἀναπροσαρμογὴν τοῦ τομέως τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς ἐκπαίδευσεως, καὶ ἡ ἐπισήμανσις τῆς ἀνάγκης ὅπως τὸ ὑπὸ ἐκπόνησιν ἐκπαιδευτικὸν Πρόγραμμα συναρτηθῇ στενῶς καὶ μετὰ τῶν ἐκπονουμένων Προγραμμάτων Μακροχρονίου Προοπτικῆς.

Θεωρῶ σκόπιμον νὰ τονίσω ὅτι ἡ παροῦσα ἐργασία ἀποτελεῖ μίαν πρώτην προσπάθειαν θετικῆς προσεγγίσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προβλήματος ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως δι' ἀποτιμῆσεως τῶν ἀπαιτηθησομένων ἐπενδύσεων καὶ ἱεραρχήσεως τούτων κατὰ τρόπον πλεον ἀποδοτικόν, πρὸς διασφάλισιν τῶν ἀπαραίτητων γνώσεων καὶ μεταβίβασιν τούτων διὰ τῆς ἐκπαίδευσεως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γενεάν. Ὡς πρώτη μάλιστα προσπάθεια δὲν διεκδικεῖ τὸ ἀλάθητον, δι' ὃ καὶ θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ κατάρτισις μιᾶς ὑπηρεσίας μελετητῶν καὶ προγραμματιστῶν, εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας, ἀποκλειστικῆ ἐνασχόλησις τῆς ὁποίας θὰ εἶναι: Πρῶτον, ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ ἐπεξεργασία τῶν ὕφισταμένων ποσοτικῶν καὶ ποιοτικῶν δεδομένων ἐπὶ τῆς ἐκπαίδευσεως, ὥστε νὰ ἐπισημανθοῦν λεπτομερέστερον καὶ σαφέστερον αἱ ἀδυναμίαι τῆς παρούσης μορφῆς τῆς ἐκπαίδευσεώς μας εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμίδας. (Ἡμεῖς δὲν κατορθώσαμεν νὰ ἀνεύρωμεν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἢ τὴν Ε.Σ.Υ.Ε. πόσοι νέοι ἐγγράφονται ἐτησίως εἰς ξένα Πανεπιστήμια). Δεύτερον, ἡ ἀποτίμησις εἰς δαπάνας τῶν ἀναγκαίων ἀναδιαρθρώσεων πρὸς ἐξοδετέρωσιν τῶν ὕφισταμένων ἀδυναμιῶν, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῶν δαπανῶν τῶν ἀναγκαίων νέων μηχανισμῶν, οἵτινες θὰ θεωρηθοῦν ἀπαραίτητοι πρὸς ἐκσυγχρονισμὸν καὶ ποιοτικὴν βελτίωσιν τῶν παρεχομένων σήμερον ὑπηρεσιῶν παιδείας καὶ ἐπιστήμης. Μόνον οὕτω θὰ προετοιμασθῇ πλῆρες πρόγραμμα, εἰς ὃ μάλιστα θὰ προτείνωνται δύο ἢ καὶ τρεῖς ἐναλλακτικαὶ λύσεις, ὥστε ἡ Κυβέρνησις νὰ ὀλοποιῇ τὴν ἐκάστοτε δυνατὴν, βάσει τῶν διαθέσιμων ὕλικῶν μέσων παρὰ τῆς Πολιτείας.

Ἡ προτεινομένη πρὸς ἴδρυσιν ὑπηρεσία δέον νὰ ἐπανδρωθῇ κυρίως δι' οἰκονομολόγων - προγραμματιστῶν, ἐξειδικευμένων μάλιστα εἰς τὰ οἰκονομικὰ τῆς ἐκπαίδευσεως, ὥστε νὰ διερευνῶνται ἐμπεριστατωμένως αἱ σχέσεις τῆς ἐκπαίδευσεως πρὸς τὴν ἐκάστοτε σκοπομένην ἀνάπτυξιν, ἢ ἐπιλογὴ μεταξὺ ἐπενδύσεων εἰς τὸν ἄνθρωπον ἢ εἰς ἕτερα ὕλικά κεφάλαια, τὸ κόστος διαμορφώσεως ὡς καὶ ἡ δυνατότης μεταβιβάσεως τῶν γνώσεων παρ' ἡμῖν καὶ γενικῶς νὰ διερευνηθοῦν καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ βάθος τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα τῆς ἐκπαίδευσεως καὶ ὁ προγραμματισμὸς ταύτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΠΑΡΕΛΘΟΥΣΑ ΚΑΙ Η ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΣΗΜΕΡΟΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Α. Κοινωνικοοικονομική εξέλιξις τῆς χώρας μέχρι σήμερον καὶ προοπτικαὶ περαιτέρω ἐξελίξεως ταύτης

Ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ καὶ μέχρι τοῦ 1909, ἡ κοινωνικὴ δομὴ τῆς χώρας ἦτο καθαρῶς αὐτοκαταναλωτικὴ - γεωργικὴ, στηριζομένη κυρίως εἰς τὴν καθυστερημένην τεχνικῶς πρωτογενῆ παραγωγὴν (Γεωργία - Κτηνοτροφία - Δάση - Ἀλιεία), ἣτις διησφάλιζε χαμηλότατον βιοτικὸν ἐπίπεδον. Ἀπὸ τοῦ 1909 καὶ μέχρι τοῦ 1965 ἤρχισε νὰ δημιουργηθῆται ἐν Ἑλλάδι βραδέως μία ἀστικὴ κοινωνία «νηπιακῆς» καὶ «ἐφηβικῆς» κεφαλαιοκρατίας, περὶ τὸ τέλος δὲ τῆς περιόδου ταύτης, τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἐγκατεστάθη εἰς τὰ σοβαρῶς ἀξηθέντα πληθυσμιακῶς ἀστικά κέντρα καὶ τὸ ἐτήσιον κατὰ κεφαλὴν ἀκαθάριστον προϊόν ἀνῆλθεν εἰς τὰ 500 \$ περίπου. Ἀπὸ τοῦ 1965 καὶ μέχρι σήμερον, μὲ συνεχῶς ἐπιταχυνόμενον ρυθμὸν, ἡ ἀστικοποίησις ἐξελίσσεται καὶ μεγάλαι μᾶζαι τῶν κατοίκων τῆς χώρας συγκεντρῶνται εἰς τοὺς δύο κυρίως ἀναπτυξιακοὺς πόλους τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Τὸ 1971 ὁ ἀγροτικὸς πληθυσμὸς τῆς χώρας ἀπετέλει τὰ 35,1% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ (Ἀπογραφὴ 1971 Ε.Σ.Υ.Ε). Τὸ κατὰ κεφαλὴν ἀκαθάριστον προϊόν ὑπερέβη ἤδη τὰ 1100 \$ ἐτησίως καὶ οὕτως ἡ χώρα ἐξῆλθεν ἤδη τοῦ σταδίου τῆς ὑπαναπτύξεως καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ταχέως ἀναπτυσσομένης οἰκονομίας. Ἐν τούτοις, ἀκόμη καὶ κατὰ τὸ 1969, ἡ διάρθρωσις τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ εἶχεν ὡς ἐξῆς : Πρωτογενῆς τομεὺς 48,2%, δευτερογενῆς τομεὺς 22,5%, τριτογενῆς τομεὺς 29,3% (Observateur de l'Ο.С.Д.Е. 1972). Βάσει τῶν προσωρινῶν στοιχείων τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1971, ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα περιορίσθη εἰς 41,5% (Ε.Σ.Υ.Ε.). Φαίνεται μάλιστα ὅτι τὸ παραμένον εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα ἀνθρώπινον δυναμικὸν εἶναι «γεγηρασμένον».

Βάσει τῶν ὑπὸ ἐκπόνησιν Προγραμμάτων Μακροχρονίου Προοπτικῆς, προβλέπεται ὅτι κατὰ τὸ 1985 ἡ χώρα μας θὰ ἀνήκη εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνεπτυγμένων βιομηχανικῶν χωρῶν μὲ μέσον κατὰ κεφαλὴν ἀκαθάριστον προϊόν περίξ τῶν 2500 \$, ὅπερ τὸ 1990 θὰ ἀνέλθῃ εἰς 3200 \$ καὶ κατὰ τὸ 2000 εἰς 5200 \$ (καθηγητῆς Α. Ἀγγελόπουλος), ὅτε ἡ χώρα μας θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν.

Κατὰ τὸ 1985 ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα προβλέπεται ὅτι θὰ

μειωθῆ εἰς 20% τὸ πολὺ καὶ τὸ 2000 εἰς 5% τὸ πολὺ. Τὸ 1985 τὸ ἐκ τοῦ πρωτογενοῦς τομέως ἀκαθάριστον προϊόν ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀποτελῆ τὸ 11,7% τοῦ συνολικοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος.

B. Σημειωθεῖσαι ἐξελίξεις ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει μέχρι σήμερον

Ἄλλ' ἐνῶ τὰ σημειωθέντα μέχρι σήμερον ἐπιτεύγματα, εἰς τὸν οικονομικὸν ἰδίᾳ τομέα, ὑπῆρξαν ἱκανοποιητικὰ καὶ αἱ προοπτικαὶ τῆς περαιτέρω ἐξελίξεως τῆς οικονομικῆς μας ἀναπτύξεως εἶναι λίαν ἐλπιδοφόροι, αἱ ἐξελίξεις εἰς τὸν τομέα τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ πληθυσμοῦ μας εἶναι λίαν περιορισμέναι, ἂν μὴ ἀνύπαρκτοι.

Μάλιστα, δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι, κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα (κατὰ τὴν Τουρκικὴν κατοχὴν καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν), αἱ ὄρειναί μας περιοχαὶ εἶχον δημιουργήσει, διὰ τῶν Δημοτικῶν καὶ Ἑλληνικῶν σχολείων των, ἀξιόλογον διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκπαιδευτικὴν στάθμην τοῦ πληθυσμοῦ των, σαφῶς ὑπερέχουσαν τῆς εἰς τὰ Βαλκάνια καὶ τὴν Ἑγγὺς Ἀνατολὴν ὑφισταμένης τοιαύτης. Λόγω τῆς ἱκανοποιητικῆς διὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ὀργανώσεως τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τῶν Ἑλλήνων, τὸ ζωηρότερον καὶ ἱκανώτερον τμήμα τῶν τότε ἐκπαιδευθέντων Ἑλλήνων κατάρθωνε νὰ εὐδοκιμῆ εἰς τὰς Βαλκανικὰς χώρας, τὰς χώρας τῆς Ἑγγὺς Ἀνατολῆς, τὴν Αἴγυπτον, ἀκόμη καὶ εἰς χώρας τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης (Οὐγγαρίαν - Αὐστρίαν - Βορειοῖν Ἰταλίαν). Οἱ Ἕλληνες μετανάσται τῆς περιόδου ἐκείνης ἤσκουν ἀρχικῶς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ μικροεμπόρου καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐξελίσσοντο εἰς μεγαλεμπόρους, ἀκόμη καὶ εἰς Τραπεζίτας, εἰς τὰς φιλοξενούσας τούτους χώρας. Ἡ τοιαύτη ὁμως ἐκπαιδευτικὴ ὑπεροχὴ διήρκεσε μόνον μέχρι τοῦ 1940.

Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερον ἡ πολιτικὴ, κοινωνικὴ, οικονομικὴ καὶ τεχνικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ πληθυσμοῦ μας ἔχει παραμείνει στατικὴ, καθυστερημένη καὶ κατάλληλος μόνον διὰ τὴν παραδοσιακὴν γεωργικὴν κοινωνίαν τοῦ παρελθόντος.

Σήμερον, ὡς δεῖκνυται εἰς τὸν πίνακα 1, ἀποτελοῦμεν μετὰ τῆς Πορτογαλίας τὰς μόνυς Εὐρωπαϊκὰς χώρας, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ἑξαετῆς. Εἰς τὴν Τουρκίαν ἐπίσης ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι πενταετῆς. Τὸ Βέλγιον, ἡ Ἀλβανία, ἡ Γιουγκοσλαβία, ἡ Ἰταλία, ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ Ρωσσία, ἔχουν ὀκταετῆ ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ Αὐστρία, ἡ Δυτικὴ Γερμανία, ἡ Σουηδία, ἡ Τσεχοσλοβακία καὶ ἡ Φιλλανδία, ἔχουν ἔννεαετῆ ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἡ Ρουμανία, ἡ Οὐγγαρία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία ἔχουν δεκαετῆ ὑποχρεωτικὴν τοιαύτην.

Εὐρέθην προσφάτως εἰς δυσχερῆ θέσιν, ὅταν Ἕλλην μετανάστης ἐκ Γερμανίας μὲ ἠρώτησε διατί δὲν εἰσάγομεν καὶ ἡμεῖς τὴν ὀκταετῆ ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν, ὡς οἱ Ἰταλοὶ καὶ Γιουγκοσλαβοὶ, οἱ ὅποιοι ἔχοντες ἀπολυτῆριον διευτοῦς φοιτήσεως κατωτέρας τεχνικῆς Σχολῆς, μετὰ τὸ ἐξατάξιον Δημοτικόν, προσλαμβάνονται ὑπὸ τῶν γερμανικῶν ἐπιχειρήσεων μὲ ὄρομίσθιον 5,10 μάρκων, ἐνῶ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐργάται προσλαμβάνονται μὲ ὄρομίσθιον 3,60 μάρκων καὶ διὰ νὰ φθάσουν τὸ ὄρομίσθιον τῶν Ἰταλῶν καὶ Γιουγκοσλαβῶν νε-

Π Ι Ν Α Κ Ι

Δείκνυται α) ηλικία εισόδου εις την 'Υποχρεωτικήν 'Εκπαίδευσιν, β) ηλικία εξόδου εκ τής 'Υποχρεωτικής 'Εκπαίδευσως, γ) διάρκεια 'Υποχρεωτικής 'Εκπαίδευσως, δ) ηλικία εισόδου εις την Μέσην 'Εκπαίδευσιν και εις την 'Επαγγελματικήν 'Εκπαίδευσιν, και διάρκεια τούτων εις διαφόρους χώρας.

('Εκ Statistical Abstract of U.S. 1970 και 1971)

α/α	Χώραι	'Ηλικία		Διάρκεια (εις έτη)	Μέση Γεν. 'Εκπαίδευσιν		'Επαγγελματική 'Εκπαίδευσιν	
		εισόδου	εξόδου		'Ηλικία εισόδου	Διάρκεια (εις έτη)	'Ηλικία εισόδου	Διάρκεια (εις έτη)
1	'Αγγλία	5	15	10	11	7	16	2-5
2	'Αλβανία	7	15	8	11	4+4	15	4
3	'Αλγερία	6	14	8	12	4-3	14	3-6
4	Αυστραλία	6	15	9	11	3,4-2	15	1-4
5	Αυστρία	6	15	9	10	4+5	14	3-5
6	Βέλγιον	6	14	8	12	3+3	12	3-5
7	Βουλγαρία	7	16	9	15	3	15	3-4
8	Βραζιλία	7	11	4	11	4-3	11	4-7
9	Γαλλία	6	16	10	11	4+3	15	2-3
10	Γερμανία Δυτ.(¹)	6	15	9	10	3,4,5,6+3,4	15	2-3 1/2
11	Γιουγκοσλαβία	7	15	8	15	4	—	—
12	'Ελβετία (²)	6-7	14-16	7-8-9	10,11,12	3,4,5+3,4,6	16	2-4 1/2
13	'Ελλάς	5 1/2	12	6	12	3+3	15	3-4
14	Η. Π. Α.	6-7-8	14-17-18	10-11-12	12	4,5,6	14	1-4
15	'Ιαπωνία	6	15	9	12	3-3	12	3-6
16	'Ισραήλ	5	14	9	14	4	14	2-6
17	Ιταλία	6	14	8	11	3+5	14	2-5
18	'Ισπανία	6	14	8	10	4+3	14	3-6
19	Ούγγαρία	6	16	10	14	4	14	4
20	Πορτογαλία	7	13	6	10	5+2	12	2-5
21	Ρουμανία	6	16	10	10	4+4	14	1-5
22	Ρωσσία	7	15	8	15	2,3	15	2-4
23	Σουηδία	7	16	9	13	3+3	16	2
24	Τουρκία	6	11	5	13	3-3	11	3-4
25	Τσεχοσλοβακία	6	15	9	15	4	15	4
26	Φιλανδία	7	16	9	11	2,2,5,6+3	16	1-3

(1) Εις την Δυτικήν Γερμανίαν έχει νομοθετηθῆ ὡς ἔτος λήξεως τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσως τὸ 18ον καὶ ἤδη τίθεται εἰς προοδευτικὴν ἔφαρμογὴν.

(2) Ἡ Ἑλβετία ἔχει 7,8,9 ἔτη ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσως, ἀναλόγως τῶν Καντονίων.

αρχών εργατών απαιτείται να εργασθούν επί μίαν δεκαετίαν. Ἄλλὰ μήπως καὶ οἱ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν ἀπασχολούμενοι εἰς ἀστικά ἐπαγγέλματα ἀπόφοιτοι τῶν ἐξαετοῦς φοιτήσεως Δημοτικῶν μας σχολείων δὲν θυσιάζουν μίαν πενταετίαν ἕως δεκαετίαν τοῦλάχιστον διὰ τὴν ἐκμάθησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των, ὡς μαθητευόμενοι (καρφάδες) μὲ μειωμένην παραγωγικότητα καὶ χαμηλοτέρας ἀμοιβάς; Βεβαίως ναί, δι' ὃ καὶ ἡ ἀνάγκη ὀκταετοῦς ἢ ἔννεαετοῦς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως ἀπάντων τῶν Ἑλληνοπαίδων εἶναι κατεπείγουσα, ὥστε νὰ φθάσωμεν τοῦλάχιστον τὸ ἐπίπεδον τῶν Ἱταλῶν, Γιουγκοσλάβων, καὶ νὰ ὑπολειπόμεθα τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν, ὅπου ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ἔννεαετῆς ἢ δεκαετῆς.

Γ. Διατροφή τῶν κατοίκων τῆς χώρας

Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς στάθμης τῶν διαφόρων βαθμίδων τῆς ἐκπαίδευσως ἐν τῇ χώρᾳ μας, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον νὰ περιγράψωμεν διὰ βραχέων τὴν στάθμην διατροφῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, λόγῳ τῆς διαπιστωθείσης κατὰ τὴν λήξασαν δεκαετίαν στενῆς σχέσεως μεταξὺ διατροφῆς καὶ δείκτου νοημοσύνης (εὐφυΐας) (intelligence coefficient) I. C. τῶν ἀτόμων.

Κατὰ τὸ 1971 ἡ διατροφή τοῦ μέσου Ἑλλήνος ἔφθασε τὴν ἡμερησίαν κατανάλωσιν 45,68 γρμ. πρωτεΐνης ζωικῆς προελεύσεως (ἐναντι συνολικῆς κατανάλωσεως 97 γρμ. ὀλικῆς πρωτεΐνης) καὶ 2.800 θερμίδων, ἐξ ὧν 629,59 προήρχοντο ἐκ τροφίμων ζωικῆς προελεύσεως (Ἐξαρχος 1972). Τὸ ἐπίπεδον τοῦτο διατροφῆς καλύπτει πλήρως τὰς εἰς θερμίδας καὶ ὀλικὰς πρωτεΐνας ἀνάγκας διατροφῆς, ὑπολείπεται ὁμως ἀρκούντως, ὡς πρὸς τὴν κατανάλωσιν ζωικῆς προελεύσεως πρωτεϊνῶν, τῆς κατανάλωσεως τῶν κατοίκων τῶν προηγμένων βιομηχανικῶν χωρῶν.

Παραθέτομεν κατωτέρω ἀπόψεις τινὰς ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς διὰ πρωτεϊνῶν διατροφῆς ἐπὶ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐγκεφάλου.

Οἱ Kajalakshmi καὶ Kamakrishman τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Baroda εἰς ἄρθρον των, δημοσιευθὲν τὸ 1965, ὑπὸ τὸν τίτλον «Διατροφή διὰ πρωτεϊνῶν καὶ λειτουργία ἐγκεφάλου» (Protein nutrition and brain fuction) καταλήγουν ὡς ἑξῆς :

«Ἐν συμπεράσματι, εὐρέθη ὅτι ἡ ἔλλειψις πρωτεΐνης ἐπηρεάζει τὴν βιοχημικὴν σύστασιν τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τὴν ἰκανότητα ἐκμάθησεως εἰς τοὺς μῦς. Ὑπάρχουν ὑπαινικτικαὶ τινες καὶ τυχαῖαι μαρτυρίαί, βάσει κλινικῶν παρατηρήσεων, ὅτι τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ πρωτεϊνικὸς καὶ θερμιδικὸς ὑποσιτισμὸς ἀποτελεῖ σήμερον τὴν μεγίστην διαιτητικὴν νόσον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐὰν ὄντως ὑφίσταται τοιαύτη σχέσηις μεταξὺ διὰ πρωτεϊνῶν διατροφῆς καὶ ἀναπτύξεως τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἀτόμου, τοῦτο θὰ ἔχη τρομακτικὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς παραγωγικότητος τῶν λαῶν καὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ πολιτικῆς σταθερότητος τῶν ἐθνῶν».

Ὁ Dr Delbert Dempton τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰνστιτούτου Ὑγείας τῶν Η.Π.Α. ἔδωκε τὸ 1970 στοιχεῖα ἐπὶ μετρήσεως ἀριθμοῦ νευρῶνων ἐγκεφάλων 430 παίδων, ἡλικίας κάτω τοῦ ἔτους. Διεπιστώθη ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν νευρῶνων τῶν ὑποσιτι-

ζομένων παιδών ηλικίας κάτω του έτους ήτο σημαντικῶς μικρότερος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νευρώνων παιδῶν τῆς αὐτῆς ηλικίας, ἅτινα ὁμως εἶχον διατραφή πλουσίως διὰ ζωικῶν πρωτεϊνῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν ἐρευνητὴν, «ὅταν ὁ ὑποσιτισμὸς λαμβάνῃ χώραν ἀπὸ τῆς συλλήψεως τοῦ νέου ὀργανισμοῦ, κατὰ τὴν κυοφορίαν, καὶ μέχρις ηλικίας 5 ἐτῶν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ εἶναι σημαντικῶς ἠλαττωμένος ὁ ἐφοδιασμὸς τοῦ ἐγκεφάλου διὰ τῶν ἀπαραιτήτων κυτταρικῶν συστατικῶν, τότε πλήρης ἀποκατάστασις εἰς τὴν κανονικὴν διαμόρφωσιν καὶ λειτουργικὴν δραστηριότητα τοῦ ἐγκεφάλου δὲν εἶναι πλέον δυνατὴ. Ἐπομένως ἡ περίοδος, ἡ ἔντασις καὶ ἡ διάρκεια τοῦ διὰ ζωικῶν πρωτεϊνῶν ἀνεπαρκοῦς ἐφοδιασμοῦ τῶν ἐμβρύων καὶ τῶν γεννωμένων βρεφῶν καὶ νηπίων μέχρις ηλικίας τῶν 5 ἐτῶν ἀποτελοῦν λίαν σοβαροὺς παράγοντας εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ κανονικοῦ ἐγκεφάλου.

Αἱ εὐρύτατα συνεχιζόμεναι ἐρευναι περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ ὑποσιτισμοῦ εἰς τὴν ὑποβάθμισιν τῆς μορφολογικῆς καὶ λειτουργικῆς δραστηριότητος τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τοῦ περιφερειακοῦ νευρικοῦ συστήματος ἔδειξαν ὅτι ὁ ὑποσιτισμὸς, ἰδίᾳ ὡς πρὸς τὰς πρωτεΐνας, προκαλεῖ βλάβας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου. Νεώταται ἐξ ἄλλου ἐρευναι τείνουσι νὰ καταδείξουν τὴν εὐμενῆ ἐπίδρασιν, ἐπὶ τῆς μνήμης καὶ ἐτέρων ἐγκεφαλικῶν λειτουργιῶν, διαφορῶν χημικῶν ἐνώσεων, τόσον εἰς νεαρὰ ἄτομα, ὅσον καὶ εἰς ἄτομα προκεχωρημένης ηλικίας.

Μόλις πρὸ ὀλίγου χρόνου, ὁ δόκτωρ Μαρσέλ Ὠτρέ, διευθυντὴς τοῦ τμήματος διατροφῆς τοῦ Ὄργανισμοῦ Τροφῶν καὶ Γεωργίας (FAO), ἐδήλωσεν ὅτι «ἡ ἔλλειψις πρωτεϊνῶν ἐκ τῆς διατροφῆς τῶν κυοφορουσῶν γυναικῶν καὶ τῶν βρεφῶν κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ζωῆς τῶν ἐπιβραδύνει τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου τῶν βρεφῶν καὶ αἱ κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο ἐπερχόμεναι βλάβαι εἶναι ἀνεπανόρθωτοι».

Ὁ κ. Ὠτρέ, εἰς ὁμιλίαν του ἐνώπιον τῆς εἰδικῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ FAO, ἐτόνισεν ὅτι ὁ δείκτης κακῆς διατροφῆς τῶν παιδῶν προσχολικῆς ηλικίας κυμαίνεται εἰς τὰς διαφοροὺς χώρας ἀπὸ ἕν ἕως ἑννέα τοῖς ἑκατόν, εἰς ὀρισμένας ὁμως περιπτώσεις ὑπολανθάνουσαι μορφαὶ κακῆς διατροφῆς εἶναι δυνατόν νὰ φθάσουν καὶ μέχρι τὸ 50%. Τοῦτο παρατηρεῖται ἰδίᾳ εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας μὲ ἀποτελέσματα τραγικά, λόγῳ τῶν δημιουργουμένων οὕτως ἀνιάτων ἐγκεφαλικῶν βλαβῶν τῶν νεαρῆς ηλικίας ἀτόμων τῶν χωρῶν τούτων.

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων, τεκμαίρεται ὅτι ἡ διατροφή καὶ ἡ πνευματικὴ ἄσκησις, δηλαδὴ ἡ ἐκπαίδευσις, ἀποτελοῦν τοὺς δύο κυριωτέρους παράγοντας ἀμέσου σωματικῆς καὶ πνευματικῆς βελτιώσεως τῆς στάθμης τοῦ ἐμψύχου ὕλικου ἐνὸς λαοῦ, ἐνὸς ἔθνους. Ἡ συνεχιζομένη ἐπὶ μακρὸν ἀρτία διατροφή καὶ ἐκπαίδευσις ἐνὸς λαοῦ προκαλεῖ διὰ μέσου τῶν γενεῶν ἀκόμη καὶ κληρονομησίμους μεταλλάξεις ἐπὶ τοῦ γονιδιακοῦ ἐξοπλισμοῦ, ἐπὶ τοῦ γενώματος τοῦ λαοῦ τούτου. Ἀντιθέτως, ὁ χρόνιος ὑποσιτισμὸς καὶ ἡ ἔλλειψις ἐκπαιδεύσεως προκαλοῦν πνευματικὴν ὑποβάθμισιν.

Ἐπιβάλλεται ὅθεν καὶ παρ' ἡμῖν ἡ ἄσκησις εὐρείας διαφωτίσεως ἐπὶ τῆς ἀνάγκης πλουσίας εἰς ζωϊκὰς πρωτεΐνας διατροφῆς τῶν κυοφορουσῶν γυναικῶν ὡς καὶ τῶν βρεφῶν καὶ νηπίων μέχρις ηλικίας 5 ἐτῶν, ὥστε ἀφ' ἐνὸς μὲν τὰ ἄτομα νὰ γεννῶνται μὲ τὸν μεγαλύτερον δυνατόν ἀριθμὸν νευρώνων (μετὰ τὴν γέννησιν

ὁ ἀριθμὸς τῶν νευρῶνων δὲν ἀυξάνει) καὶ ἀφ' ἑτέρου κατὰ τὰ πέντε πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς τῶν, κατὰ τὰ ὁποῖα συντελεῖται τὸ 75% περίπου τῶν συνολικῶν συνδέσεων τῶν νευρῶνων μεταξύ τῶν, νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διενέργεια μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ συνδέσεων περὶ ἕκαστον νευρῶνα. Αἱ ὑπὸ ἐκάστου νευρῶνος δημιουργούμεναι συνδέσεις μετὰ τῶν λοιπῶν νευρῶνων ἔχουν μῆκος (νευρίται + 4 τελικὰ δενδρύλλια) 15.000-30.000 μέτρων.

Ὁ ἐρευνητὴς Richard Barnes τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Cornell τῶν Η.Π.Α. γράφει ὅτι «ἡ τεραστία σημασία τοῦ συσχετισμοῦ μεταξὺ ἐπαρκοῦς διὰ ζωϊκῶν πρωτεϊνῶν διατροφῆς καὶ πνευματικῆς ἀναπτύξεως εἶναι προφανῆς καὶ ἔχει πράγματι σοβαρὰν ἀξίαν εἰς τὰς πληθυσμιακὰς ομάδας, αἵτινες εὐρίσκονται ὑπὸ ὀριακὴν ἢ ἔτι πλέον ἐλλειμματικὴν διατροφήν, δηλαδὴ εἰς πολλὰς ὑπαναπτύκτους ἢ ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας ὅπου αἱ ἐκ τῆς ἐλλειμματικῆς διατροφῆς τῶν νεαρῶν ἀτόμων ζημίαι εἶναι σημαντικαί».

Ἐπειδὴ καὶ παρ' ἡμῖν ὑπολογίσιμον ποσοστὸν κυοφορουσῶν γυναικῶν (ἴσως 25%) δὲν δύναται νὰ διασφαλίξη ἐπαρκῆ καὶ πλουσίαν εἰς ζωϊκὰς πρωτεΐνας διατροφήν κατὰ τὴν κυοφορίαν, λόγῳ χαμηλοῦ εἰσοδήματος, θὰ πρέπει νὰ διατίθενται εἰς ταύτας συμπληρωματικαὶ πλούσιαι εἰς ζωϊκὰς πρωτεΐνας τροφαὶ μέχρι τοῦ ἀποθλασμοῦ τοῦ βρέφους καὶ ἐν συνεχείᾳ νὰ διατίθενται τροφαὶ διὰ τὴν ἱκανοποιητικὴν διατροφήν τῶν βρεφῶν καὶ νηπίων μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 5 ἐτῶν. Ἡ διασφάλισις τῶν σχετικῶν παροχῶν θὰ καλύπτεται διὰ κοινωνικῶν παροχῶν.

Αἱ τοιαῦται κοινωνικαὶ παροχαί, ἂν καὶ σημαντικαὶ καθ' ἑαυτάς, δεόν νὰ θεωρῶνται λίαν παραγωγικαί, διότι θὰ δημιουργήσουν ἄτομα ἀρτιωτέρου φυσικοῦ δυναμικοῦ, ἅτινα τυγχάνοντα καὶ ἀρτίας ἐκπαιδεύσεως θὰ ἀποτελέσουν τὴν σημαντικωτέραν ἀνθρωπίνην ὑποδομὴν τῆς ταχείας ἀνεξίξεως τῆς χώρας.

Ἐ υπολογίζοντες τὰς ἐχούσας ἀνάγκην κοινωνικῆς βοήθειας ἐγκύους εἰς 25% τοῦ συνόλου (25% τῶν 150.000 ἐτησίως γεννωμένων βρεφῶν), ἦτοι εἰς 37.500, φρονοῦμεν ὅτι αὗται καὶ τὰ βρέφη τῶν δεόν νὰ λάβουν συμπληρωματικὴν τροφήν ζωϊκῆς προελεύσεως, περιέχουσαν 25 γρμ. ζωϊκῆς πρωτεΐνης ἡμερησίως. Εἶναι κατὰ ταῦτα ἀναγκαῖα ἡ παροχὴ ζωϊκῶν τροφίμων ἀξίας 5 δρχ. ἡμερησίως καὶ ἐπὶ 6 ἔτη (18 μῆνας διὰ τὴν κυοφοροῦσαν καὶ θηλάζουσαν μητέρα καὶ 4,5 ἔτη διὰ τὸ ἀναπτυσσόμενον νήπιον). Διὰ τὴν διασφάλισιν, ἐπομένως, τῆς συμπληρωματικῆς διατροφῆς τῶν μητέρων καὶ τῶν νηπίων θὰ ἀπαιτηθοῦν αἱ κάτωθι παροχαὶ ἀπὸ μέρους τῆς Πολιτείας :

1ον ἔτος ἐφαρμογῆς :	37.500	μητέρες καὶ βρέφη	× 5 δρχ. ἡμ. × 365 =	68.437.500 δρχ.
2ον » » :	68.437.500	× 2 =	136.875.000 δρχ.	
3ον » » :	68.437.500	× 3 =	205.312.500 »	
4ον » » :	68.437.500	× 4 =	273.750.000 »	
5ον » » :	68.437.500	× 5 =	342.187.500 »	
6ον » » :	68.437.500	× 6 =	410.625.000 »	

Εἰς τὸ ποσὸν τῶν 410.625.000 δραχμῶν θὰ σταθεροποιηθῆ ἡ ἀπαιτηθεσομένη ἐτησίᾳ Δημοσίᾳ δαπάνη μετὰ τὸ 1978, ἂν τὸ πρόγραμμα συμπληρωματικῆς διατροφῆς ἐφαρμοσθῆ ἀπὸ τοῦ 1973 καὶ θὰ μειοῦται ἀναλόγως τοῦ ἐκ τῆς αὐξήσεως κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος μειωμένου ἀριθμοῦ ἀπόρων μητέρων.

Δ. Λεπτομερεστέρᾳ διερεύνησις τῆς σημερινῆς στάθμης τῶν διαφόρων βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι

Εἰς τὸν πίνακα 2 δίδονται στοιχεῖα γεννήσεων καὶ θανάτων τῶν μέχρις ἡλικίας 5 ἐτῶν παιδῶν. Βάσει τούτων θεωροῦμεν ὅτι μέχρι τοῦ 1985 θὰ ἐγγράφονται ἐτησίως εἰς τὴν πρώτην τάξιν τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως 150.000 μαθηταί, ἀπὸ δὲ τοῦ 1985 μέχρι τοῦ 2.000, 170.000 μαθηταί.

Ἐξ ἐρευνησόμεν νῦν λεπτομερέστερον τὴν ἐπικρατοῦσαν σήμερον κατάστασιν ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐκπαιδεύσει.

1. Στοιχειώδης ἐκπαίδευσις

α) *Προσχολικὴ ἀγωγή.* Παρέχεται σήμερον (στοιχεῖα 1969-1970) ὑπὸ 2319 Δημοσίων Νηπιαγωγείων, ἐγκατεστημένων κυρίως εἰς ἀγροτικὰς περιοχάς, εἰ τὰ ὅποια φοιτοῦν 82.884 νήπια. Τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν ἀποτελεῖται ἀπὸ 2.628 νηπιαγωγούς. Κατὰ διδάσκοντα ἀντιστοιχοῦν πλέον τῶν 30 νηπίων καὶ ἡ στέγασις τῶν νηπιαγωγείων διασφαλίζεται κυρίως εἰς τὰ διδακτήρια τῶν δημοτικῶν σχολείων ἢ εἰς μεμισθωμένα, κατὰ τὸ πλεῖστον ἀκατάλληλα, κτίρια. Λειτουργοῦν ἐπίσης καὶ Νηπιτροφεία τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν μὲ λίαν ἱκανοποιητικὰς ἐγκαταστάσεις ἀλλὰ μὲ προσωπικὸν οὐχὶ τόσον κατάλληλον.

Εἰς τὰ ἀστικά κέντρα, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰ μεγάλα, λειτουργοῦν Ἰδιωτικὰ Νηπιαγωγεία, εἰς τὰ ὅποια ἐπίσης τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν δὲν εἶναι ἀρτίως ἐκπαιδευμένον. Ἐπειδὴ ὑπολογίζεται ὅτι γεννῶνται πλέον τῶν 150.000 βρεφῶν ἐτησίως καὶ ἐπειδὴ οἱ λειτουργοῦντες ἐλάχιστοι βρεφονηπιακοὶ σταθμοὶ ἀναλαμβάνουν τὴν ἐκπαίδευσιν ἀπὸ τοῦ 8ου μηνὸς τῆς ἡλικίας τοῦ νηπίου καὶ μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 5,5 ἐτῶν (σχολικὴ ἡλικία), θεωρητικῶς θὰ ἔδει νὰ ὑφίστανται νηπιαγωγεία πρὸς ἐκπαίδευσιν $(4 \times 150.000) = 600.000$ νηπίων. Τοῦτο ὅμως θὰ ἀπετέλει ἰδανικὴν κατάστασιν, πρὸς τὴν ὅποιαν κάποτε θὰ πρέπει νὰ φθάσωμεν ἔστω καὶ εἰς πολὺ ἀπώτερον μέλλον.

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα δίδονται ἡ ἡλικία ἐνάρξεως καὶ ἡ διάρκεια τῆς προσχολικῆς ἀγωγῆς εἰς τινὰς χώρας. :

Π Ι Ν Α Κ 2

Γεννήσεις και θάνατοι παιδων μέχρις ηλικίας τεσσάρων ετών κατά την περίοδον 1949 - 1969

Έτη	Γεννήσεις ζώντων			Θάνατοι κάτω του 1 έτους			Θάνατοι 1 - 4 ετών			Σύνολον επί-βιωσάντων
	Σύνολον	Άρρενα	Θήλεα	Σύνολον	Άρρενα	Θήλεα	Σύνολον	Άρρενα	Θήλεα	
1949	147.264			5.833			2.376	1.260	1.116	144.365
1950	152.845			5.357			1.689	926	763	140.244
1951	154.597			7.856	4.209	3.647	3.405	1.031	985	135.030
1952	149.154			7.221	3.816	3.405	3.188	1.156	979	142.245
1953	143.566			6.520	3.332	3.188	3.498	878	797	145.742
1954	151.892	79.038	72.854	7.512	4.014	3.498	3.265	740	656	150.549
1955	154.263			6.846	3.581	3.265	2.917	824	732	147.463
1956	158.099			6.154	3.237	2.917	3.321	706	633	148.508
1957	155.940			6.921	3.600	3.321	2.886	641	567	152.465
1958	155.359			6.093	3.207	2.886	3.100	665	545	149.702
1959	160.199			6.526	3.426	3.100	2.982	572	463	143.663
1960	157.239			6.327	3.345	2.982	2.736	577	538	144.893
1961	150.716			6.018	3.282	2.736	2.761	481	432	141.511
1962	152.158			6.150	3.389	2.761	2.731	476	398	146.747
1963	148.249			5.825	3.094	2.731	2.483	408	340	145.506
1964	153.109			5.488	3.005	2.483	2.365	399	350	148.611
1965	151.448			5.194	2.829	2.365	2.632	338	286	156.625
1966	154.613			5.253	2.921	2.632	2.521	360	307	154.153
1967	162.839			5.590	3.069	2.521	2.534	318	272	148.588
1968	160.338			5.518	2.984	2.534	2.152			
1969	154.077			4.899	2.747	2.152				

Τὰ στοιχεία τών ετών 1951 - 1963 ελήφθησαν εκ τής Στατιστικής Έπετηρίδος τής Ελλάδος του έτους 1964.

Τὰ στοιχεία τών ετών 1949 - 1950 ελήφθησαν εκ τής Στατιστικής Έπετηρίδος τής Ελλάδος του έτους 1955.

Χώρα	Ἡλικία ἐνάρξεως εἰς ἔτη	Διάρκεια φοιτήσεως εἰς ἔτη
Ἀγγλία	3	2
Βέλγιον	3	3
Γαλλία	2	4
Δ. Γερμανία	3	3
Δανία	2 ¹ / ₂	4
Ἑλλάς	3 ¹ / ₂	2
Ἑλβετία	4	3
Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι	4	2
Ἰσπανία	2	5
Ἰταλία	3	3
Ἰσλανδία	5	2
Ἴρλανδία	4	2
Λουξεμβούργον	4	2
Σκωτία	3	2

β) Ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις (Δημοτικὴ). Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1969-1970 ἐλειτούργησαν 10.265 Δημοτικὰ σχολεῖα, εἰς τὰ ὅποια ἐφοίτησαν 948.097 μαθηταὶ καὶ ἐδίδαξαν 28.128 δημοδιδάσκαλοι. Ἐπομένως κατὰ διδάσκαλον εἶχομεν ἀντιστοιχίαν 33,7 μαθητῶν καὶ ἀνὰ 1.000 κατοίκους τῆς χώρας εἶχομεν 107,31 μαθητὰς δημοτικῶν σχολείων.

Ἀνεγνωρίσθη ἤδη ὅτι ἡ ἐξαετής ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ χώρᾳ δέον τὸ ταχύτερον νὰ καταστῇ ὀκταετής ἀρχικῶς καὶ ἀκολούθως ἐννεαετής. Παραλλήλως διαπιστοῦται ὅτι ἡ ποιότης τῆς παρεχομένης στοιχειώδους παιδείας δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὴ, λόγῳ ἀνεπαρκειᾶς διδακτικοῦ προσωπικοῦ, κτιρίων, ἐποπτικῶν διδακτικῶν μέσων καὶ χώρων καὶ ἀνεπαρκοῦς ἐκπαιδεύσεως τῶν διδασκάλων.

Ἐπίσης εἶναι γνωστὸν ὅτι τὸ ἰσχύον ἀναλυτικὸν πρόγραμμα καὶ ἡ διγλωσσία φορτίζουν τοὺς μαθητὰς δι' ὕλης ἀνωτέρας τῶν δυνάμεων καὶ ἱκανοτήτων των.

Ἐτονίσθη ἤδη ὑπευθύνως, ὅτι συντόμως ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις θὰ καταστῇ ὀκταετής. Πρὸς τοῦτο ὅμως θὰ πρέπει νὰ ἤμεθα ἔτοιμοι νὰ διπλασιάσωμεν τὰ διατιθέμενα σήμερον διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν ὑλικά μέσα, διότι πλὴν τῶν ἀπαιτηθησομένων δαπανῶν ἐφαρμογῆς τῆς ὀκταετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ ἀπαιτηθῶν σοβαραὶ πιστώσεις : 1) διὰ τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπηρετούντων διδασκάλων, ὥστε νὰ μειωθῇ ἡ ἀναλογία τῶν διδασκομένων κατὰ διδάσκοντα, 2) διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν κατασκευῆς σχολικῶν κτιρίων, ἰδίᾳ εἰς τὰ ἀστικά κέντρα, καὶ 3) διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων διὰ τῶν ἀπαραιτήτων ὀπτικοακουστικῶν μέσων πρὸς ἐκσυγχρονισμὸν τῆς διδασκαλίας.

2. Ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις (E. E.)

Διὰ ταύτης σκοπεῖται ἡ μετάδοσις ἐπιδεξιότητων γνώσεων καὶ χαρακτηριστικῶν τρόπων συμπεριφορᾶς προσιδιαζόντων πρὸς τὰ διάφορα ἐπαγγέλματα.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἐπίσημος ἀνεγνωρισμένα ἐπαγγέλματα εἶναι πάρα πολλὰ (π.χ. ὁ ἐπίσημος κατάλογος ἐν Γερμανία τῶν διὰ συστηματικῆς μαθητείας ἢ ἐκμαθήσεως ἀναγνωριζομένων ἐπαγγελμάτων ἀναφέρει 528 ἐπαγγέλματα), διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν σχετικῶν σχολῶν αὐξάνει συνεχῶς εἰς τὰς ἀναπτυσσομένης χώρας, ἀναλόγως τῶν δημιουργουμένων συνεχομένως ἀναγκῶν. Ἐν Ἑλλάδι ἡ Ε. Ε. μέχρι τοῦδε εἶναι λίαν περιορισμένη, ἀπορροφούσα περιορισμένον ποσοστὸν ἀποφοίτων τῶν δημοτικῶν σχολείων (7.899 ἐγγεγραμμένοι εἰς τὴν Α' τάξιν τῶν σχολῶν Ε. Ε. ἢ 5,74% τὸ 1962-63 καὶ 13.742 ἐγγεγραμμένοι εἰς τὴν Α' τάξιν τῶν Κατ. Σχολῶν Ε. Ε. ἢ 9,53% τὸ ἔτος 1968-1969). Τὸ 1968 ἐλειτούργουν 948 Τεχνικαὶ καὶ Ἐπαγγελματικαὶ σχολαί, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ 322 ἦσαν δημόσιαι (34% τοῦ συνόλου) καὶ 626 ἦσαν ἰδιωτικαὶ (66%). Συνολικῶς ἐφοίτησαν εἰς ταύτας 95.432 μαθηταὶ (30.039 μαθηταὶ εἰς τὰς δημοσίας σχολὰς καὶ 65.393 μαθηταὶ εἰς τὰς ἰδιωτικὰς). Εἰς τὰς Τεχνικὰς σχολὰς ἐφοίτησαν 77.387 μαθηταὶ καὶ εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς 18.045. Αἱ ὡς ἄνω σχολαὶ λειτουργοῦν κατὰ 50% ὡς ἡμερήσιαι καὶ κατὰ 50% ὡς νυκτεριναί.

Αἱ πλεῖστοι τῶν ὑφισταμένων σχολῶν Ε. Ε. εἶναι πλημμελῶς ὀργανωμένοι, στερούμενοι καταλλήλως ἐκπαιδευμένου προσωπικοῦ καὶ μὴ διαθέτουσαι σύγχρονον ἐξοπλισμὸν. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς τῶν μαθητῶν δυσπιστοῦν ὡς πρὸς τὴν καταλληλότητα τῶν Σχολῶν Ε. Ε. καὶ προτιμοῦν νὰ ἀποστέλουν τὰ τέκνα των εἰς τὸ Γυμνάσιον.

Ἡ Ε. Ε. δὲν εἶναι ὀργανωμένη εἰς πολλὰς ἐπαλλήλους βαθμίδας, ὥστε νὰ διασφαλίζῃ τὴν δυνατότητα συνεχείας τῶν σπουδῶν μέχρι προσκτήσεως πτυχίου Ἀνωτέρας Τεχνικῆς Σχολῆς. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ UNESCO συνιστᾷ εὐλυγισίαν ὀργανώσεως ὄλων τῶν βαθμίδων τῆς Ε.Ε. καὶ διασφάλισιν δυνατότητος συνεχίσεως τῶν σπουδῶν εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας, ἀποφυγὴν πολυῶρου θεωρητικῆς διδασκαλίας καὶ διασφάλισιν κυρίως ἐπαρκοῦς πρακτικῆς ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν ὄλων τῶν βαθμίδων τῆς Ε. Ε.

Ὡς πρὸς τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν, ἡ UNESCO ἐπίσης θεωρεῖ ὅτι αὕτη δέον νὰ εἶναι :

- 1) Διὰ τὸν εἰδικευμένον ἐργάτην, ἔτη προπαιδείας 8-10 καὶ 2 ἔτη εἰδικῆς Ε. Ε.
- 2) Διὰ τὸν τεχνικὸν Β' κατηγορίας, ἔτη προπαιδείας 9-10 καὶ 3 ἔτη εἰδικῆς Ε. Ε.
- 3) Διὰ τὸν τεχνικὸν Α' κατηγορίας, ἔτη προπαιδείας 11-12 καὶ 2 ἔτη εἰδικῆς Ε. Ε.
- 4) Διὰ τὸν μηχανικὸν-τεχνολόγον, ἔτη προπαιδείας 11-13 καὶ 4 ἔτη εἰδικῆς Ε. Ε.

Ἡ ὀργάνωσις τῆς Ε. Ε., κατὰ τὴν UNESCO ἐπίσης, εἶναι δυνατὴ ὑπὸ τὰς κάτωθι μορφάς :

- 1) Σχολαὶ ἡμερήσιαι, πλήρους ἀπασχολήσεως.
- 2) Προγράμματα ἐσπερινῶν μαθημάτων.
- 3) Σχολαὶ μαθητείας (μέρος τῆς ἡμέρας πρακτικὴ ἐργασία εἰς τὸ ἐργοστάσιον ἢ τὴν βιοτεχνίαν καὶ μέρος τῆς ἡμέρας εἰς τὴν σχολὴν).
- 4) Σύστημα διακοπῆς τῆς ἐργασίας ἐπὶ 1-2 ἡμέρας καθ' ἑβδομάδα καὶ φοίτησις κατὰ τὸ διήμερον τοῦτο εἰς τὴν Σχολὴν (day release).

5) Σύστημα φοιτήσεως επί ώρισμένους μήνας εις την σχολήν και έργασίας κατά τούς ύπολοίπους μήνας τοῦ ἔτους εις τὸ ἐργοστάσιον (block release) και τέλος

6) Σύστημα παρακολουθήσεως τῶν μαθητῶν δι' ἀλληλογραφίας.

Ἡ λειτουργία τῶν Σχολῶν Ε. Ε. μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῖν περιορίζετο κυρίως εις τὴν εις τὰς ἐν λόγῳ σχολὰς παροχὴν σημαντικῆς θεωρητικῆς διδασκαλίας και λίαν περιορισμένης πρακτικῆς ἀσκήσεως εις τὸ διδασκόμενον ἐπάγγελμα. Βάσει τῆς πείρας τῶν πλέον ἐξειλιγμένων χωρῶν, θὰ ἀπαιτηθῆ ἢ μετὰ τῶν ιδιωτικῶν βιοτεχνικῶν και βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων συνεργασία, ἵνα οἱ εις τὰς σχολὰς Ε. Ε. ἐγγραφόμενοι νέοι διδάσκονται μὲν τὴν θεωρίαν εις τὰς σχολὰς, ἀσκοῦνται δὲ πρακτικῶς ἐργαζόμενοι εις τὰς ιδιωτικὰς βιοτεχνίας ἢ βιομηχανίας. Μόνον ὁ συνδυασμὸς οὗτος θὰ καταστήσῃ δυνατὴν και παρ' ἡμῖν τὴν ἐκπαίδευσιν ἱκανῶν τεχνιτῶν και ἐπαγγελματιῶν. Εἰς πρόσφατον ἄρθρον τοῦ Κωνσταντίνου Στυλιδιώτη, δημοσιευθέντος εις τὸ περιοδικὸν «Σπουδαί» (τόμ. ΚΒ' τευχ. 2, 1972), ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ γερμανικὸν σύστημα τῆς ἐπαγγελματικῆς τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως» (σελ. 391-428), ἐκτίθεται τὸ ἐν Γερμανίᾳ ἐφαρμοζόμενον σύστημα Ε. Ε., φρονούμεν δὲ ὅτι ὀρισμένοι τοῦλάχιστον τύποι τῶν Σχολῶν Ε. Ε. θὰ ἦτο δυνατόν και σκόπιμον νὰ λειτουργήσουν και παρ' ἡμῖν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Ἡ κρατικὴ ὀργάνωσις τῆς Ε. Ε. εἶναι παρ' ἡμῖν ὑποτυπώδης, δι' ὃ και εις τὰ μεγάλα ἀστικά κέντρα ἔχουν ἰδρυθῆ ἄρκεται ιδιωτικαὶ σχολαὶ Ε. Ε., ἀλλὰ και αὗται λίαν ἐλλιποῦς ὀργανώσεως και λειτουργίας. Ὡς δὲ θὰ διαπιστωθῆ ἐκ τῶν μελλοντικῶν μας ἀναγκῶν, ἢ Ε. Ε. ὄλων τῶν κλάδων τῆς παραγωγῆς δέον νὰ ἀπορροφήσῃ τὸ 60% τῶν ἀποφοιτῶν ἐκ τοῦ ὀκταετοῦς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως δημοτικοῦ σχολείου μέχρι τοῦ 1985 και τὸ 70% μετὰ τῶν ἐτῶν 1985 και 2.000. Οὕτω, διὰ τὴν ἀρτίαν ὀργάνωσιν τῆς Ε. Ε. θὰ ἀπαιτηθῆ μέχρι τοῦ 1985 ὁ πολλαπλασιασμὸς τοῦλάχιστον τῶν διατιθεμένων σήμερον πιστώσεων.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εις τὸν λόγον του τῆς 16ης Δεκεμβρίου εἶπε «θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν 1.600.000 ἄτομα ἐκπαιδευμένα εις τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, ἐκ τῶν ὀποίων 400.000 μὲ ἀνωτέραν τοιαύτην, διὰ νὰ εἴμεθα εις τὴν ἀντίστοιχον θέσιν και ἔναντι αὐτῶν διαθέτομεν 335.000. Τοῦτο και μόνον προσδιορίζει ἐνώπιόν μας τὸ πρόβλημα τὸ ὀποῖον ἔχομεν εις τὸν χῶρον τῆς παιδείας».

3. Μέση ἐκπαίδευσις

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ φοιτούντων μαθητῶν ἔχει ἀξήθη ἤδη λίαν ἱκανοποιητικῶς, ἰδίᾳ κατὰ τὴν δεκαετίαν 1960-1970. (Κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1969-1970 ἐνεγράφησαν εις τὴν πρώτην τάξιν τοῦ Γυμνασίου 99.859 μαθηταί, ἔναντι 163.490 μαθητῶν τῶν ἀποφοιτησάντων ἐκ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος· ἦτοι τὸ ποσοστὸν τῶν μαθητῶν τῶν συνεχισάντων τὴν ἐκπαίδευσιν ἐν τῷ Γυμνασίῳ ἀνήλθεν εις 60,58%).

Ἡ ποιοτικὴ ὁμως ἀπόδοσις τῆς Μέσης παιδείας εἶναι λίαν χαμηλὴ. Εἰς τούς πίνακας 3 και 4 δίδονται στοιχεῖα ἐπὶ τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως διὰ τὴν περίοδον 1962-1969. Ἡ λίαν χαμηλὴ στάθμη ἀποδόσεως τῆς Μέσης ἐκπαιδεύσεως ὀφείλεται εις τὰ κάτωθι αἴτια :

Π Ι Ν Α Κ 3

Αριθμός και ποσοστά αποφοιτησάντων μαθητών εκ τής Δημοτικής τής 'Εκπαίδευσης και έγγραφέντων εις τὸ Γυμνάσιον καὶ εἰς τὴν Κατωτέραν 'Επαγγελματικὴν 'Εκπαίδευσιν, κατὰ τὰ ἔτη 1962 — 1970 ἐν 'Ελλάδι

Σχολικὸν ἔτος	'Αποφοῖτοι Δημοτικῆς 'Εκπαίδευσης	'Εγγεγραμμένοι εἰς Α' τάξιον Γυμνασίου		Ποσοστὸν %		'Εγγεγραμμένοι εἰς Α' τάξιον Κατωτ. Ε.Ε.	Ποσοστὸν %	Διαφορὰ ἀποφοίτων Δημοτικῆς 'Εκπαίδευσης ἀριθμὸς μαθητῶν μὴ - συνεχίζόντων τὰς σπουδὰς τῶν.	Ποσοστὸν διαρροῆς %
		Εἰς Α' τάξιον Γυμνασίου	Εἰς Α' τάξιον Κατωτ. Ε.Ε.	Ποσοστὸν %	Ποσοστὸν %				
1962 - 63	137.905	66.608	7.899	48,29	5,72	63.398	45,99		
1963 - 64	138.404	83.446	7.980	60,29	5,76	46.978	33,95		
1964 - 65	133.540	86.281	8.659	64,61	6,48	38.600	28,91		
1965 - 66	137.102	91.526	8.751	66,75	6,38	36.825	26,87		
1966 - 67	139.221	86.480	10.221	62,11	7,34	42.520	30,55		
1967 - 68	143.274	84.613	12.477	59,05	8,68	46.184	32,27		
1968 - 69	144.161	90.100	13.742	62,49	9,53	40.319	27,98		
1969 - 70	163.490	99.859	—	61,07	—	—	—		
Μέσος ὄρος	142.137	86.114	9.961	60,58	7,13	44.975	32,32		

1) Ὁ ἀριθμὸς τῶν καθηγητῶν Μέσης παιδείας εἶναι ἀνεπαρκῆς καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰ Γυμνάσια τῶν πόλεων τῆς χώρας. Μάλιστα οἱ καθηγηταὶ ὄρισμένων ἐιδικότητων, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σοβαρὰν σημασίαν διὰ τὴν σύγχρονον ἐκπαίδευσιν, ὡς τοῦ Μαθηματικοῦ, τοῦ Φυσικοῦ καὶ τῶν ξένων γλωσσῶν, ὑπηρετοῦν εἰς τὰ Δημόσια Γυμνάσια τῆς χώρας εἰς λίαν περιορισμένον ἀριθμὸν καὶ εἰς ποιότητα οὐχὶ ἱκανοποιητικὴν. Λίαν περιορισμένος εἶναι ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπηρετούντων καθηγητῶν οικονομικῶν μαθημάτων, τεχνικῶν καὶ μουσικῆς. Μέχρι τοῦδε, κύριον αἷτιον τῆς ἀπροθυμίας προσελεύσεως τῶν καθηγητῶν εἰς τὰ Γυμνάσια ἦτο ἡ χαμηλὴ ἀμοιβὴ τούτων. Οἱ ὑπηρετούντες δὲ κατεῖχοντο ὑπὸ αἰσθήματος πικρίας, θεωροῦντες ὅτι παρημελοῦντο ὑπὸ τῆς Πολιτείας, ἂν καὶ οἱ ἐκ τούτων εὐσυνείδητοι (καὶ εἶναι πολλοὶ) ἔπραττον τὸ πᾶν διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀρτιωτέραν ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου των, παρὰ τὰς ἐλλείψεις διδακτικῶν βιβλίων, κτιρίων καὶ ἐποπτικῶν μέσων διδασκαλίας. Σοβαρὰς ἐλλείψεις ἐμφανίζει ἡ κατάρτισις τῶν καθηγητῶν τῶν Γυμνασίων μας ἰδίᾳ ἐν τῇ παιδαγωγικῇ καὶ ψυχολογικῇ ἀγωγῇ. Ἀκόμη καὶ οἱ ἱκανοὶ καὶ ἄρτιοι ἐπιστημονικῶς καθηγηταὶ στεροῦνται ἐιδικῶν γνώσεων παιδαγωγικῆς καὶ ψυχολογίας παιδός.

2) Ἡ στέγασις τῶν Γυμνασίων τῆς χώρας μας, ἰδίᾳ εἰς τὰ ἀστικά κέντρα, παρὰ τὰς ἀνεγέρσεις ἀρκετῶν καταλλήλων κτιρίων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὴ. Τὸ πρόβλημα τῆς στεγάσεως καθίσταται μάλιστα συνεχόμενος ὀξύτερον, λόγῳ τῆς συνεχοῦς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων μας.

3) Ὁ ἐξοπλισμὸς τῶν Γυμνασίων μας εἰς ἐργαστήρια καὶ ὀπτικοακουστικὰ διδακτικὰ μέσα εἶναι ἐλλιπέστατος. Εἶναι τῇ ἀληθείᾳ προφανῆς ἡ καθυστέρησις μας εἰς τὸν τομέα τούτον. Οἱ μαθηταὶ τῶν Γυμνασίων ἀκροῶνται καθηγητῶν οἵτινες διαθέτουν συνήθως μόνον ἓνα μαυροπίνακα.

4) Βασικὴν δυσχέριαν προκαλεῖ εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ διγλωσσία, ἥτις μαστίζει τὴν χώραν, παραλλήλως δὲ τὰ ὑφιστάμενα διδακτικὰ βιβλία κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν κρίνονται ὡς ἀκατάλληλα, διότι δὲν ἐφοδιάζουν τοὺς μαθητὰς διὰ τῶν ἀπαραιτήτων καὶ συγχρόνου στάθμης γνώσεων, ὥστε νὰ τοὺς προετοιμάσουν διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς διδακτικῆς ἐργασίας τῶν ἀνωτέρων τάξεων καὶ παραλλήλως νὰ ἐπιτείνουν τὸν ζήλον πρὸς μάθησιν.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀθροιστικῆς δράσεως τῶν ἀναφερθεισῶν ἀνωτέρω ἀδυναμιῶν τῆς Μέσης ἐκπαίδευσεως εἶναι ὅτι : 1) Καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἱκανοποιητικὴ ἐκμάθησις τόσον τῆς ἐξεικτικῆς πορείας ὅλων τῶν Ἑθνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος ἰδιαιτέρως, ὅσον καὶ τῶν συγχρόνων τεχνολογικῶν γνώσεων. 2) Δὲν ἀναπτύσσεται ἡ παρατηρητικότης καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ περιέργεια. 3) Δὲν ἐνισχύεται ἡ φαντασία καὶ ἡ ἀνησυχία τῶν ἐφήβων μας, ὡς καὶ ἡ ροπή τούτων πρὸς διερεύνησιν τῶν προβλημάτων τῆς φιλοσοφίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς τεχνολογίας. 4) Λόγῳ ἐλλείψεως καταλλήλως ἐκπαιδευμένου προσωπικοῦ καὶ μὴ διαθέσεως τῶν ἀπαραιτήτων μέσων, ἀκολουθεῖται κοινὸν σύστημα μονομεροῦς διδασκαλίας, οὐδεμία διερεύνησις καὶ ἀξιολόγησις τῶν ἱκανοτήτων τῶν μαθητῶν διενεργεῖται καὶ κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀνεφάρμοστος καὶ ὁ ἐπαγγελματικὸς προσανατολισμὸς εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς Μέσης ἐκπαίδευσεως.

Κατὰ ταῦτα, ἡ ποιοτικὴ κυρίως βελτίωσις τῆς στάθμης τῶν Γυμνασίων θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν σημαντικωτάτην ἐνίσχυσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς ταύτης βαθμίδος δι' ἀντιστοίχων ὕλικῶν μέσων.

4. Ἀνωτάτη (Πανεπιστημιακὴ) Ἐκπαίδευσις

Τὸ πρόβλημα εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν ταύτην βαθμίδα εἶναι ποσοτικὸν καὶ ποιοτικόν. Ἐκ τοῦ πίνακος 4 δεικνύται ὅτι οἱ ἐτησίως ἀπολυθέντες τῶν Γυμνασίων μαθηταὶ ἀνέρχονται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 32.145. Οὗτοι, ὑπὸ κανονικὰς συνθήκας, ἀποτελοῦντες τὸ 22% τῶν συνομηλικῶν τῶν (140.000 περίπου), θὰ ἔδει νὰ διασφαλίζουσαν δυνατότητα συνεχίσεως τῶν σπουδῶν τῶν εἰς Ἀνωτέρας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς, ἐφ' ὅσον ἡ χώρα μας ἔχει ἤδη μέσον κατὰ κεφαλὴν ἀκαθάριστον προϊόν ἄνω τῶν 1000 \$ καὶ τὸ ἀπολυτῆριον Γυμνασίον διασφαλίζει περιορισμένης δυνατότητας ἐξελίξεως. Εἰσάγονται ὅμως ἐτησίως εἰς τὰς Ἀνωτέρας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς μόνον 14.000 περίπου φοιτηταί. Δεδομένου δὲ ὅτι ὁ μέσος ὄρος τῶν σπουδῶν εἰς τὰς Ἀνωτέρας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς εἶναι τετραετοῦς διάρκειας, ἔπεται ὅτι ἐκ τῶν ἐτησίως ἀπολυομένων γυμνασιοπαίδων 5 ἕως 6 χιλιάδες παραμένουν μὲ τὸ ἀπολυτῆριον Γυμνασίον, ἐνῶ ἐκ τῶν ὑπολοίπων οἱ ἡμίσεις περίπου κατορθώνουν νὰ εἰσαχθοῦν εἰς τὰς Ἀνωτάτας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς τῆς χώρας (οἱ καλλίτεροι) καὶ οἱ ὑπόλοιποι 12.000 περίπου ἀναγκάζονται νὰ φοιτοῦν εἰς Σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἰδίᾳ εἰς Ἰταλίαν. Ἐπομένως οἱ εἰς τὴν ξένην φοιτοῦντες Ἕλληνες σπουδασταί, κατ' ἐπίσημον διαβεβαίωσιν, ὑπολογίζονται εἰς 50.000 κατὰ τὸ 1972. Θεωροῦντες τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν τῶν τετραετῆ, ὑπολογίζομεν ὅτι 12.000 κάτοχοι ἀπολυτηρίου Γυμνασίου ἐγγράφονται ἐτησίως εἰς Ἀνωτάτας Σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς λόγω ἀδυναμίας διασφαλίσεως θέσεως εἰς τὰ ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια καὶ τὰς Ἀνωτέρας καὶ Ἀνωτάτας Σχολὰς. Ἐπομένως πρὸς κάλυψιν τῶν ἀμέσων ἀναγκῶν τῆς χώρας, ἀκόμη καὶ διὰ τὴν χαμηλὴν ποιοτικὴν στάθμην τῆς συγχρόνου ἀνωτάτης ἐκπαιδεύσεως, ἀπαιτεῖται ὁ διπλασιασμὸς τοῦ ὑφισταμένου σήμερον διδακτικοῦ προσωπικοῦ, τῶν κτιρίων καὶ ἐξοπλισμοῦ τῶν Ἀνωτάτων καὶ Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν.

Εἰς τὸν λόγον τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1972 ἐτέθη ὀρθότατα ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τὸ ποσοτικὸν πρόβλημα τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας. Ἐλέχθη ὅτι «διαθέτομεν 134.000 ἐκπαιδευομένους μὲ ἐκπαίδευσιν ἀνωτάτης παιδείας, ἐνῶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν 300.000 διὰ νὰ εἴμεθα σὲ κάποιο ἐπίπεδο πού οἱ ἀντίστοιχες χώρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος ἦσαν δυστυχῶς στὴν ἀρχὴ τῆς ληγούσης πενταετίας».

Ἀλλὰ δεξιάται εἶναι καὶ αἱ ἀνάγκαι τῆς ποιοτικῆς βελτιώσεως τῆς στάθμης τῆς Ἀνωτάτης Παιδείας. Δέον τὸ ταχύτερον νὰ βελτιωθῇ ἡ ἀναλογία διδασκομένων πρὸς διδάσκοντας. Ἦτοι νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἄμεσος πρόσληψις τοῦ ἀπὸ διείτις ἐγκριθέντος βοηθητικοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ (αἰρουμένου παντελῶς τοῦ περιορισμοῦ προσλήψεως μόνον τοῦ 50%) καὶ νὰ πληρωθοῦν τὸ ταχύτερον αἱ ἐγκριθεῖσαι θέσεις τῶν ἐπικουρῶν καθηγητῶν. Πέραν τούτων δέον

Π Ι Ν Α Κ Ι 4

Αριθμός μαθητών Γυμνασίου α) έγγραφέντων εις Α' τάξιν, β) προαχθέντων εκ τής Γ' τάξεως, γ) έγγραφέντων εις Δ' τάξιν και δ) απολυθέντων εκ τής ΣΤ' η τής Η' τάξεως, ως και των έγγραφέντων εις 'Ανωτάτας Σχολάς και αποφοιτησάντων εκ τούτων κατά τα έτη 1961 - 1970

Σχολικόν έτος	Μαθηται μονοετείς εις την Α' τάξιν	Παρατείνοντες έγγραφόμενοι εις την Α' τάξιν	Προαχθέντες εκ τής Γ' τάξεως	Έγγραφέντες εις Δ' τάξιν	Απολυθέντες του Γυμνασίου	Έγγραφέτες το πρώτον εις το Α' έτος Σχολών Ανωτάτης εκπαίδευσεως	Μη δυνηθέντες να έξασφαλίσουν θέσιν εις την Ανωτάτην εκπαίδευσιν	Ποσοστόν των μη εισελαθόντων εις την Ανωτάτην εκπαίδευσιν, επί συνόλου απολυθέντων Τυμμάτων	Φοιτητα Σπουδασται κατατάχτες πτυχιούχοι	Λαβόντες διακριτικόν δίπλωμα
1961-62	—	67.754	43.224	45.430	22.709	8.198	14.511	63,8%	5.175	
1962-63	63.076	72.783	43.128	47.280	24.799	11.255	13.544	54,6%	5.845	
1963-64	66.608	76.791	41.642	46.311	28.175	13.183	14.992	53,2%	6.116	
1964-65	94.243	104.481	50.030	47.307	32.069	23.119	8.950	27,9%	6.337	223
1965-66	86.281	97.144	53.400	50.841	34.117	15.157	18.960	55,5%	6.350	293
1966-67	91.526	102.509	58.899	55.027	33.506	—	—	—	5.319	192
1967-68	86.480	100.122	51.175	66.047	33.879	—	—	—	8.760	240
1968-69	97.061	97.061	59.814	63.747	37.844	14.651	23.193	61,2%	9.410	273
1969-70	99.859	99.859	—	—	42.209	14.152	28.057	66,47%	9.208	261
Μέσος όρος	85.641	90.944	50.164	52.750	32.145	14.245	17.744	—	6.946	247

νά διατεθοῦν πιστώσεις διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν ἀπαραιτήτων κτιρίων τόσον τῶν νέων Πανεπιστημιουπόλεων (Πατρῶν καὶ Ἰωαννίνων), ὅσον καὶ τῶν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν λειτουργουσῶν Σχολῶν Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνωτέρων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ νά ἰδρυθοῦν νέα Πανεπιστήμια, ὥστε νά καταστῇ δυνατὴ ἢ ἐν τῇ χώρᾳ παραμονὴ τῶν σήμερον φοιτούντων εἰς Ἀνωτάτας Σχολὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ 50.000 Ἑλληνοπαιδῶν.

Ὡς εἶναι προφανές, ἐὰν ἐπιτελεσθοῦν πάντα τὰ ἀνωτέρω, γεγονὸς ὅπερ ἀπαιτεῖ τὸν διπλασιασμὸν τοῦλάχιστον τῶν σήμερον διατιθεμένων διὰ τὴν Ἀνωτάτην Παιδείαν ὑλικῶν μέσων, θὰ καταστῇ δυνατὴ ἢ κάλυψις μόνον τῶν τρεχουσῶν ἀριθμητικῶν μας ἀναγκῶν, ἐνῶ ἡ βελτίωσις τῆς στάθμης τῆς παρεχόμενης σήμερον Ἀνωτάτης Παιδείας θὰ ἀπαιτήσῃ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν σήμερον διατιθεμένων ἤδη πόρων. Λίαν σοβαρά, ἐπίσης, εἶναι ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ ἐκπαιδεύσει ἢ ἔλλειψις κύκλων μεταπτυχιακῆς ἐξειδικεύσεως τῶν διπλωματούχων τῶν Πανεπιστημίων καὶ ἐν συνεχείᾳ κύκλων προσκτήσεως διδακτορικοῦ διπλώματος. Βεβαίως, ὑπεβλήθησαν ἤδη σχετικαὶ προτάσεις ὑπὸ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ ἐλπίζεται ὅτι συντόμως θὰ ὀργανωθοῦν καὶ παρ' ἡμῖν οἱ ὡς ἄνω μεταπτυχιακοὶ κύκλοι σπουδῶν. Ἴνα ὅμως ἀποδώσουν οὗτοι ἱκανοποιητικῶς, δέον νά διατεθοῦν αἱ πρὸς τοῦτο ἀπαιτηθησόμεναι πιστώσεις, αἵτινες θὰ εἶναι ἀρκούντως ὑψηλαί.

Κατὰ τὴν περίοδον 1964 - 1970 ἐλάμβανον διδακτορικὸν δίπλωμα ἐτησίως κατὰ μέσον ὄρον, 247 ἐπιστήμονες, ἤτοι 3,5% τῶν πτυχιούχων. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι ἐλάχιστος καὶ ἐνδεικτικὸς τῆς λίαν σοβαρᾶς ἀδυναμίας τῆς Ἀνωτάτης μας ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν μεταπτυχιακῶν σπουδῶν.

5. Ἐκπαίδευσις ἐνηλίκων

Τὸ πρόβλημα τοῦ ἀναλφαβητισμοῦ ἐξακολουθεῖ νά εἶναι λίαν σοβαρὸν ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐν ἑκατομμύριον ἀναλφαβήτων (15%) καὶ δύο ἑκατομμύρια ἡμιαναλφαβήτων (25%) ἀποτελοῦν δυσβάστακτον φορτίον εἰς μίαν ταχέως ἐξειλισσομένην οἰκονομίαν, ὡς ἡ Ἑλληνική. Λόγω ἐφαρμογῆς τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως, οἱ ὑπάρχοντες ἀναλφάβητοι καὶ ἡμιαναλφάβητοι εἶναι κυρίως ἄρρενα καὶ θήλεια ἐνήλικα καὶ υπερῆλικα ἄτομα. Αἱ μέχρι σήμερον γενόμεναι προσπάθειαι, εἰς τὰ λειτουργήσαντα κέντρα ἐπιμορφώσεως ἐνηλίκων ἀγραμμάτων, δὲν ἔσχον ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Τὸ 1961 οἱ ἐνήλικοι ἀναλφάβητοι ὅλης τῆς χώρας (ἡλικίας ἄνω τῶν 10 ἐτῶν) ἀνῆρχοντο εἰς 18% τοῦ πληθυσμοῦ, τὸ 1971 τὸ ποσοστὸν τοῦτο περιορίσθη εἰς 15%. Φρονοῦμεν ὅτι κατὰ τὸ 1981 οἱ ἄρρενες ἐνήλικοι ἀναλφάβητοι θὰ περιορισθοῦν εἰς μηδαμινὸν ποσοστὸν, ἐνῶ οἱ θήλεις ἀναλφάβητοι θὰ ἐκλείψουν μόνον κατὰ τὸ 1990.

Λίαν δυσχερὲς εἶναι τὸ πρόβλημα μετεκπαιδεύσεως τῶν ἡμιαναλφαβήτων, πολλοὶ τῶν ὁποίων εἶναι σχετικῶς νεαρᾶς ἡλικίας 25 - 30 ἐτῶν (ἔτη κατοχῆς). Τὰ ἄτομα ταῦτα δὲν ἔχουν περατώσει τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον.

Τὰ ἐν λόγῳ ἄτομα θὰ πρέπει νά μετεκπαιδευθοῦν εἰς νυκτερινὰ ἢ θερινὰ τμήματα σπουδῶν ὀργανούμενα ὑπὸ τῶν ὑφισταμένων καὶ δημιουργηθησομένων

σχολῶν Ε.Ε. πάσης βαθμίδος, ὥστε, ἀναλόγως τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀπασχολήσεως ἐκάστου, νά δύναται νά τυγχάνη συμπληρωματικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ αὐτὸ δέον νά ἰσχύσῃ καὶ διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν τῶν πάσης φύσεως διπλωματούχων Ἀνωτέρων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν, οἵτινες ἀνά δεκαετίαν τοῦλάχιστον δέον νά μετεκπαιδεύονται εἰς τριμηνιαῖα θερινὰ σεμινάρια, ὀργανούμενα εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς καὶ τὰ Πανεπιστήμια, ὥστε νά καθίσταται δυνατὸς ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τῶν γνώσεων τῶν μετεκπαιδευομένων ὡς πρὸς τὰς ταχέως ἀνανεούμενας νῦν ἐπιστημονικὰς μεθόδους καὶ ἀνακαλύψεις.

Εἰς τὰς μετεκπαιδεύσεις ταύτας δέον ἀρχικῶς νά μετέχουν οἱ ὑπηρετούντες εἰς τὰς Δημοσίας Ὑπηρεσίας καὶ τοὺς Ὀργανισμοὺς Δημοσίου Δικαίου πάσης φύσεως ἐπιστήμονες καὶ ἐν συνεχείᾳ οἱ ὑπάλληλοι τῶν μεγάλων ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ἀφ' ἑνὸς μὲν θὰ βελτιώσωμεν καὶ θὰ ἐκσυγχρονίσωμεν τὴν στάθμην ὅλων τῶν Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ θὰ ἀξιοποιήσωμεν καὶ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας (15 Γουνίου - 15 Σεπτεμβρίου) τὰς κτιριακὰς ἐγκαταστάσεις, τὸν ἐξοπλισμὸν καὶ μερικῶς καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν ἀνωτάτων ἰδρυμάτων. Εἶναι αὐτονόητον ὅτι οἱ οὕτω μετεκπαιδευόμενοι, ἀναλόγως τῆς ἀποδόσεώς των, θὰ κρίνονται ὑπὸ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ ὁ βαθμὸς ἐπιτυχίας των θὰ πρέπει νά λαμβάνεται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ὑπαλληλικὴν των ἐξέλιξιν. Ὁ τρόπος οὗτος βελτιώσεως τοῦ προσωπικοῦ τῶν Δημοσίων καὶ Ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων ἐφηρμόσθη εὐρέως εἰς τὰς ἐξειλιγμένους χώρας τῆς Δύσεως καὶ τὰς Η.Π.Α. καὶ ἔσχε λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ τοιαύτη μετεκπαίδευσιν τῶν ἀναφερθεισῶν ἀνωτέρω κατηγοριῶν θὰ ἀπαιτήσῃ ἐπίσης τὴν διάθεσιν λίαν σοβαρῶν πιστώσεων.

Συμπερασματικῶς, βάσει πάντων τῶν ὡς ἄνω ἐκτεθέντων καὶ κατὰ μέσον ὄρον τῆς ὀκταετίας 1962 - 1970, ἡ σημερινὴ στάθμην τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας δραστηριότητος διασφαλίζει τὰ κάτωθι τελικὰ ἀποτελέσματα κατὰ ἐκπαιδευτικὴν βαθμίδα :

1ον) Κατὰ μέσον ὄρον τῆς ὡς ἄνω ὀκταετίας, ἐφοίτουν εἰς τὰ Νηπιαγωγεῖα 58.906 νήπια ἐτησίως. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν νηπιαγωγείων συνεχομένως αὐξάνει. Οὕτως, ἐνῶ τὸ 1962 - 1963 ἐφοίτησαν 45.096 νήπια, τὸ 1969-1970 ἐφοίτησαν 82.884 νήπια. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι λίαν χαμηλὸς καὶ ἀποτελεῖ τὸ 13,8% τῶν ὑπαρχόντων νηπίων προσχολικῆς ἡλικίας (ἀπὸ 9 μηνῶν - 5,5 ἐτῶν, 600.000 νήπια).

2ον) Ὁ κατ' ἔτος ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, κατὰ μέσον ὄρον τῆς ὀκταετίας, ἀνῆλθεν εἰς 957.160. Τὸ 1969 - 70 ἐφοίτησαν 948.097 μαθηταί. Κατὰ μέσον ὄρον κατὰ τὴν αὐτὴν ὀκταετίαν ἐλάμβανον ἐτησίως ἀπολυτήριον ἐξαταξίου Δημοτικοῦ Σχολείου 142.137 μαθηταί. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐτησίως λαμβανόντων ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου ἀπὸ 137.905 τὸ 1962 ἔφθασε τὸ 1969 - 70 εἰς 163.490. Θεωρεῖται οὕτω βέβαιον ὅτι σήμερον ἅπαντες οἱ Ἑλληνόπαιδες περατώνουν τὴν ἐξαετῆ ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ λαμβάνουν ἀπολυτήριον ἐξαταξίου Δημοτικοῦ Σχολείου.

3ον) Ἐκ τῶν λαβόντων ἐτησίως ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου, κατὰ μέσον ὄρον 85.641 μαθηταί, ἤτοι μέσον ποσοστὸν 60,25%, ἐνεγράφησαν εἰς τὴν

πρώτην Γυμνασίου και 9.961 μαθηταί, ή ποσοστόν 7,01%, ένεγράφησαν εις την πρώτην τάξιν τών Κατωτέρων Έπαγγελματικών Σχολών. Συνολικώς, έπομένως, 95.602 άπόφοιτοι τών Δημοτικών Σχολείων, ήτοι ποσοστόν 67,96%, συνεχίζει τάς σπουδάς του και 46.535, ήτοι ποσοστόν 32,74% άπόφοιτοι παραμένουν μόνον με τό άπολυτήριον του έξαταξίου Δημοτικού Σχολείου.

Είναί ένδιαφέρον νά έπισημανθής τό γεγονός ότι, ένψ τό 1962 οί έγγραφέντες εις την πρώτην τάξιν του Γυμνασίου ή τής Κατωτέρας Έπαγγελματικής Έκπαιδευσεως άνήρχοντο εις 66.608 και 7.899 άντιστοιχως και άπετέλουν τά 53,01% τών άποφοίτων τών Δημοτικών Σχολείων, τό 1968 - 69 οί συνεχίσαντες σπουδάς εις τό Γυμνάσιον ή τά Κατώτερα Έπαγγελματικά Σχολεία άνήλθον εις 90.100 και 13.742 άντιστοιχως άποτελοδντες τά 72,02% τών άποφοίτων τών Δημοτικών Σχολείων, ένψ οί παραμείναντες μόνον με τό άπολυτήριον του Δημοτικού Σχολείου, άνερχόμενοι εις 40.319 άπετέλουν τό 27,98% τών άποφοίτων. Παρακολουθούντες την περαιτέρω έξέλιξιν τών έγγραφέντων εις τό Γυμνάσιον κατά την αύτήν οκταετίαν, διαπιστοδμεν ότι έναντι έγγραφέντων κατά μέσον όρον έτησίως 85.641 μαθητών εις την πρώτην τάξιν Γυμνασίου, οί προαχθέντες εκ τής τρίτης τάξεως άνερχονται κατά μέσον όρον εις 50.164 μαθητάς. Παρατηρείται ούτω διαρροή 35.477 μαθητών ή ποσοστόδ 41,42% μεταξύ έγγραφέντων εις την πρώτην τάξιν και τών λαβόντων ένδεικτικόν προαγωγής εκ τής τρίτης τάξεως Γυμνασίου. Όμοία διαρροή παρατηρείται μεταξύ έγγραφομένων εις την τετάρτην τάξιν του Γυμνασίου και λαβόντων άπολυτήριον Γυμνασίου. Έναντι τών έγγραφέντων έτησίως 52.750 μαθητών εις την τετάρτην Γυμνασίου έλάμβανον, κατά μέσον όρον τής αύτής οκταετίας, άπολυτήριον Γυμνασίου έτησίως 32.145 μαθηταί. Παρατηρήθη ούτω διαρροή μεταξύ τών μαθητών τετάρτης τάξεως και τών λαμβανόντων άπολυτήριον, άνερχομένη εις 20.605 μαθητάς ή ποσοστικώς εις 39,06%. Συνολικώς, κατά τά άνωτέρω έναντι τών έγγραφέντων εις την πρώτην τάξιν τών Γυμνασίων 85.641 μαθητών έλαβον άπολυτήριον Γυμνασίου 32.145 μαθηταί, ήτοι ποσοστόν 37,53%.

Έπομένως, 53.496 μαθηταί, ή τά 62,47% τών μαθητών του Γυμνασίου, διακόπτουν τάς γυμνασιακάς των σπουδάς.

Τελικώς, εκ τών λαμβανόντων έτησίως άπολυτήριον Δημοτικού Σχολείου 142.137 μαθητών κατά μέσον όρον, 32.145 λαμβάνουν άπολυτήριον Γυμνασίου και οί υπόλοιποι 109.992 είτε παραμένουν με τό άπολυτήριον του Δημοτικού Σχολείου (46.535) είτε λαμβάνουν άπολυτήριον Κατωτέρας Έπαγγελματικής Σχολής (9.961 μαθηταί, εάν άπαντες οί έγγραφέντες άπεπεράτωσαν την Έπαγγελματικήν Σχολήν), ή φοιτοδν ώρισμένας τάξεις του Γυμνασίου (53.496 μαθηταί) χωρίς νά λάβουν άπολυτήριον.

Έκ τών λαβόντων έτησίως, κατά τόν μέσον όρον τής οκταετίας, 32.145 μαθητών άπολυτήριον Γυμνασίου, οί 14.245 (μέσος όρος 7ετίας), ήτοι ποσοστόν 44,31%, ένεγράφησαν εις τό πρώτον έτος τών Άνωτέρων και Άνωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τής χώρας. Οί υπόλοιποι 17.744 ή τά 55,69% του συνόλου τών άποφοίτων Γυμνασίου, είτε ένεγράφησαν εις Πανεπιστήμια του έξωτερικού είτε εις Μέσας τεχνικάς Σχολάς, είτε παρέμενον με τό άπολυτήριον Γυμνασίου. Κατά έπίσημον έγγραφο, τό 1971 ό άριθμόδ τών Έλλήνων φοιτητών τών φοιτούν-

των εις τὰ ξένα Πανεπιστήμια ἀνήρχετο εις 50.000. Θεωροῦντες ὅτι ἐκ τῶν 50.000 οἱ 5.000 φοιτοῦν εις Μεταπτυχιακὰ τμήματα τῶν ξένων Πανεπιστημίων, ἐναπομένουν 45.000 φοιτηταὶ φοιτῶντες εις Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς πρὸς λήψιν πτυχίου. Ἐὰν θεωρήσωμεν τὴν διάρκειαν τῶν σπουδῶν τετραετῆ, ἔπεται ὅτι ἐτησίως 11.244 νέοι λαβόντες ἀπολυτήριον Γυμνασίου διασφαλίζουν Πανεπιστημιακὴν ἐκπαίδευσιν εις ἰδρύματα τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς Ἰταλίας. Ἄτυχῶς, δὲν κατέστη δυνατόν εις ἡμᾶς νὰ ἐπαληθεύσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτησίως ἀναχωρούντων διὰ σπουδᾶς εις τὸ ἐξωτερικόν, διότι οὐδαμῶς ἀνεύρομεν σχετικὰ στοιχεῖα ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Ἀθήναις.

Ἐὰν ὁ ἀνωτέρω ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφομένων εις τὰ Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς εἶναι πραγματικὸς, τότε ἐκ τῶν ἐτησίως λαμβανόντων ἀπολυτήριον Γυμνασίου 32.145 μαθητῶν, ἐγγράφονται εις τὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς 25.489, ἧτοι 79,29%, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι 6.656 νέοι ἐκ τῶν κατεχόντων ἀπολυτήριον Γυμνασίου, ἧτοι τὸ 20,71%, σταδιοδρομοῦν μὲ ἀπολυτήριον Γυμνασίου.

Κατὰ δεδομένα τοῦ Α. Ἀποστόλου, οἱ λαβόντες ἀπολυτήριον Γυμνασίου, κατὰ μέσον ὄρον τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἐπλησίασαν τὰς 50.000. Ἐκ τούτων τὸ ἕν τέταρτον, ἧτοι 12.500 ἄτομα, ἐνεγράφησαν εις τὰς Ἀνωτάτας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς τῆς Χώρας.

Πέντε χιλιάδες ἄτομα περίπου, ἢ τὸ $\frac{1}{10}$ τῶν λαβόντων ἀπολυτήριον, ἐνεγράφησαν εις Πανεπιστήμια τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἐπτὰ ἕως ὀκτῶ χιλιάδες ἐκ τῶν νέων τῶν λαβόντων ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἐνεγράφησαν εις Ἐπαγγελματικὰς καὶ Τεχνικὰς Σχολὰς καὶ 5.000 ἐνεγράφησαν εις τὰ φροντιστήρια, ἵνα ἐπαναλάβουν κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος τὰς εἰσαγωγικὰς τῶν ἐξετάσεις εις τὰ Πανεπιστήμια τῆς χώρας.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, 25.000 ἄτομα, ἢ τὸ 50% τῶν λαμβανόντων ἐτησίως ἀπολυτήριον Γυμνασίου, ρυθμίζουν οὕτω τὰς περαιτέρω σπουδᾶς τῶν, ἐνῶ τὸ ὑπόλοιπον 50% ἢ 25.000 ἄτομα προσπαθοῦν νὰ σταδιοδρομήσουν μὲ τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Γυμνασίου. Ἄτυχῶς ὅμως τὸ ἐφόδιον τοῦτο δὲν διασφαλίζει εὐχερῆ σταδιοδρομίαν.

Τελικῶς κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἐκ τῶν λαμβανόντων ἐτησίως, κατὰ μέσον ὄρον τῆς ὀκταετίας 1962 - 1970, ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου 142.137 νέων :

1) 46.535 νέοι, ἢ τὸ 32,74%, σταδιοδρομοῦν μὲ μόνον ἐφόδιον τὸ ἀπολυτήριον τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου.

2) 9.961 νέοι, ἢ τὸ 7,13% σταδιοδρομοῦν μὲ ἀπολυτήριον Κατωτέρας Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς.

3) 85.641 νέοι, ἢ 60,25%, ἐγγράφονται εις τὴν πρώτην Γυμνασίου. Ἐκ τῶν ἐγγραφομένων 85.641 μαθητῶν εις τὴν Α' Γυμνασίου, προάγονται ἐκ τῆς τρίτης τάξεως 50.164 μαθηταί. Ἐπομένως μεταξὺ τῆς Αἰς καὶ Γῆς Γυμνασίου παρατηρεῖται μέση διαρροὴ 35.477 μαθητῶν.

4) 35.477 μαθηταί, ἢ τὰ 24,96% τῶν τελειοφοίτων τοῦ Δημοτικοῦ, σταδιοδρομοῦν μὲ διετὴ κατὰ μέσον ὄρον φοίτησιν εις τὸ Γυμνάσιον. Ἐκ τῶν ἐγγραφομένων εις τὴν Δην τάξιν τοῦ Γυμνασίου 52.750 μαθητῶν λαμβάνουν ἀπολυτήριον

Γυμνασίου μόνον 32.145 μαθηταί. Ἐπομένως παρατηρεῖται διαρροή 20.605 μαθητῶν, ἢ 14,49% τῶν λαβόντων ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου.

5) 20.605 μαθηταί, ἢ τὰ 14,49% τῶν τελειοφοίτων τοῦ Δημοτικοῦ, σταδιοδρομοῦν μὲ πενταετῆ κατὰ μέσον ὄρον φοίτησιν εἰς τὸ Γυμνάσιον. Ἐκ τῶν Γυμνασίων λαμβάνουν ἀπολυτήριον ἐτησίως 32.145 μαθηταί ἢ 22,61%. Ἐκ τῶν λαμβανόντων ἀπολυτήριον Γυμνασίου, 14.245 εἰσέρχονται εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολάς. Οὕτως, ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀριθμοῦ τῶν τελειοφοίτων τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου, τὸ ποσοστὸν τῶν εἰσερχομένων εἰς τὰς Ἀνωτάτας Σχολάς ἀνέρχεται εἰς 10,02%.

6) Ἐτησίως καὶ κατὰ μέσον ὄρον τῆς ἐννεαετίας 1961 - 1970, ἐκ τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ Πανεπιστημίων ἐλήφθησαν 6.946 πτυχία. Ἐπομένως 4,88% τῶν λαμβανόντων ἀπολυτήριον Δημοτικοῦ Σχολείου σταδιοδρομοῦν ὡς Διπλωματοῦχοι Ἀνωτάτων Σχολῶν τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ 1971 ἐν Ἑλλάδι αἱ Ἀνώταται Σχολαὶ ἐχορήγησαν 9208 πτυχία ἐναντι 133.540 ἀποφοίτων τῶν Δημοτικῶν Σχολείων τοῦ ἔτους 1964 - 1965. Ὅθεν, τὸ ποσοστὸν τῶν λαβόντων πτυχίον ἀνῆλθεν εἰς 6,89% τῶν ζώντων ὁμηλικῶν ἀτόμων (ἢ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις ὑποχρεωτική).

Τὸ ποσοστὸν τῶν πτυχιούχων Ἀνωτάτων Σχολῶν (Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν) ἀνῆρχετο πρὸ πενταετίας εἰς 38% εἰς Η.Π.Α., εἰς 22% εἰς τὴν Ε.Σ.Σ.Δ., εἰς 24% εἰς τὴν Σουηδίαν, εἰς 16 - 20% εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ. τῶν ζώντων λοιπῶν ὁμηλικῶν ἀτόμων.

Οἱ λαβόντες διδακτορικὸν δίπλωμα, κατὰ μέσον ὄρον τῆς περιόδου 1964 - 65 / 1969 - 70 ἀνῆρχοντο ἐτησίως εἰς 247. Ἐπομένως διδακτορικὸν δίπλωμα λαμβάνει ἐν τῇ χώρᾳ τὸ 3,55% τῶν λαμβανόντων κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως πτυχίον Πανεπιστημίου.

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων διαπιστοῦται ὅτι ἐν Ἑλλάδι ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ἀπαραδέκτως βραχυχρόνιος, ἔχει διογκωθῆ ὑπερμέτρως καὶ ἀνεπιτρέπτως ἡ γυμνασιακὴ ἐκπαίδευσις καὶ ὑφίσταται σχεδὸν ἀνυπαρξία τεχνικῆς καὶ ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσέως ἀπὸ ἀπόψεως Δημοσίου. Αἱ λειτουργοῦσαι ἰδιωτικαὶ καὶ δημόσιαι σχολαὶ ἐπαγγελματικῆς καὶ τεχνικῆς ἐκπαίδευσέως εἶναι ὀλίγαι καὶ κακῶς ὀργανωμέναι. Ἀνώτεραι σχολαὶ τεχνικῆς ἐκπαίδευσέως σχεδὸν ἐλλείπουν.

Ἄτυχῶς ὁμως καὶ ἡ ποιότης τῶν ἀποφοίτων ὄλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαίδευσέως μας δὲν εἶναι ἱκανοποιητικὴ. Τόσον οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, ὅσον καὶ οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν, τῶν Γυμνασίων καὶ τῶν Ἀνωτέρων καὶ Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν δὲν διασφαλίζουν ἱκανοποιητικὴν στάθμην ἐκπαίδευσέως καὶ ἀδιστακτῶς δεόν νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ὑπολείπονται τῶν ἀποφοίτων τῶν ἀντιστοίχων ἐκπαιδευτικῶν βαθμίδων τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ.

Ε. Κύριον αἴτιον τῆς καθυστερήσεως τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας ἐξελίξεως ἀπὸ τοῦ 1945 μέχρι σήμερον

Ὁ βασικὸς λόγος τῆς διαπιστωθείσης χαμηλῆς στάθμης τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας δραστηριοτήτων εἶναι ὁ οικονομικὸς. Τὰ διατιθέμενα διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ὄλων τῶν βαθμίδων ὑλικά μέσα εἶναι πενιχρότατα καὶ εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο, σχεδὸν

ἀποκλειστικῶς, ὀφείλεται ἡ χαμηλὴ παραγωγικότης τῶν ἐκπαιδευτικῶν ὑπηρεσιῶν.

Λίαν χαρακτηριστικὰ εἶναι τὰ δεδομένα τοῦ πίνακος 5 τοῦ τέως Ὑπ. Συντονισμοῦ (Ε.Σ.Υ.Ε., Ἐθνικοὶ Λογαριασμοὶ τῆς Ἑλλάδος 1960 - 1969, Ἀθῆναι, ἀριθμ. 20), ἀφορῶντα εἰς τὰ διὰ τὴν Παιδείαν διατιθέμενα ποσοστὰ τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος καὶ τῶν τρεχουσῶν δαπανῶν τοῦ Δημοσίου δι' ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας.

Ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ πίνακος 5 δεικνύται ὅτι διὰ τὸ σύνολον τῆς ἐκπαιδευσεως (Δημοσίας καὶ Ἰδιωτικῆς) διετίθετο, εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ποσοστὸν ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος συνεχῶς μειούμενον ἀπὸ 2,10% τὸ 1960 εἰς 1,63% τὸ 1969. Βεβαίως παρατηρεῖται αὐξήσις τοῦ διατεθέντος ποσοῦ, εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958, ἀνελθοῦσα εἰς 39,15% διὰ τὴν ἔννεαετίαν ταύτην ἢ 3,7% ἑτησίως, ἀλλὰ ἡ ἑτησία αὕτη αὐξήσις ὑπῆρξε πολὺ χαμηλοτέρα τῆς ἀντιστοίχου αὐξήσεως τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος, ἥτις διὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἀνῆλθεν εἰς 79,13% ἢ ἑτησίως εἰς 6,5%. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ πλέον ἀντικειμενικὴ εἰκὼν, ἐπὶ τῆς ἀξίας τῶν διατεθέντων μέσων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, παρέχεται διὰ τῆς ἐκφράσεως τῶν ποσῶν εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958.

Ἐκ τῶν στηλῶν αἰτίνες ἀναγράφουν τὸ ἐγχώριον προϊόν εἰς τρεχούσας τιμὰς, δεικνύται ὅτι τὸ ποσοστὸν τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος, τὸ διατεθὲν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἀπὸ 2,25% τὸ 1960 ἀνῆλθεν εἰς 2,47% τὸ 1969. Ἀπολύτως, τὰ διατεθέντα ποσὰ εἰς τρεχούσας τιμὰς ἐνεφάνισαν αὐξήσιν ἔννεαετίας 149,16% ἢ ἑτησίαν τοιαύτην 10,7%. Ἡ ἀντίστοιχος αὐξήσις τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος εἰς τρεχούσης ἀξίας δραχμὰς ἀνῆλθεν εἰς 126,95% κατὰ τὴν ἔννεαετίαν ἢ εἰς 9,5% ἑτησίως καὶ ἐπομένως κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τὸ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν διατεθὲν ποσὸν ὑπερέβη τὴν ἀντίστοιχον αὐξήσιν τοῦ ἐγχωρίου ἀκαθαρίστου προϊόντος. Εἰς προσφάτους ἀνακοινώσεις τοῦ Καθηγητοῦ κ. Κούλη, Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἐτονίσθη ὅτι αἱ δαπάναι διὰ τὴν Παιδείαν ἐφθασαν νὰ καλύπτουν τὸ 3,5% περίπου τοῦ ἀκαθαρίστου ἔθνικοῦ εἰσοδήματος (ἐναντι 2,5% τοῦ 1966).

Τὸ ποσοστὸν, ὅμως, τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος, τὸ διατεθὲν παρ' ἡμῶν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τὸ 1969, εἴτε ὑπολογίσωμεν τοῦτο εἰς σταθερὰς τιμὰς 1958 (1,63%), εἴτε εἰς τρεχούσας τιμὰς (2,47%), εἶναι λίαν χαμηλὸν συγκρινόμενον πρὸς τὸ ἀντίστοιχον ποσοστὸν τῶν Η.Π.Α., τὸ ὁποῖον τὸ 1969 ἀνῆλθεν εἰς 4,37% - ἔθνικὸν ἀκαθάριστον προϊόν 929 δισεκατομ. \$, ἐξ οὗ διετέθησαν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν 40,5 δισεκατομ. \$ - καὶ τὸ 1970 εἰς 4,56% - ἔθνικὸν ἀκαθάριστον ἐγχώριον προϊόν 974 δισεκατομ. \$, ἐξ οὗ διετέθησαν δι' ἐκπαίδευσιν 44,4 δισεκατομ. \$ (Στοιχεῖα ἐκ The World Almanac and Book of Facts. News Enterprise association, inc. 230 Park Avenue New York N.Y. 10017).

Ἐνδιαφέρον εἶναι, ἐπίσης, νὰ γνωρίζωμεν καὶ τὸ ὑπὸ ἐτέρων χωρῶν διατιθέμενον ποσοστὸν ἐκ τοῦ ἀκαθαρίστου ἐγχωρίου προϊόντος διὰ τὴν Παιδείαν καὶ ἰδίᾳ τῶν γειτονικῶν μας χωρῶν, διότι τοῦτο εἶναι ἐνδεικτικὸν τῆς μελλοντικῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως καὶ ἐν τέλει τῆς ὕλικῆς ἰσχύος τούτων. Τὰ συγκεντρωθέντα στοιχεῖα δίδονται εἰς τὸν πίνακα 6.

Ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ πίνακος 6, δεικνύται ὅτι ἡ Ἑλλάς κατὰ τὰ ἔτη 1964 καὶ

Π Ι Ν Α Κ 5

Έτος	Ακαθάριστον έγχώριον προίόν εις σταθεράς τιμής 1958 και εις έκατ. δρχ.	Διατεθέντα άντιστοίχως ποσά διά την Έκπαιδευ-σιν (εις έκατ. δρχ. και εις σταθεράς τιμής 1958)		Ποσοστόν του άκαθ. έγχωρίου προίόντος	Ακαθάριστον έγχώριον προίόν εις τρεχού-σας τιμής εις έκατ. δρχ.	Ποσόν εις έκατ. δρχ.	Ποσοστόν του άκα-θαριστου έγχωρίου προίόντος
		Ποσόν εις έκατ. δρχ.	Ποσοστόν του άκαθ. έγχωρίου προίόντος				
1960	89.182	1877	2,10	2,10	92.460	2087	2,25
1961	98.597	1936	1,96	1,96	104.339	2267	2,17
1962	100.823	2084	2,06	2,06	110.390	2550	2,30
1963	108.427	2187	2,01	2,01	121.375	2855	2,35
1964	117.861	2271	1,92	1,92	135.236	3383	2,50
1965	126.891	2323	1,83	1,83	151.673	3710	2,44
1966	135.201	2431	1,79	1,79	166.738	4102	2,46
1967	141.078	2519	1,78	1,78	178.330	4672	2,61
1968	147.914	2580	1,74	1,74	189.504	4887	2,57
1969	159.754	2612	1,63	1,63	209.846	5200	2,47

Π Ι Ν Α Κ Ε 6

Στοιχεία δημοσίων δαπανών δια την Παιδείαν εις διαφορους χώρας
(Statistical Abstract of U.S. 1970 και 1971)

α/α	Χώρα	Έτος	Σύνολον δαπανών εις εκατ. δολλάρια	Ποσοστόν έθνικου εισοδήματος ἐπι τοῖς %	Έτος	Σύνολον δαπανών εις εκατ. δολλάρια	Ποσοστόν έθνικου εισοδήματος ἐπι τοῖς %
1	Ἑλλάς	1964	99	2,3	1967	161	2,3
2	Φιλανδία	1965	477	7,4	1967	623	6,7
3	Γαλλία	1965	3352	4,8	1967	5192	3,6
4	Γερμανία (Δυτ.)	1965	3832	4,5	1967	4388	3,6
5	Ούγγαρία	1965	774	5,4	1967	860	5
6	Ἰταλία	1965	2953	6,5	1967		5,2
7	Ἰαπωνία	1965	3913	5,8	1967	5011	4,2
8	Νότιος Κορέα	1965	88	3,5	1967	117	2,4
9	Αὐστρία	1965	338	4,8	1967	495	4,6
10	Κύπρος (έλλ. πληθ.)	1965	10	2,8	1967	11	2,4
11	Δανία	1965	584	7,4	1967	745	6,1
12	Ὁλλανδία	1964	1045	7,5	1967	1374	6,6
13	Ἰσπανία	1965	300	—	1967	461	1,7
14	Ἑλβετία	1964	494	4,6	1967	656	4,1
15	Σουηδία	1965	1278	7,3	1967	1727	8,1
16	Τουρκία	1961	149	2,9	1967	401	3,5
17	Νορβηγία	1965	373	6,9	1967	498	5,9
18	Πορτογαλία	1965	54	1,7	1967	64	1,4
19	Ἀγγλία - Οὐαλία	1965	5094	6,4	1967	6247	5,6
20	Ἰσραήλ	1964	169	7,3	1967	278	7,1
21	Βέλγιον	1964	870	7,1	1967	912	4,7
22	Η. Π. Α.						
23	Καναδᾶς	1965	3039	8,5	1967	4632	8,1
24	Γιουγκοσλαβία	1965	456	4,7	1967	396	4,8
25	Βουλγαρία	1965	253	4,5	1967	407	6,1
26	Ἀλβανία	1964	69	—	1965	68	—
27	Σοβιετική Ἐνωσις	1965	15591	7,3	1967	17962	7,2
28	Ρουμανία	1965	1205	—	1967	1371	—

1967 διέθεσε διὰ τὴν Παιδείαν ποσοστὸν 2,3% τοῦ Ἐθνικοῦ τῆς εἰσοδήματος, προηγουμένη μόνον τῆς Πορτογαλίας καὶ Ἰσπανίας (ἐκ τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν).

Ἐκ τῶν γειτονικῶν μας χωρῶν, ἡ Τουρκία, ἐνῶ τὸ 1961 διέθεσε 2,8%, τὸ 1967 διέθεσε 3,5% τοῦ ἐτησίου ἐθνικοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος τῆς. Ἡ Γιουγκοσλαβία τὸ 1965 διέθεσε 4,7% καὶ τὸ 1967 4,8%. Ἡ Βουλγαρία τὸ 1965 διέθεσε 4,5% καὶ τὸ 1967 6,1%. Ἡ Ἀλβανία καὶ ἡ Ρουμανία δὲν ἀναφέρουν τὸ ποσοστὸν, ἀναφέρουν ὅμως τὸ συνολικὸν ποσόν, ὅπερ, ὡς θὰ ἴδωμεν εἰς τὸν πίνακα 7, εἶναι διπλάσιον ἕως ὑπερτριπλάσιον τοῦ παρὰ τῆς Ἑλλάδος διατιθεμένου ποσοῦ κατὰ κάτοικον.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω στοιχείων, δίδεται εἰς τὸν πίνακα 7 τὸ κατὰ κάτοικον διατιθέμενον ποσὸν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, ἐκπεφρασμένον εἰς \$, παρ' ἐκάστης τῶν γειτονικῶν χωρῶν καὶ τῶν Η.Π.Α.

Τὸ κατὰ κάτοικον χώρας διατιθέμενον οὕτω ποσὸν εἰς μὲν τὰς Η.Π.Α. εἶναι δωδεκαπλάσιον, εἰς τὴν Ρουμανίαν εἶναι σχεδὸν τετραπλάσιον, εἰς τὴν Ἰταλίαν τριπλάσιον, εἰς τὴν Βουλγαρίαν ὀλίγον κάτω τοῦ τριπλασίου, εἰς τὴν Ἀλβανίαν σχεδὸν διπλάσιον, εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν ὀλίγον ἀνώτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ μόνον εἰς τὴν Τουρκίαν τὸ κατὰ κάτοικον διατιθέμενον διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ποσὸν εἶναι σημαντικῶς χαμηλότερον τοῦ Ἑλληνικοῦ.

Ἡ τοιαύτη διαπίστωσις δὲν εἶναι βεβαίως εὐοίανος διὰ τὸ μέλλον τῆς χώρας μας, ἐφ' ὅσον τίθεται ὡς δεδομένον ὅτι ἡ μελλοντικὴ κοινωνικοοικονομικὴ ἀνέλιξις μιᾶς χώρας εἶναι κυρίως συνάρτησις τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τῶν κατοίκων τῆς.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης καὶ ὁ πίναξ 8, εἰς ὃν ἀναγράφονται αἱ τρέχουσαι δαπάναι τοῦ Δημοσίου δι' ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας καὶ τὸ ποσοστὸν ἐκ τῶν δαπανῶν τούτων τὸ διατιθέμενον διὰ τὴν Δημοσίαν ἐκπαίδευσιν (Υπ. Συντ. Ε.Σ.Υ.Ε., Ἐθνικοὶ Λογαριασμοὶ Ἑλλάδος 1960 - 1969, Ἀριθμ. 20, Ἀθῆναι 1971).

Ἐκ τοῦ πίνακος 8 ἐμφαίνεται ὅτι κατὰ τὴν ἔννεαετίαν 1960-1969 τὸ ποσοστὸν τῶν διατεθεισῶν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν δημοσίων δαπανῶν ηὔξηθη συνολικῶς κατὰ 1,48%. Κατὰ τὴν περιόδον ταύτην αἱ δαπάναι τοῦ Δημοσίου δι' ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας ἐνεφάνισαν συνολικὴν αὐξῆσιν ἀνελθούσαν εἰς 182, 76% ἢ ἐτησίαν τοιαύτην 12,4%, αἱ δὲ δαπάναι τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐνεφάνισαν συνολικὴν αὐξῆσιν 219,06% ἢ ἐτησίαν τοιαύτην 13,7%. Ἐπομένως, αἱ δαπάναι δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐνεφάνισαν ταχύτεραν αὐξῆσιν ἐν σχέσει πρὸς τὰς δαπάναις τοῦ Δημοσίου δι' ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας.

Συναρτήσει τῶν δεδομένων τοῦ πίνακος 8 καὶ τοῦ πίνακος 5 (στήλαι τρεχουσῶν τιμῶν), διαπιστοῦμεν ὅτι διὰ τὴν ἰδιωτικὴν ἐκπαίδευσιν ἐν Ἑλλάδι τὸ 1960 ἐδαπανήθησαν 723 ἑκατομ. δρχ. εἰς τρεχοῦσας τιμὰς καὶ τὸ 1969 848 ἑκατομ. δρχ. Ἡ συνολικὴ οὕτως αὐξῆσις τῶν δαπανῶν τῆς ἰδιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀνῆλθε κατὰ τὴν ἔννεαετίαν 1960 - 1969 εἰς 17,28% ἢ εἰς 1,75% ἐτησίως. Ἡ συμβολή, ἐπίσης, τῆς ἰδιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως περιορίσθη σημαντικῶς. Οὕτως, ἐνῶ τὸ 1960 ἐπὶ συνολικῶν δαπανῶν ἐκπαιδεύσεως ἀνελθουσῶν εἰς 2087 ἑκατομ. δρχ. διὰ τὴν δημοσίαν ἐκπαίδευσιν ἐδαπανῶντο 1.364 ἑκατομ., ἦτοι τὰ 65, 35%, καὶ διὰ τὴν ἰδιωτικὴν τοιαύτην 723 ἑκατομ., ἦτοι τὰ 34,62% τῶν συνολικῶν δαπανῶν, τὸ 1969 ἐκ τῶν συνολικῶν δαπανῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως (5.200 ἑκατομ. δρχ.), ἡ δημοσία ἐκ-

Π Ι Ν Α Ε 7

Ἡ κατά κάτοικον ἀντιστοιχοῦσα δαπάνη ἐκπαιδεύσεως εἰς ἑνίας χώρας κατὰ τὸ 1967

Χώρα	Κάτοικοι ἑκατομ.	Διατεθὲν ποσὸν εἰς \$	Ἀντιστοιχοῦν ποσὸν κατὰ κάτοικον εἰς \$	Ἑκατοστιαία ἀναλογία ἐπὶ τοῦ διατιθεμένου ἐν Ἑλλάδι ποσοῦ	Ποσοστὸν ἐκ τοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος
Ἑλλάς	8,8	161.000.000	18,29	100,00	2,3%
Γιουγκοσλαβία	20,4	396.000.000	19,41	106,12	4,8%
Βουλγαρία	8,4	407.000.000	48,45	264,89	6,1%
Ἀλβανία	2,1	68.000.000	32,38	177,03	—
Τουρκία	34,4	401.000.000	11,65	63,69	3,5%
Ἰταλία	53,2	2.953.000.000 (1965)	55,50	303,44	5,2%
Ρουμανία	20,0	371.000.000	68,55	374,79	—
Η. Π. Α.	200,0	44.000.000.000	220,00	1202,84	—

Π Ι Ν Α Ε 8

Συνολικὴ τρέχουσα δαπάνη δι' ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας τοῦ Δημοσίου εἰς ἑκατ. δρχ.		Δαπάνη διὰ δημοσίων ἐκπαιδεύσεων εἰς τρεχοῦσας τιμὰς	
Ἔτος	Ποσὸν	Ποσὸν εἰς ἑκατ. δρχ.	Ποσοστὸν ἐπὶ τῶν συνολικῶν δαπανῶν δι' ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίας
1960	11.758	1.364	11,60
1961	12.562	1.505	12,89
1962	13.810	1.664	12,04
1963	15.062	1.909	12,67
1964	17.650	2.436	13,80
1965	20.479	2.868	14,00
1966	23.257	3.261	14,02
1967	27.826	3.750	13,47
1968	29.227	3.989	13,64
1969	33.247	4.352	13,08

Π Ι Ν Α Κ 9

Γενικών σύνολων προβλέψεων κερφθέντων Προϋπολογισμών οικονομικών ετών 1967 - 1972. Διατεθείσαι πιστώσεις εις Ύπουργείον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐπιστημῶν καὶ Ἐπισημῶν κατά τὰ ἔτη 1967—1972.

(Πηγή : Γενικοὶ Προϋπολογισμῶν τῶν ἐτῶν 1967—1972)

Ἔτη	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Γενικὸν σύνολον Προϋπολογισμοῦ	52,704,237,000	57,697,009,000	72,770,071,000	67,511,000,000	73,277,000,000	86,229,500,000
Διατεθείσαι πιστώσεις εις Ὑπ. Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐπιστ.	4,804,730,000	5,029,539,000	5,139,324,000	5,606,461,000	5,943,800,000	7,416,704,000
Ποσοστὸν διατεθέν ἐκ συνολικοῦ Προϋπολογισμοῦ % ἐπὶ τοῦ Γεν. Συν. εις Ὑπ. Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐπιστημῶν	9,11	8,71	7,06	8,30	8,11	8,60
Διατεθέν ποσὸν εις Ὑπ. Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν	—	—	—	237,055,000	266,975,000	490,000,000
Ποσοστὸν διατεθέν ἐκ συνολικοῦ προϋπολογισμοῦ Ὑπ. Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν	—	—	—	0,35	0,36	0,56
Σύνολον ποσοστοῦ Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ διατεθέν εις ἀμφοτέρω τὰ Ὑπουργεία	9,11	8,71	7,06	8,65	8,47	9,16

παιδευσις ἀπερρόφησε 4.352 ἑκατομ. δρχ. ἢ 83,5% καὶ ἡ ἰδιωτικὴ τοιαύτη 848 ἑκατομ. ἢ 16,5%. Ἐμειώθη συνεπῶς ἡ ποσοστικὴ συμμετοχὴ τῆς ἰδιωτικῆς ἐκπαιδευσεως εἰς τὴν ὅλην ἐκπαιδευσιν λίαν σοβαρῶς, περίπου εἰς τὸ ἡμισυ, ἐντὸς τῆς ἔννεαετίας 1960 - 1969. Ἡ μείωσις δὲ αὕτη εἶναι ἐνδεικτικὴ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι ἀποδοτικὴ οὔτε ὡς ἰδιωτικὴ ἐπιχείρησις.

Εἰς τὸν πίνακα 9 δίδομεν τὸ γενικὸν σύνολον τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς χώρας τῶν ἐτῶν 1967 ἕως 1972, τὰ διατεθέντα ποσὰ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων καὶ τὸ ποσοστὸν τούτων ἐν σχέσει πρὸς τὸν συνολικὸν Προϋπολογισμόν. Δίδονται ἐπίσης τὰ διατεθέντα ποσὰ διὰ τὸ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1970 δημιουργηθὲν Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν.

Βάσει τῶν ἀνωτέρω, προκύπτει ὅτι: α) Μεταξὺ 1969 καὶ 1970 ἡ διατεθεῖσα αὐξήσις πιστώσεων ἀνῆλθεν εἰς 400 ἑκατομ. δρχ. περίπου ἢ εἰς 7,69%. Μεταξὺ 1970 καὶ 1971 ἡ αὐξήσις πιστώσεων ἀνῆλθεν εἰς 345 ἑκατ. δρχ. ἢ εἰς 6,25% καὶ μεταξὺ 1971 καὶ 1972 ἡ βάσει τοῦ λήξαντος προϋπολογισμοῦ διατεθεῖσα πίστῶσις ἀνῆλθεν εἰς 1.465 ἑκατομ. ἢ εἰς 24,61%. Συνολικῶς μεταξὺ 1969 καὶ 1971 ἠδῆξήθησαν αἱ διὰ τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας διατεθεῖσαι πιστώσεις κατὰ 2208 ἑκατομ. δρχ. ἢ κατὰ 38,55%. β) Τὸ ποσοστὸν τοῦ συνολικοῦ Προϋπολογισμοῦ, τὸ διατεθὲν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, ὡς καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν ἀπὸ 7,79% τὸ 1969 ἀνῆλθεν εἰς 9,16% τὸ 1972.

Εἰς τὸν πίνακα 10 ἐμφαίνεται ἡ λεπτομερεστέρα ἀνάλυσις τῶν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας διατεθεισῶν πιστώσεων κατὰ τὰ ἔτη 1967 - 1972.

Ὡς πρὸς τὴν κατανομὴν τῶν διατεθεισῶν πιστώσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν βαθμίδων τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Ὁρησκευμάτων, καταφαίνονται τὰ κάτωθι :

α) Αἱ πιστώσεις διὰ τὰς Γενικὰς δαπάνας ἐκπαιδευσεως, τὰ συσσίτια καὶ τὰς κατασκηνώσεις ἐμειώθησαν λίαν σοβαρῶς κατὰ τὴν περίοδον 1967 - 1972.

β) Αἱ διατεθεῖσαι κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον πιστώσεις, διὰ τὴν Στοιχειώδη Ἐκπαίδευσιν, τὰ Νηπιαγωγεῖα καὶ τὸν ἀναλφαβητισμὸν ἠδῆξήθησαν λίαν σοβαρῶς. Ἀπὸ 2106 ἑκατομ. τὸ 1967 ἀνῆλθον εἰς 3.100 ἑκατομ. τὸ 1972, ἦτοι κατὰ 50,52%.

γ) Διὰ τὴν Μέσην παιδεῖαν καὶ τὴν Τεχνικὴν καὶ Ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, αἱ διατεθεῖσαι πιστώσεις ἀνῆρχοντο τὸ 1967 εἰς 1.223 ἑκατομ. δρχ. καὶ ἔφθασαν τὸ 1972 τὰ 1784 ἑκατομ. δρχ. Ἡ αὐξήσις ἀνῆλθεν εἰς 45,87%.

δ) Διὰ τὴν Ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν πιστώσεις ἤρχισαν διατιθέμεναι ἀπὸ τοῦ 1970, ὅτε καὶ διετέθησαν 156 ἑκατομ. δρχ., ἐνῶ τὸ 1972 διετέθησαν διὰ τὴν νέαν ταύτην ἐκπαιδευτικὴν βαθμίδα 83 ἑκατομ. δρχ.

ε) Διὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα Ἀνωτάτης Ἐκπαιδευσεως, αἱ διατεθεῖσαι πιστώσεις ἀνῆλθον τὸ 1967 εἰς 547 ἑκατομ. δρχ. καὶ τὸ 1972 ἔφθασαν τὰ 657 ἑκατομ. δρχ. Ποσοστικῶς ἡ αὐξήσις τῆς περιόδου ταύτης ἀνῆλθεν εἰς 14,46%.

Εἰς τοὺς πίνακας 11 καὶ 12 δίδεται ἡ ἐπὶ τοῖς % δαπάνη διὰ τὴν Παιδεῖαν ἐκ τοῦ συνόλου τῶν Δημοσίων δαπανῶν διαφόρων χωρῶν.

Ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ πίνακος 11, προκύπτει ἐπίσης ὅτι, ἐνῶ ἡ Τουρκία καὶ ἡ Ἰταλία διέθεσαν τὰ 20,8% καὶ 19,8% ἀντιστοίχως τῶν Δημοσίων δαπανῶν

Π Ι Ν Α Κ Ι Ο

Διαθεσίμαι πιστώσεις προς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐργασίας κατὰ τὰ ἔτη 1967 - 1972 (Στοιχεῖο ἐκ τῶν Γενικῶν Προϋπολογισμῶν ἔτων 1969 - 1972, τεύχ. 1)

	1967	1968	1969	1970	1971	1972
<u>Κατηγορία 1</u>						
<u>Τακτικά</u>						
1) Γενικά κοινὰ δαπάναι	82,198,000	195,473,000	245,916,000	285,484,000	366,423,000	447,407,000
2) Ἀνότατα ἐπιστημονικά ἰδρύματα	33,755,000	31,004,000	34,360,000	34,760,000	38,882,000	42,899,000
3) Ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα ἀνοτάτης ἐκπαίδευσεως	574,465,000	534,477,000	565,181,000	628,309,000	732,236,000	657,707,000
4) Ἀνωτέρα ἐκπαίδευσις				156,755,000	58,880,000	83,198,000
5) Μέση παιδεία. Τεχνική καὶ επαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις	1,223,432,000	1,290,785,000	1,421,485,000	1,293,307,000	1,484,390,000	1,784,211,000
6) Στοιχειώδης ἐκπαίδευσις. Νηπιαγωγεία καὶ ἀναλφαβητισμὸς	2,106,725,000	2,292,136,000	2,324,380,000	2,639,916,000	2,757,153,000	3,100,493,000

7) Γενικοί δαπάναι έ- παίδευσως, συσσί- τια κατασκηνώσεις	352,341,000	289,745,000	86,045,000	125,395,000	36,584,000	24,389,000
8) Εκκλησία	340,723,000	346,654,000	464,231,000	442,534,000	476,400,000	540,400,000
9) Βιβλιοθήκαι - Άρ- χεία - Γράμματα - Καλλι τέχναι - Μουσεία	91,940,000	102,121,000	—	—	—	—
Σύνολον τακτικῶν	4,805,579,000	5,082,395,000	5,141,598,000	5,606,461,000	5,950,948,000	6,680,704,000
*Εκτακτα						
Σύνολον έκτακτων		1,000,000	—	—	863,000	736,000,000
Σύνολον κατηγορίας Ι	4,805,579,000	5,083,395,000	5,141,598,000	5,606,461,000	5,951,811,000	7,416,704,000
Κατηγορία ΙΙΙ						
Ι) Γενικαί κοιναι δα- πάναι	12,081,000	14,730,000	66,559,000			
Γενικῶν Σύνολον Ύ- πουργείου	4,817,660,000	5,098,125,000	5,208,157,000	5,606,461,000	5,951,811,000	7,416,704,000

Π Ι Ν Α Ξ 11

Αί επί % δαπάναι εκ τών Δημοσίων δαπανών δια τήν Παιδείαν γενικῶς και ειδικώτερον δια τούς μισθοὺς τών εκπαιδευτικῶν, ὡς και τὸ κατά κεφαλὴν εἰσόδημα εἰς δολλάρια κατά τὰ ἔτη 1968 και 1969, εἰς διαφόρους χώρας (Statistical Abstracts U.S. 1970 και 1971).

α/α	Χώρα	Ἔτος	Ἐπί τοῖς % δαπάνη δια τήν Παιδείαν εκ τών Δημοσίων δαπανών	Μισθοὶ εκπαιδευτικῶν επί τοῖς % τών Δημ. δαπανών	Μετά κεφαλὴν εἰσόδημα εἰς δολλάρια 1968	1969
1	Ἑλλάς	1968	11,1	—	679	—
2	Φιλλανδία	1968	23,0	60,7	1354	1522
3	Γαλλία	1968	19,1	78,6	1940	2106
4	Γερμανία (Δυτ.)	1968	10,9	83,2	1726	1910
5	Οὐγγαρία	1968	7,4	44,2	—	—
6	Ἰταλία	1968	19,8	70,7	1160	11254
7	Ἰαπωνία	1968	20,8	54,3	1122	288
8	Νότιος Κορέα	1968	21,2	78,0	163	—
9	Αὐστρία	1968	7,6	55,9	1146	1256
10	Κύπρος (ἑλλ. πληθ.)	1968	16,5	77,1	622	—
11	Δανία	1968	18,0	—	1936	2183
12	Ὁλλανδία	1967	27,7	80,0	1619	1797
13	Ἰσπανία	1968	11,7	72,8	680	741
14	Ἑλβετία	1968	19,3	52,9	2301	2454
15	Σουηδία	1968	26,9	60,9	—	—
16	Τουρκία	1968	20,8	—	321	—
17	Νορβηγία	—	—	—	1808	1933
18	Πορτογαλία	—	—	—	460	—
19	Ἀγγλία - Οὐαλία	—	—	—	457	1513
20	Ἰσραήλ	—	—	—	1185	1301
21	Βέλγιον	—	—	—	1697	1873
22	Η. Π. Α.	—	—	—	3569	3814
23	Καναδάς	—	—	—	2247	—

Π Ι Ν Α Ε 12

Νόμοι και διατάγματα 1971 Ἀριθ. 206, 30 Ἀπρ. 1971
 Προϋπολογισμὸς διὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1971 Ἰταλίας

		Δ α π ά ν α ι
Κεφ. I. Τρέχουσαι δαπάναι (ἢ λειτουργίας καὶ συντηρήσεως)		3.603.038.260.640
Θησαυροφυλάκιον		
Συνταγματικὰ ὄργανα τοῦ Κράτους	44.120.000.000	
Γενικὰ ὄργανα καὶ ὑπηρεσίαι τοῦ Κράτους	61.720.991.600	
Διοικήσις θησαυροφυλακίου	1.517.512.869.720	
Λοιπαὶ ὑπηρεσίαι	7.605.050.000	
Συντάξεις καὶ πολεμικαὶ ἀποζημιώσεις	382.033.950.000	
Τόκοι δανείων	745.261.499.320	
* Ἀποθεματικὸν πρὸς κάλυψιν δαπανῶν, τῶν ὁποίων ἡ νομοθέτησις εὐρίσκεται ἐν ἐξελίξει	777.996.700.000	
* Ἀποθεματικὸν	58.000.000.000	
* Ἀπόσβεσις κινητοῦ κεφαλαίου (Οἰκονομικὰ)	8.787.200.000	
* Ὑπηρεσίαι	1.666.003.065.100	
* Ἀπόσβεσις Ἐθνικῶν ἀκινήτων	1.655.628.065.100	
* Ἴσοζύγιον καὶ οἰκονομικὸς προγραμματισμὸς	10.375.000.000	
Δικαιοσύνη		4.323.588.000
* Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν		179.847.000.000
Δημοσία ἐκπαίδευσις		92.652.218.800
* Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν		2.167.350.604.100
Δημοσία ἀσφάλεια καὶ πυροσβ. ὑπηρ.	335.366.202.500	
Κοινωνικὴ Πρόνοια	103.595.000.000	
Λοιπαὶ ὑπηρεσίαι	113.443.569.544	
Δημόσια ἔργα		81.550.482.845
Μεταφοραὶ καὶ πολεμικὴ ἀεροπορία		99.228.982.000
Ταχυδρομεῖα καὶ τηλεπικοινωνίαι		285.056.400
* Ἀμυνα		1.644.054.741.000
Γεωργία καὶ δάση		103.079.108.500
Βιομηχανία - ἐμπόριον καὶ βιοτεχνία		10.310.312.700
* Ἔργασια καὶ Κοινωνικὴ Πρόνοια		1.075.568.928.000
* Ἐξωτερικὸν ἐμπόριον		19.912.655.000
* Ἐμπορικὴ Ναυτιλία		88.114.929.000
Κρατικὴ συμμετοχὴ		737.980.000
* Ὑγεία		178.795.700.000
Τουρισμὸς καὶ θεάματα		45.042.576.000
Γενικὸν σύνολον		11.612.320.960.129

τήν Παιδείαν μας ἀπὸ τὰ μέχρι τοῦδε διατιθέμενα. Μόνον τὸ 1972 αἱ διατεθεῖσαι πιστώσεις ἐμφανίζουν ἀξιόλογον αὐξησιν ποσοστοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ Γενικὸν σύνολον τοῦ Προϋπολογισμοῦ Κρατικῶν δαπανῶν. Διὰ τὸ 1973 ἐξηγγέλη ἤδη διὰ τοῦ Πρωθυπουργικοῦ διαγγέλματος ὅτι αἱ διατεθησόμεναι διὰ τὴν Παιδείαν πιστώσεις θὰ ἀξήθουσι σοβαρῶς.

Τὸ κύριον λοιπὸν αἷτιον τῆς μὴ ἐξελίξεως τῆς ἐκπαιδευσεῶς μας ἀποτελεῖ ἡ λίαν χαμηλὴ παροχὴ μέσων ὑπὸ τῆς Πολιτείας μέχρι τοῦδε καὶ ὅλας δευτερευόντως, διότι ἀποτελοῦν σπανίας ἐξαιρέσεις, ἢ ἀνεπάρκεια γνώσεων ἢ ἀδιαφορία τῶν Ἀκαδημαϊκῶν μας διδασκάλων καὶ λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν μας. Ὁ ἴδιος ὑπηρετῶ ὡς Ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος μόνον ἀπὸ ἑπταετίας καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ λειτούργημα τοῦτο ἀπὸ τοῦ κλάδου τῆς Δημοσίας Διοικήσεως, ὅπου ὑπηρετήσα ἐπὶ μίαν τριακοντετίαν. Ἐκ τῆς ἑπταετοῦς στενῆς ἐπαφῆς μου μετὰ τῶν λειτουργῶν τῆς Ἀνωτάτης παιδείας, καὶ τῆς 37ετοῦς ἐπαφῆς μου μετὰ τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν μας, διεπίστωσα ὅτι οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ διδάσκαλοι εἶναι κατὰ τὴν μεγίστην αὐτῶν πλειοψηφίαν ἄτομα λίαν ὑψηλῆς στάθμης, ἕκαστος εἰς τὸν εἰδικὸν ἐπιστημονικὸν κλάδον ὃν ὑπηρετεῖ (κατὰ τὴν ἀπόλυτον καὶ σχετικὴν ἀποτίμησιν τὴν ἀφορῶσαν εἰς τὰς ἰκανότητας τοῦ ἐμψύχου ὕλικου τῆς χώρας μας), ἀσυνήθους φιλεργίας, ἀνεπιλήπτου ἤθους καὶ κοινωνικῆς συμπεριφορᾶς, σχολαστικῶς ἀδέκαστα καὶ λίαν συντηρητικῶν ἀρχῶν. Τὰ ἀνωτέρω ἰσχύουν ἀναλογικῶς καὶ διὰ τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς τῶν λοιπῶν ἐκπαιδευτικῶν βαθμίδων. Ἰσως μάλιστα λόγῳ τοῦ συντηρητισμοῦ τῶν Ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων (οἱ πλεῖστοι ἔχουν ἐκπαιδευθῆ εἰς Εὐρωπαϊκὰ Πανεπιστήμια) θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιρρίψη τις εἰς τούτους τὴν εὐθύνην τῆς μὴ ἐναργεστερας ἀντιδράσεως τῶν, ἐναντι τῆς ἐπιδειχθείσης μέχρι σήμερον λίαν περιορισμένης οικονομικῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐκπαιδευσεῶς εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμίδας. Ἐκτὸς τούτου, οἱ πλεῖστοι τῶν Ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων καὶ γενικώτερον τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας, εἶναι ἐπὶ τοσοῦτον ἀφιερωμένοι εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν καὶ ἐρευνητικὸν τῶν ἔργων, ὥστε δὲν γνωρίζουν τὰς πολυπλόκους καὶ ἰδιορρυθμοὺς διαδικασίας τῆς Ἑλληνικῆς Δημοσίας Διοικήσεως καὶ ἀρκοῦνται εἰς τὴν ὑποβολὴν αἰτημάτων, ἅτινα ὅμως δὲν ἰκανοποιοῦνται κατὰ τὸ πλεῖστον.

Μόνον ὅσοι ζήσουν ἐπὶ μακρὸν καὶ ἐκ τῶν ἔνδον τὸν ἀγῶνα τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαιδευσεῶς, ἀπὸ τοῦ νηπιαγωγοῦ μέχρι τῶν Ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων, διὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν πρὸς τὸ συνεχῶς διευρυνόμενον ποσοτικῶς (ἀριθμὸς μαθητῶν καὶ φοιτητῶν ἀξανάμενος ἐτησίως μὲ ὑψηλὸν ρυθμὸν) καὶ ποιοτικῶς (λόγῳ τοῦ ἀνὰ δεκαετίαν διπλασιασμοῦ τῶν γνώσεων) ἔργον τῶν, ἀντιλαμβάνονται πόσον βαρὺ καὶ ἐπίπονον εἶναι τὸ ἔργον ὅπερ ἐπιτελοῦν.

Ὁ λόγος αὐτός, κυρίως, καὶ ἡ ἀνεπαρκὴς κατάρτισις τῶν φοιτητῶν μας ὑπὸ τῆς στοιχειώδους καὶ μέσης ἐκπαιδευσεῶς (λόγῳ τῆς ὕλικῆς ἀνεπαρκείας κυρίως), παραλλήλως πρὸς τὴν βραχεῖαν διάρκειαν τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ διδακτικοῦ ἔτους (πολλαὶ διακοπαὶ καὶ ἑορταὶ) καὶ τὴν σοβαρωτάτην ἑλλειψιν βοηθητικοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ ἀποτελοῦν τὰ αἷτια τῆς μὴ ἐπαρκοῦς πράγματι «χρησιμοποιο-

ήσεως τῶν ἐλαχίστων διατιθεμένων κτηριακῶν χώρων τῶν Σχολείων καὶ Πανεπιστημίων μας». Αἱ ὑπὸ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταβαλλόμεναι προσπάθειαι βελτιώσεως καὶ τῶν συνθηκῶν τοῦ τομέως τούτου εἶναι λίαν σημαντικαὶ καὶ μόνον ὅστις παρακολουθεῖ ἐκ τοῦ σύγγεγυς τὴν προσπάθειαν δύναται νὰ ἀποτιμήσῃ μὲ πόσας δυσχερείας καὶ μὲ πόσους μόχθους καὶ προσωπικὰς θυσίας, πέραν πάσης ἐννοίας ἐκτελέσεως ἀπλοῦ καθήκοντος, ἀλλὰ μὲ γνώμονα τὴν ἐκτέλεσιν λειτουργήματος, διατηροῦν τὴν ἔστω λίαν χαμηλὴν στάθμην τῆς παρεχομένης σήμερον ἐκπαιδεύσεως.

Ἐναντι, ὅμως, τῶν μέχρις αὐτοθυσίας παρεχομένων ὑπηρεσιῶν ἐκ μέρους τῶν ἐκπαιδευτικῶν, εἶναι εἰς ὅλους γνωσταὶ αἱ μέχρι τοῦδε παρεχόμεναι εἰς τούτους ὑλικαὶ ἀπολαβαί: Σήμερον, ἡ νεοδιοριζομένη νηπιαγωγὸς (9ος βαθμὸς, ἀκολούθου) λαμβάνει: βασικὸν μισθὸν 2925 + προσωπικὸν ἐπίδομα 500 δρχ. + εἰδικὸν ἐπίδομα 200 δρχ. + ἐπίδομα βιβλιοθήκης 88 δρχ. = 3713 δρχ. Ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ ποσοστοῦ κρατήσεων ἐκ 10%, ἐναπομένουν 3342 δρχ. Ὁ νεοδιοριζόμενος δημοδιδάσκαλος (8ος βαθμὸς) λαμβάνει: βασικὸν μισθὸν 3290 δρχ., + προσ. ἐπίδομα 500 δρχ. + εἰδικὸν ἐπίδομα 200 δρχ. + ἐπίδομα βιβλιοθήκης 99 δρχ. = 4089 δρχ. μετὰ τῶν κρατήσεων καὶ καθαρὰ (μεῖον 10% κρατήσεις) 3680 δρχ. Εἰς τὴν μέσῃ παιδείαν τὰ πράγματα δὲν εἶναι εὐνοϊκώτερα. Ὁ νεοδιοριζόμενος καθηγητῆς (βαθμὸς 7ος, γραμματεὺς Α') λαμβάνει βασικὸν μισθὸν 3.655 δρχ. (κωδικὸς ἀριθμὸς 0211) + εἰδικὸν ἐπίδομα 695 δρχ. (κωδ. ἀριθ. 0227) + τεχνικὸν ἐπίδομα (10% τοῦ βασικοῦ μισθοῦ) 365 δρχ. (κωδ. ἀριθ. 0232) + ἐπίδομα βιβλιοθήκης (4% τοῦ βασικοῦ μισθοῦ) 146 δρχ. (κωδ. ἀριθ. 0238) = 4861 δρχ. μετὰ τῶν κρατήσεων καὶ καθαρὰ (μεῖον 10% αἱ κρατήσεις) 4375 δρχ. Μετὰ τοῦ ὑποσχεθέντος ἐπιδόματος ἐκ 1200 δρχ., ὁ μισθὸς τῶν νεοδιοριζομένων καθηγητῶν θὰ ἀνέλθῃ εἰς 5.500 δρχ. περίπου. Τέλος, οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ μας διδάσκαλοι ἀρκοῦνται εἰς τὸν ἐκάστοτε καθοριζόμενον οὐχὶ ὑψηλὸν μισθὸν των, καὶ εἰς τὸ νὰ φέρουν ἅπαξ ἢ δις τοῦ ἔτους τὸν ἰδίαις δαπάναις κτώμενον «χρυσοποικίλον μανδῦαν» καὶ εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ τὸν σεβασμὸν, ὃν ἀπελάμβανον παρὰ τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἀτυχῶς καὶ ἡ κοινωνικὴ των αὐτῆ προβολὴ τείνει νὰ μειωθῇ λόγῳ ἀδικαιολογητῶν καθ' ἡμᾶς ἐπικρίσεων, ἃς ὑφίστανται ὡς σῶμα, λόγῳ εἴτε τῆς συντηρητικῆς των νοοτροπίας (ὑπὸ μιᾶς μερίδος νέων ἐπιστημόνων ἄρτι ἐξ Η.Π.Α. ἀφιχθέντων, οἵτινες ἐφ' ὅσον εὐρίσκωνται ἐκτὸς Πανεπιστημίου βάλλουν ἔναντι «τοῦ κατεστημένου», ἀφ' ἧς δὲ εἰσέλθουν εἰς τοῦτο δὲν ἐπιδεικνύουν συχνὰ μέχρι τοῦδε σοβαρὰς ἀναδιαρθρωτικὰς ἰκανότητας, ἀλλὰ πολλάκις κατωχυρούμενοι ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς μὴ διασφαλίσεως ἐπαρκῶν ὑλικῶν μέσων, ἀντιστοίχων πρὸς τὸν ἀξζανόμενον ἀριθμὸν τῶν φοιτητῶν, καὶ φορτιζόμενοι διὰ πολλῶν ἐξωπανεπιστημιακῶν δραστηριοτήτων, δὲν βελτιώνουν σημαντικῶς τὴν ὑφισταμένην, ἐκπαιδευτικὴν στάθμην), εἴτε ἐκ γενικεύσεως ἐπικρίσεων, λόγῳ σπανίων παραπτωμάτων ἐλαχίστων μελῶν των. Μάλιστα τὰ παρεκτρεπόμενα ἐλάχιστα μέλη τῆς Ἀκαδημαϊκῆς μας κοινωνίας δὲν ἀπολαμβάνουν ἐκτίμησεως ὑπὸ τοῦ σώματος τῶν Ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων ἐν τῇ μεγίστῃ αὐτοῦ πλειοψηφίᾳ καὶ δὲν φέρουν οἱ Ἀκαδημαϊκοὶ μας διδάσκαλοι τὴν εὐθύνην τῆς μὴ ἀπομακρύνσεως ἐκ τῶν Πανεπιστημίων, τῶν ἐλαχίστων μελῶν των, ἅτινα δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν ὑψηλὴν των ἀποστολήν.

Πιστεύομεν ὅτι ἡ δυσμενὴς μεταχείρισις τοῦ ὑφισταμένου ἐκπαιδευτικοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ μας κόσμου δὲν εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ Ἑθνους. Τουναντίον φρονοῦμεν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἐπίδειξις στοργῆς ἐναντι τῆς μεγίστης πλειονότητος τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ καὶ ἀκαδημαϊκοῦ μας κόσμου καὶ ἡ αὔξησις τόσον τοῦ κοινωνικοῦ των γοήτρου, ὅσον καὶ τῶν ὑλικῶν, ὥστε νὰ προσέλθουν εἰς τὸ λειτούργημα οἱ πλέον ἱκανοὶ νέοι μας.

Ἐλπίζομεν ἐπίσης, ὅτι ἡ ἐσχάτως ἀποφασισθεῖσα πρόσληψις τῶν ἐπικουρικῶν καθηγητῶν εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς χώρας θέλει καταστήσει δυνατὴν τὴν εἰσροὴν νέου αἵματος καὶ τονώσει τὴν ὑφισταμένην ἡδὴ ἐντὸς τοῦ σώματος τῶν ἀκαδημαϊκῶν μας διδασκάλων ἀνανεωτικὴν τάσιν.

Καθ' ἡμᾶς αἱ σημειούμεναι ὑπὸ τινῶν μελετητῶν τῶν ἐκπαιδευτικῶν θεμάτων ἀδυναμίαι καὶ ἐλλείψεις ἐκπαιδεύσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν εἰς τὰ παιδαγωγικὰ κλπ. ἔχουν τὴν ρίζαν των εἰς τὴν μὴ ἱκανοποιητικὴν ἀμοιβὴν τούτων. Ἀποτελεῖ γεγονός ὅτι ἀριθμὸς ἱκανῶν δημοδιδασκάλων καὶ καθηγητῶν ἐστράφησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, εἴτε πρὸς τὴν ἰδιωτικὴν ἐκπαίδευσιν εἴτε πρὸς ἄλλας δραστηριότητας, λόγῳ τῶν χαμηλῶν ἀμοιβῶν, ἅτινας παρέχει τὸ Δημόσιον.

Ζ. Σύγκρισις τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης πρὸς ἐκείνην ἑτέρων χωρῶν

Ἴνα ἔχωμεν συγκριτικὴν εἰκόνα τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας στάθμης ἐν σχέσει πρὸς ἐκείνην ἑτέρων χωρῶν, θὰ παραθέσωμεν κατωτέρω στοιχεῖα ἐπὶ τῶν λειτουργούντων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, τῶν μαθητῶν καὶ τῶν διδασκόντων εἰς τὰ Ἑκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα τῆς Γιουγκοσλαβίας. Πράττομεν τοῦτο, διότι μόνον διὰ τὴν χώραν ταύτην καταρωθώσαμεν νὰ ἔχωμεν τὰ ἀνάλογα στοιχεῖα ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως. Βάσει τῶν γιουγκοσλαβικῶν καὶ τῶν ἀντιστοίχων ἑλληνικῶν στοιχείων ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐκάστης βαθμίδος, συνετάξαμεν τοὺς πίνακας 13, 14, 15, 16. καὶ 17.

Ἐκ τῶν στοιχείων τῶν ἀνωτέρω πινάκων καταφαίνεται ὅτι ἡ Γιουγκοσλαβία μεταπολεμικῶς ἔχει αὐξήσει λιαν σοβαρῶς τὰς Σχολὰς Ἐπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὡς καὶ τὰς Ἀνωτάτας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς, ἐνῶ ἔχει περιορίσει σημαντικῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν Γυμνασίων.

Οὕτως, ἡ Γιουγκοσλαβία ἀνὰ 1000 κατοίκους ἔχει μεγαλύτερον ἀριθμὸν μαθητῶν εἰς τὰ Δημοτικά της Σχολεῖα, ὑπερδιπλάσιον ἀριθμὸν μαθητῶν εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, τὸ ἐν τρίτον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν Γυμνασίων τῆς Ἑλλάδος, σχεδὸν διπλάσιον ἀριθμὸν φοιτητῶν Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ κατὰ 50% ὑψηλότερον ἀριθμὸν λαμβανόντων ἐτησίως δίπλωμα Ἀνωτέρων Σχολῶν καὶ Πανεπιστημίων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Π Ι Ν Α Ξ 13

Ἀριθμοὶ λειτουργούντων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων, μαθητῶν καὶ διδασκόντων ἐν Γιουγκοσλαβία κατὰ τὰ σχολικὰ ἔτη 1967 - 1970

Ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα	1967 - 68	1968 - 69	1969 - 70
Σχολεῖα στοιχειώδους ἐκπαιδύσεως	14.067	14.042	14.043
» εἰδικευμένων ἐργατῶν	667	679	657
» ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδύσεως (διοικήσις, ἰατρικὴ)	18	16	10
» τεχνικὰ καὶ λοιπὰ ἐπαγγελματικὰ	549	537	541
» Γενικῆς τεχνικῆς ἐκπαιδύσεως	1	24	31
Παιδαγωγικαὶ Ἀκαδημίαι	63	56	56
Μέσαι Σχολαὶ καλῶν τεχνῶν	45	44	45
Λύκεια	402	410	515
Ἄτερα (εἰδικὰ σχολεῖα, δι' ἐνήλικας, πρὸς ἀπόκτησιν συμπληρωματικῶν γνώσεων κλπ.)	1.120	1.247	1.179
Μ α θ η τ α ἰ			
Στοιχειώδους ἐκπαιδύσεως	2.893.624	2.875.075	2.854.579
Σχολείων εἰδικευμένων ἐργατῶν	234.044	258.114	256.543
» ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδύσεως (ιατρικῆς, διοικήσεως)	1.670	1.217	944
Τεχνικῶν σχολῶν καὶ ἄλλων ἐπαγγελματικῶν σχολείων	192.337	185.936	187.277
Ἐκπαιδευτηρίων Γενικῆς Τεχνικῆς ἐκπαιδύσεως	286	3.674	4.819
Παιδαγωγικῶν ἀκαδημιῶν (δημοδιδάσκαλοι)	25.718	24.233	21.226
Μέσων σχολῶν καλῶν τεχνῶν	4.610	4.795	4.995
Λυκείων	181.328	183.193	184.446
Ἐτέρων εἰδικῶν σχολείων δι' ἐκπαίδευσιν ἐνηλίκων	95.503	111.811	131.969
Διδακτικὸν προσωπικὸν			
Σχολείων στοιχειώδους ἐκπαιδύσεως	109.814	113.908	116.695
» εἰδικευμένων ἐργατῶν	5.705	5.586	5.668
» ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδύσεως	959	50	9
Τεχνικῶν καὶ λοιπῶν ἐπαγγελματικῶν σχολείων	9.177	7.616	7.594
Παιδαγωγικῶν ἀκαδημιῶν	—	22	—
Μέσων σχολῶν Καλῶν Τεχνῶν	1.214	1.082	1.185
Λυκείων	9.656	9.673	10.013
Λοιπῶν σχολείων δι' ἐκπαίδευσιν ἐνηλίκων	6.341	6.779	7.731

Π Ι Ν Α Ξ 14

Ἄριθμὸς ἀνωτέρων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων Γιουγκοσλαβίας (χειμερινὸν ἑξά-
μηνον), φοιτητῶν καὶ καθηγητῶν τούτων

Ἔτος	Σχολαί		Φοιτηταί		Καθηγηταί	
	1938-39	1970-71	1938-39	1970-71	1938-39	1970-71
Σύνολον	26	247	16.968	256.520	1.204	14.950
Σχολαί Πανεπιστημιακαί	20	105	16.491	167.664	1.062	9.924
Λογοτεχνία - Φιλοσοφική	4	9	2.866	24.886	258	1.265
Φυσικομαθηματική	—	5	—	13.566	—	672
Πολυτεχνεῖον	3	41	2.671	45.754	258	4.105
Γεωπονοδοσολογική	2	9	1.166	10.066	107	1.044
Κτηνιατρική	2	3	708	2.399	79	295
Πολιτικῶν ἐπιστημῶν	—	3	—	3.519	—	145
Οικονομικῶν ἐπιστημῶν	2	12	986	24.743	71	543
Νομική	4	9	5.998	25.125	102	495
Σωματικῆς ἀγωγῆς	—	1	—	754	—	47
Ἰατρική	3	9	2.096	10.746	187	1.851
Ὀδοντιατρική - Στοματολογία	—	2	—	4.176	—	304
Φαρμακευτική	—	2	—	1.830	—	158
Ἀκαδημία Καλῶν Τεχνῶν	4	33	218	2.255	50	483
Καλῶν Τεχνῶν	2	3	107	401	24	82
Ἐφηρμοσμένων Τεχνῶν	—	1	—	257	—	52
Μουσικῆς	2	6	121	1.144	26	246
Θεάτρου - Κινηματογράφου T.V.	—	3	—	453	—	103
Ἀνώταται Σχολαί	—	10	—	7.366	—	557
Παιδαγωγική	—	5	—	2.241	—	242
Μηχανικῶν	—	—	—	519	—	44
Γεωλογίας	—	1	—	519	—	50
Οικονομικῶν ἐπιστημῶν	—	2	—	3.569	—	145
Κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν	—	1	—	350	—	63
Μουσικῆς	—	1	—	168	—	13
Ἀνώτεραι Σχολαί	2	119	259	79.235	—	3.986
Παιδαγωγική	2	35	259	29.863	92	1.412
Μηχανικῶν	—	34	—	14.927	—	986
Γεωλογίας	—	10	—	1.936	—	203
Μεταφορῶν	—	6	—	2.427	—	179
Οικονομικῶν ἐπιστημῶν	—	13	—	18.650	—	442
Στατιστικῆς	—	2	—	325	—	42
Νομικῶν - Διοικήσεως	—	5	—	4.518	—	163
Ἰατρική	—	7	—	3.187	—	261
Λοιπαί	—	7	—	3.402	—	298

Χορηγηθέντα διπλώματα υπό Ἀνωτάτων Σχολῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας

	1969	1970	1955 μέχρι 1970
Σύνολον	31.756	32.365	344.570
Πανεπιστημιακαὶ Σχολαὶ	12.565	12.268	164.012
1. Φιλοσοφικὴ (Λογοτεχνία)	1.901	1.401	22.781
2. Φυσικομαθηματικὴ	863	949	11.449
3. Πολυτεχνεῖον	3.346	3.458	40.519
Ἀρχιτεκτονικῆς	428	428	6.105
Κτηριολογίας	449	444	6.427
Μηχανολογίας	905	968	9.387
Ἡλεκτροτεχνικῆς	498	483	6.617
Γεωλογίας	206	292	1.283
Βιομηχανικῆς Χημείας	602	590	7.201
Τεχνολογίας τροφίμων	183	138	1.013
Ναυπηγικῆς	18	21	147
Μηχαν. Ὀρυχείων	107	94	2.339
4. Γεωπονοδασολογικὴ	753	693	13.953
Γεωπονίας	511	470	9.727
Ὑδρονομικῆς καὶ Δασολογίας	242	223	4.226
5. Κτηνιατρικὴ	149	150	3.633
6. Οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν	2.183	2.227	23.257
7. Νομικὴ	1.558	1.573	21.892
8. Ἱατρικὴ	1.237	1.249	19.447
9. Ὀδοντιατρικὴ - Στοματολογία	333	316	4.085
10. Φαρμακευτικὴ	184	188	2.874
11. Σωματικῆς ἀγωγῆς	58	64	122
Ἀκαδημία Καλῶν Τεχνῶν	263	271	12.994
Καλῶν Τεχνῶν	68	69	9.986
Ἐφηρμοσμένων Τεχνῶν	42	48	654
Μουσικῆς	117	110	1.955
Ὑποκριτικῆς	36	44	399
Ἀνώταται Σχολαὶ	697	683	7.105
Ἀνώτεραι Σχολαὶ	18.231	19.143	160.459

Π Ι Ν Α Κ 16

Ανωτέρα και Ανωτάτη Εκπαίδευσις

(Τά αναφερόμενα στοιχεία αφορούν εις τὸ διδακτικὸν ἔτος 1969 - 1970 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὸ διδακτικὸν ἔτος 1970 - 1971 διὰ τὴν Γιουγκοσλαβίαν)

Χῶραι	Σύνολον Ἀνωτ. Σχολῶν	Σύνολον Παν/κῶν Σχολῶν	Σύνολον φοιτητῶν Ἀνωτ. Σχολῶν καὶ Πανεπιστημίων	Σύνολον Καθηγητῶν Ἀνωτ. καὶ Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν	Ἀναλογία καθηγητοῦ πρὸς φοιτητῆς	Ἀναλογία φοιτητῶν πρὸς 1000 κατοικοῦς	Χορηγούμενα ἑτησίως πτυχία	Χορηγούμενα πτυχία ἀνὰ 1000 κατοικοῦς
Ἑλλάς	—	—	76.181	3.019	1 : 25,23	8,67	9208	1,04
Γιουγκοσλαβία	303	105	277.706	15.590	1 : 17,81	13,42	32365	1,57

Ἐκ τῶν στοιχείων τῶν ἀνωτέρω πινάκων καταφάνεται ὅτι ἡ Γιουγκοσλαβία μεταπολεμικῶς ἔχει αὐξήσει λίαν σοβαρῶς τὰς Σχολὰς Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαίδευσως ὡς καὶ τὰς Ἀνωτάτας καὶ Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς, ἐνῶ ἔχει περιορίσει σημαντικῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν Γυμνασίων.

Ὁδῶς, ἡ Γιουγκοσλαβία ἀνὰ 1000 κατοικοῦς ἔχει μεγαλύτερον ἀριθμὸν μαθητῶν εἰς τὰ Δημοτικὰ τῆς Σχολαίᾳ, ὑπερδιπλάσιον ἀριθμὸν μαθητῶν εἰς τὰς Ἐπαγγελματικὰς Σχολὰς, τὸ ἐν τρίτῳ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν Γυμνασίων τῆς Ἑλλάδος, σχεδὸν διπλάσιον ἀριθμὸν φοιτητῶν Πανεπιστημίων καὶ Ἀνωτάτων Σχολῶν καὶ κατὰ 50% ὑψηλότερον ἀριθμὸν λαμβανόντων ἑτησίως διπλώματα Ἀνωτέρων Σχολῶν καὶ Πανεπιστημίων ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Π Ι Ν Α Ξ 17

Σύγκρισις εκπαιδευτικής δραστηριότητος Ἑλλάδος καὶ Γιουγκοσλαβίας
Πληθυσμὸς κατὰ τὸ ἔτος 1969 : Ἑλλάς 8.834.858, Γιουγκοσλαβία 20.527.000

Στοιχειώδης ἐκπαίδευσις

(Διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1969-1970 δι' ἀμφοτέρας τὰς χώρας).

Χῶραι	Σύνολον Σχολείων	Σύνολον μαθητῶν Στοιχ. ἐκπαιδεύσεως	Σύνολον δημοδιδασκάλων	Ἀναλογία διδασκάλου πρὸς μαθητὰς	Ἀριθμὸς μαθητῶν Στοιχειώδ. ἐκπαιδ. ἀνὰ 1000 κατοίκους
Ἑλλάς	10.265	948.097	28.128	1: 33,70	107,31
Γιουγκοσλαβία	14.043	2.854.579	116.695	1: 24,46	139,06

Ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευσις

(Τὰ ἀναφερόμενα στοιχεῖα ἀφοροῦν εἰς τὸ διδακτικὸν ἔτος 1968-1969 διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰ διδακτικὰ ἔτη 1968-1969 (α) καὶ 1969-1970 (β) διὰ τὴν Γιουγκοσλαβίαν).

Χῶραι	Σύνολον Σχολείων	Σύνολον μαθητῶν Ε.Ε.	Σύνολον διδασκάλων Ε.Ε.	Ἀναλογία διδασκάλου πρὸς μαθητὰς Ε.Ε.	Ἀναλογία μαθητῶν Ε.Ε. πρὸς 1000 κατοίκους
Ἑλλάς	948	95.342	5.230	1: 18,22	10,80
Γιουγκοσλαβία (α)	2.447	453.736	14.334	1: 31,65	22,10
(β)	2.463	463.578	14.456	1: 32,06	22,58

Μέση ἐκπαίδευσις

(Τὰ ἀναφερόμενα στοιχεῖα ἀφοροῦν εἰς τὸ διδακτικὸν ἔτος 1969-70 δι' ἀμφοτέρας τὰς χώρας).

Χῶραι	Σύνολον Σχολείων Μέσης ἐκπαιδεύσεως	Σύνολον μαθητῶν Μέσης ἐκπαιδεύσεως	Σύνολον καθηγητῶν Μέσης ἐκπαιδεύσεως	Ἀναλογία καθηγητοῦ πρὸς μαθητὰς Μ. Ε.	Ἀναλογία μαθητῶν Μ.Ε. ἀνὰ 1000 κατοίκους
Ἑλλάς	973	418.617	11.157	1: 37,52	47,38
Γιουγκοσλαβία	1.594	316.415	17.744	1: 17,83	15,41

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΚΥΡΙΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ ΜΕΣΑ ΠΡΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΙΝ ΤΑΥΤΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Α. Γενικά

Θεωρῶ ὅτι ἀποτελεῖ σήμερον κοινοτυπίαν ἢ ἐπανάληψιν τῆς ρήσεως τοῦ Alfred Marshal, καθ' ἣν «τὸ πλέον πολύτιμον κεφάλαιον εἶναι τὸ ἐπενδύμενον εἰς τὰ ἀνθρώπινα ὄντα» (The most valuable of all capital is that invested in human beings). Ἔχει πλέον καταστῆ καὶ παρ' ἡμῖν πλήρως κατανοητὸν ὅτι ὁ κυριώτερος παράγων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως μιᾶς χώρας, ἀνεξαρτήτως τῆς σημαντικότητος τῶν παραγωγικῶν τῆς πόρων, εἶναι ἡ πνευματικὴ στάθμη τῶν κατοίκων τῆς. Ἐπομένως, αἱ ἐπενδύσεις μιᾶς χώρας, αἱ διατιθέμεναι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, εἶναι αἱ πλέον παραγωγικαί.

Εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ Καθηγητοῦ Ἀντωνίου Δαμασκηνίδου «Τὸ πρόβλημα τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἰδίᾳ τῆς τεχνικῆς ἐξεταζόμενον ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως», Ἐπιστημονικὴ Ἐπετηρὶς Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, τόμος ΙΒ', γ', Θεσσαλονίκη 1968) ἐκτίθενται λεπτομερέστερον αἱ μέχρι τοῦ ἔτους ἐκείνου ἐπικρατοῦσαι ἀπόψεις, τόσον διεθνῶς ὅσον καὶ παρ' ἡμῖν, ἐπὶ τῆς παραγωγικότητος τῶν Δημοσίων δαπανῶν τῶν διατιθεμένων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν. Προσφάτως, ὁ Γκαλμπρέϊθ ἐπεσήμανε τὴν λίαν σοβαρὰν σημασίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἐκάστης χώρας καὶ ἐτόνισεν ὅτι αἱ ἐπενδύσεις διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἔρευναν εἶναι αἱ πλέον παραγωγικαί, δι' ὃ καὶ ἐπιβάλλεται ἢ κατὰ προτεραιότητα διάθεσις τούτων.

Ὁ Μακναμάρα, ἐπίσης, ἐτόνισεν ἐπανειλημμένως ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ἰσχὺς ἐνὸς ἔθνους εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν εἶναι συνάρτησις τῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης τῶν ἀτόμων τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ ἔθνος.

Λίαν ἐνδιαφέρουσαι διὰ τὴν ταχέως ἀναπτυσσομένην οἰκονομικῶς χώραν μας εἶναι καὶ αἱ ἀπόψεις αἱ διατυπώμεναι ὑπὸ τοῦ Η. Myint εἰς τὸ σύγγραμμά του «The Economics of the Developing Countries», ἔχουσαι ὡς κάτωθι : «Εἶναι γνωστὸν τὸ τί συνέβη εἰς πλείστας ἀναπτυσσομένας χώρας, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν Ἀσίαν. Αἱ Κυβερνήσεις ἐνίων χωρῶν ἐπεξέτειναν τὴν ἐκπαίδευσιν ἐπὶ χρεωκοπημένων προγραμμάτων (crash programmes) πολὺ πέραν τῶν ἱκανοτήτων τοῦ περιορισμένου ἀριθμοῦ διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, οὓς διέθετον. Ὅταν οἱ κα-

κῶς οὕτως ἐκπαιδευθέντες μαθηταὶ περατώνουν τὴν Μέσσην Παιδείαν, διασφαλίζουσι ὀλίγας μόνον δυνατότητας ἱκανοποιητικῆς ἀπασχολήσεως ἢ τεχνικῆς τῶν περαιτέρω ἐκπαιδεύσεως εἰς προηγμένας χώρας τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἐν συνεχόμενως ἀξανάμενον ποσοστὸν τούτων προσπαθεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ Πανεπιστήμια ἢ τὰς λοιπὰς Ἀνωτάτας Σχολὰς τῆς χώρας, δημιουργουμένων οὕτω σοβαρῶν ἐλλείψεων Καθηγητῶν τῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων. Ἀκολουθεῖ — λόγῳ τῆς πληθύος τῶν φοιτητῶν — μείωσις τῆς Ἀκαδημαϊκῆς στάθμης. Ἡ γενικὴ μείωσις τῆς Ἀκαδημαϊκῆς στάθμης δημιουργεῖ ἄτομα ἐπιστημόνων χαμηλῆς ἀποδοτικότητος, τόσον εἰς τὸν Δημόσιον, ὅσον καὶ τὸν ἰδιωτικὸν τομέα τῆς ἀπασχολήσεως καὶ τὸ γεγονός τοῦτο δὲν δημιουργεῖ εὐμενεῖς προϋποθέσεις καταρτίσεως μελλοντικῆς δυναμικῆς ἡγεσίας, ἥτις θὰ δύναται νὰ βοηθήσῃ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶναι πλέον τραγικὸν εἶναι ὅτι αἱ ἱκαναὶ προσωπικότητες, αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ διασφαλίσουν μίαν ἱκανὴν ἡγεσίαν παραμένουν μερικῶς ἀχρησιμοποίητοι ἢ ἀπόλλυνται ἐντὸς τῶν ὑπερφορτισμένων Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτικῶν Ἰδρυμάτων, μὲ τελικὸν ἀποτέλεσμα τὴν μὴ διασφάλισιν ἱκανοποιητικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀναλόγου ἐνισχύσεως τῶν πλέον ἱκανῶν φοιτητῶν. Τοῦτο ἐπίσης προκαλεῖ καὶ τὴν μὴ κατάλληλον κατάρτισιν τῶν πλέον ἱκανῶν φοιτητῶν πρὸς μετεκπαίδευσιν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. . .

Οἰοιδῆποτε καὶ ἂν εἶναι οἱ ἰδεαλιστικοὶ λόγοι, οἵτινες ἐξώθησαν τὰς Κυβερνήσεις τῶν διαφόρων ἀναπτυσσομένων χωρῶν νὰ ἐφαρμόσουν τὰ «χρεωκοπημένα» ἐκπαιδευτικὰ Προγράμματα, ἐμπραγμάτως ἢ κυριαρχοῦσα δύναμις πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ ἀπαίτησις τῶν γονέων καὶ τῶν τέκνων τῶν, πρὸς μαζικὴν ἐκπαίδευσιν ἐν τῇ Ἀνωτάτῃ ἐκπαιδεύσει, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἡ διασφάλισις ὑψηλῶς ἀμειβομένης ἀπασχολήσεως. Τὸ ὄραμα ὅπερ τοὺς ἐμπνέει εἶναι εἰσέτι ἡ πεπαιδευμένη τάξις τῶν ἀρίστων, ἥτις ἀπολαμβάνει εἰς τὸ πολλαπλάσιον τὸ συνήθως λίαν χαμηλὸν μέσον κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τῶν λοιπῶν κατοίκων. Τοῦτο ἀποτελεῖ οὐσιαστικῶς τὴν πλέον σημαντικὴν ὁδόν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐργάζεται ἡ «ἐπανάστασις τῶν ὑψηλῶν προσδοκιῶν» (the revolution of riding expectations) μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων τάξεων τῶν ἀναπτυσσομένων χωρῶν. Μόνον ὀλίγα κυβερνήσεις κατάρθωσαν νὰ ἀντισταθοῦν εἰς τὴν ἀνωτέρω πίεσιν καὶ ἠκολούθησαν μίαν πλέον συνετὴν καὶ πλέον ὀρθολογιστικὴν ἐκπαιδευτικὴν πολιτικὴν, ἥτις δύναται νὰ προωθήσῃ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν σοβαρῶς. Τοῦτο διότι μόνον ὀλίγα χῶραι δύναται νὰ ἀπορροφήσουν ἀτελῶς ἐκπαιδευμένους διπλωματούχους τῶν Πανεπιστημίων τῶν μὲ ρυθμὸν ταχύτερον τῆς γενικῆς τῶν οἰκονομικῆς προόδου. Θάττον ἢ βράδιον πλείσται ἀναπτυσσόμεναι χῶραι, βάσει τῶν ἐφαρμοζομένων εἰς ταύτας σχεδίων ἐπεκτάσεως τῆς Ἀνωτάτης τῶν ἐκπαιδεύσεως, θὰ εὑρεθοῦν ἀντιμέτωποι ἐκρηκτικῶν προβλημάτων, δημιουργηθησομένων ἐκ τῆς δυσαρεσκείας καὶ ἀπογοητεύσεως, ἐκ τῆς ἀνεργίας τῶν ἀτελῶς πεπαιδευμένων πτυχιούχων τῶν Πανεπιστημίων τῶν.

Καθίσταται οὕτως ἐπιβεβλημένος καὶ παρ' ἡμῖν ὁ καθορισμὸς γενικῶν καὶ εἰδικῶν ἐκπαιδευτικῶν στόχων ἀμέσου καὶ ἀπωτέρου μέλλοντος διὰ τὴν χώραν μας, διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἀποφευχθοῦν αἱ ὑπὸ τοῦ Myint τόσον σαφῶς ἐκφραζόμεναι ἀνησυχίαι.

Β. Γενικοί εκπαιδευτικοί στόχοι αμέσου και άπωτέρου μέλλοντος διὰ τὴν χώραν μας

Κύριοι στόχοι μᾶς συγχρόνου ἀναπτυσσομένης βιομηχανικῆς κοινωνίας, ὡς ἡ ἑλληνικὴ, δεόν νὰ εἶναι ἡ ἔνδοθενικὴ ἄρμονία, ἡ ἔρειδομένη εἰς τὴν ἰσότητά καὶ τὴν γενίκευσιν τῆς κοινωνικῆς προστασίας πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς πενίας καὶ ἡ ἔναντι τῶν ἄλλοθενῶν κοινωνιῶν ἐπίδειξις κατανοήσεως μετὰ παραλλήλου ἐνισχυτικῆς προσφορᾶς (εἰς πλεόν καθυστερημένας κοινωνίας), χωρὶς ὅμως νὰ διακινδυνεύεται ποτὲ ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ συνεχὴς τεχνολογικὴ ἀνάπτυξις ἐπιβάλλει τὸν προγραμματισμὸν τῶν πρὸς ἐπίτευξιν ἐκάστοτε στόχων, δι' ὃ καὶ δεόν νὰ συνδυάζεται ὁ κοινωνικὸς προγραμματισμὸς μετὰ τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Ὁ τοιοῦτος ὅμως συνδυασμὸς εἶναι δυσχερής. Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκοσαετίαν, αἱ Η.Π.Α. καὶ αἱ προηγμένα ἡῶρα τῆς Δυτ. Εὐρώπης ἐπέτυχον τὸν συνδυασμὸν τοῦ Οἰκονομικοῦ Προγραμματισμοῦ μετὰ διαφυλάξεως τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν Δημοσίων περιφερειακῶν διοικήσεων, πρὸς ἃς μετεβίβασαν σημαντικὰς οἰκονομικὰς δραστηριότητας καὶ συνεκράτησαν οὕτως εἰς τὰς περιφερείας ἱκανὰς προσωπικότητας ἐμπεποτισμένας μὲ τὰς ὡς ἄνω δύο βασικὰς ἀρχάς. Τὸ αὐτὸ ἔπραξαν ἀκολούθως καὶ αἱ μεγάλα ἰδιωτικὰ ἔταιρειαί, αἵτινες εἰς τὰς ὡς ἄνω ἡῶρας συνεργάζονται στενῶς μετὰ τῆς Δημοσίας διοικήσεως. Οὕτως, ἔναντι τῆς ἁκράϊας θέσεως τῆς κρατικοποιήσεως τῶν μέσων τῆς παραγωγῆς — ἦν ἐφήρμοσαν αἱ σοσιαλιστικαὶ ἡῶραι (καθυστερημένοι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ) — εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας ἡῶρας τῆς Δύσεως διησφαλίσθη τὸ συμβιβαστικὸν σχῆμα τῆς ἀνώνυμου συμμετοχῆς τῆς μάξης εἰς τὰς ὀργανωθείσας, εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς παραγωγῆς, μεγάλας ἔταιρειας καὶ τοῦ περιορισμένου ἐλέγχου τῆς πλειοψηφίας τῶν ἔταιρειῶν τούτων, εἰς τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν ὁποίων συμμετέχουν καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων.

Βεβαίως, ἡ ἄνωτέρω δομὴ στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν παρέμβασιν τῆς Κεντρικῆς Κρατικῆς ἐξουσίας, ἥτις καὶ καθορίζει τελικῶς τὴν πλεόν κατάλληλον ἀναδιάρθρωσιν τῶν κοινωνικῶν συσχετισμῶν. Οὕτως, εἰς τὰς συγχρόνους προηγμένας Δυτικὰς ἡῶρας, τὸ Κράτος ρυθμίζει τὰς ἐμφανιζομένας ἐκάστοτε κοινωνικὰς ἀδικίας. Λόγω τούτου τὰ στελέχη τῶν Δημοσίων ὑπηρεσιῶν συμμετέχουν εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων εἰς ἀξανάμενον συνεχῶς ποσοστὸν, ἐνῶ παραλλήλως «συμπορεύονται» μετὰ τῶν Κρατικῶν ἀντιπροσώπων καὶ οἱ ἡῆται τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων, ἀναμιγνύμενοι καὶ οὗτοι εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων.

Ἐδείχθη μέχρι τοῦδε ὅτι ὁ τοιοῦτος συγκερασμὸς τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Ἰδιωτικοῦ τομέως εἶναι πλεόν ἀποδοτικὸς καὶ εὐαίσθητος πρὸς τὰς ταχέως μεταβαλλομένας συγχρόνους συνθήκας, ἔναντι τῆς ἀδρανείας καὶ βραδύτητος ἀντιδράσεως τῶν Κυβερνητικῶν γραφειοκρατικῶν διαδικασιῶν τῶν Κρατικῶν φερῶν τοῦ Σοσιαλιστικοῦ κόσμου.

Ὁ τεχνολογικὸς ἐκσυγχρονισμὸς τῆς ἐξελισσομένης ταχέως βιομηχανικῆς

κοινωνίας δημιουργεί κοινωνικάs αλλαγás, ως δέον να αξιοποιούν καταλλήλως οί συνεργαζόμενοι παράγοντες του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέως.

Διά να επιτευχθῆ ὁμως ἡ ἄρτία και πλήρης συνεργασία τών ἀντιπροσώπων του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέως, δέον τὸ ἐκπαιδευτικόν σύστημα τῆς χώρας και τὰ λοιπὰ μέσα του μαζικού ἐπηρεασμοῦ (τηλεόρασις, ραδιόφωνον τύπος) να προετοιμάσουν τούς πολίτας πρὸς τὴν κατεῦθυνσιν ταύτην και παραλλήλως να ἐπιδιώκουν τὴν ἐπικράτησιν τών πλέον ὑψηλῶν ἐπιτευγμάτων του ἑλληνικού πνευματικού πολιτισμοῦ. Φρονῶ ὅτι τὰ ἀνωτέρω δέον να ἀποτελοῦν τούς κυρίους στόχους τῆς γενικῆς ἐκπαιδευτικῆς μας πολιτικῆς.

Γ. Εἰδικοί ἐκπαιδευτικοὶ στόχοι τῆς χώρας μας διὰ τὴν μέχρι τοῦ 1985 και ἐν συνεχείᾳ μέχρι τοῦ 2000 περίοδον

Κατ' ἀρχὴν δέον να ὀργανωθῆ ἡ διασφάλισις ἐπαρκoῦς διατροφῆς τών ἀπόρων κυοφορουσῶν γυναικῶν, ὡς και τών τέκνων των μέχρις ἡλικίας 5 ἐτῶν. Ἀπαιτεῖται οὕτως ἡ ἔγκρισις τῆς παροχῆς τών ἀπαραιτήτων Κρατικῶν ἐνισχύσεων (τὰ ἀπαιτηθησόμενα πρὸς τοῦτο ποσὰ ἀνεφέρθησαν ἤδη) και ἡ ὀργάνωσις τῆς διαθέσεως τούτων μέσῳ τών κοινωνικῶν λειτουργῶν τῆς ὑπαίθρου και τών νηπιαγωγῶν.

Οὕτω θὰ καταστῆ δυνατόν να δημιουργηθοῦν ἄτομα ἄρτια σωματικῶς και με ἄρτιον κεντρικόν και περιφερειακόν νευρικόν σύστημα, τὰ ὁποῖα ἀκολουθῶς δέον να ἀρχίζουσιν τὴν ἐκπαίδευσίν των (τὸ δυνατόν ἐνωρίτερον) εἰς τὰ νηπιετροφεία και νηπιαγωγεία.

Ἐπιβάλλεται ὁμως ὅπως διπλασιάσωμεν τὸν ἀριθμὸν τών νηπιαγωγείων μέχρι τοῦ 1980 και τριπλασιάσωμεν τοῦτον μέχρι τοῦ 1985.

Διὰ τὴν ἀποδοτικὴν λειτουργίαν τών νηπιαγωγείων, θὰ ἀπαιτηθῆ ἐπίσης ἡ ἀπὸ τοῦδε κατάρτισις εἰδικῶν ἐπιθεωρητῶν νηπιαγωγείων, διὰ μετεκπαιδεύσεως κυρίως γυναικῶν νηπιαγωγῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὥστε να ἀποκτήσουν τὴν ἀπαιτουμένην εἰδικὴν μόρφωσιν, ἣν δὲν κατέχουσιν ἐξειδικευμένως οἱ ἐπιθεωρηταὶ Δημοτικῶν Σχολείων.

Βάσει τών ἀνωτέρω, διὰ τὴν ἀρτιωτέραν διατροφήν και προσχολικὴν ἀγωγὴν τών Ἑλληνοπαίδων, θὰ πρέπει να ὑπολογίσωμεν τριπλασιασμὸν περίπου τών σημερινῶν δαπανῶν λειτουργίας τών νηπιαγωγείων και εἰκοσαπλασιασμὸν τών δαπανῶν διὰ τὴν λειτουργίαν προγράμματος διατροφῆς μητέρων και νηπίων. Ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις δέον να καταστῆ, ὡς ἤδη ἐξηγγέλη ἡμῆς ἐπισήμως, ὀκταετής. Θὰ δημιουργηθῆ οὕτως ἀναγκαστικῶς αὔξεις τών σημερινῶν δαπανῶν κατὰ 25%, ἀπλῶς και μόνον ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς αὔξεσεως τών ἐτῶν διδασκαλίας τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἄλλ' ὡς ἤδη ἐτονίσθη, εἶναι ἀπαραίτητος και ἡ ποιοτικὴ βελτίωσις τῆς παρεχομένης σήμερον στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως και πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θεωρεῖται ἀναγκαῖος και βασικὸς ὁ τριπλασιασμὸς τουλάχιστον τών παρεχομένων σήμερον πιστώσεων πρὸς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν. Ἡ λίαν σοβαρὰ βελτίωσις τῆς στάθμης τών ἀποφοίτων τών σχολείων τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶναι βασικὴ και ἀπαραίτητος.

διότι αὕτη ἀφορᾷ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸ σύνολον τῶν Ἑλληνοπαίδων καὶ ἀφ' ἑτέρου ἢ ἄρτια κατάρτισις τῶν ἀποφοίτων ταύτης θὰ διευκολύνη σοβαρῶς τὸ ἔργον τῶν λοιπῶν βαθμίδων τῆς περαιτέρω ἐκπαιδεύσεως τῶν νέων μας.

Αἱ ἐκφραζόμεναι διαφοραὶ ἀπόψεων μεταξὺ ἐκπαιδευτικῶν Στοιχειώδους καὶ Μέσης ἐκπαιδεύσεως, φρονῶ ὅτι θὰ καταλήξουν τελικῶς εἰς τὴν πλέον κατάλληλον ὀργάνωσιν τῶν τελευταίων 2 ἢ 3 τάξεων τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ πλέον καταλλήλου ὀργανώσεως τῶν Γυμνασίων καὶ τῶν Σχολῶν Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Ἐνεφέρθη ἤδη, ὅτι τὰ σχολεῖα τῆς Κατωτέρας, Μέσης καὶ Ἀνωτέρας Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως εἶναι παρ' ἡμῖν ὑποτυπωδῶς ὀργανωμένα καὶ ὅτι ἐπιβάλλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ τριπλασιασμός τῶν διατιθεμένων Κρατικῶν πόρων πρὸς ὀργάνωσιν τούτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἢ ὑπὸ τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας (ὑπὸ ἐπιχειρήσεων πρωτογενοῦς, δευτερογενοῦς καὶ τριτογενοῦς τομέως παραγωγῆς) διάθεσις σοβαρῶν πόρων πρὸς ὀργάνωσιν Σχολείων Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Τὸ σύνολον τῶν ἀπαιτηθησομένων δαπανῶν ὑπὸ τοῦ δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ τομέως τῆς οἰκονομίας δεόν νὰ εἶναι τοῦλάχιστον πενταπλάσιον τοῦ διατιθεμένου σήμερον ποσοῦ διὰ τὴν βαθμίδα ταύτην τῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἄλλως τε, ὡς ἐκ τοῦ πίνακος 18 δεῖκνυται, τὸ 1985 ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσαγομένων εἰς τὰ κατώτερα ἐπαγγελματικὰ Σχολεῖα νέων θὰ ἀνέλθῃ εἰς 52.905 ἐτησίως, ἤτοι θὰ ἐκπαιδεύωνται 105.810 εἰς τὰ διετοῦς φοιτήσεως τοιαῦτα σχολεῖα, εἰς $(31.939 \times 4 \text{ ἔτη}) = 126.856$ θὰ ἀνέλθῃ ὁ ἀριθμὸς μαθητῶν τῶν Μέσων σχολῶν ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως τετραετοῦς διαρκείας καὶ εἰς $(5604 \times 4) = 22.416$ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκπαιδεύσεως τετραετοῦς διαρκείας. Συνοσπυδαστῶν τῶν Ἀνωτέρων Σχολείων Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Συνολικῶς, κατ' ἔτος θὰ φοιτοῦν εἰς τὰ Σχολεῖα ταῦτα 255.082 μαθηταὶ καὶ σπουδασταί, ἤτοι ἀριθμὸς ὑπερτριπλάσιος τοῦ σημερινοῦ. Πέραν ὅμως τοῦ τριπλασιασμοῦ ἤτοι ἀριθμοῦ θὰ εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἡ σοβαρὰ βελτίωσις τῆς ποιότητος τῶν ἀποφοίτων τῶν Σχολῶν Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως ὄλων τῶν βαθμίδων, γεγονός ὅπερ καθιστᾷ ἀναγκαῖον τὸν πενταπλασιασμόν, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, τῶν σχετικῶν δαπανῶν.

Τὸ μελλοντικὸν ἐκπαιδευτικὸν σύστημα τῆς χώρας μας δεόν νὰ προγραμματίσῃ ἀκολούθως οὐ μόνον τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν νέων μας, ἀλλὰ καὶ τὴν μετεκπαίδευσιν μεγάλων τμημάτων τοῦ ἐνηλίκου πληθυσμοῦ, ὅστις ἀτυχῶς μέχρι τοῦδε δὲν ἔτυχεν ἐπαρκοῦς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίᾳ πρὸς τὰς ἀνωτέρω κατευθύνσεις. Ἡ δὲν ἔτυχεν ἐπαρκοῦς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίᾳ πρὸς τὰς ἀνωτέρω κατευθύνσεις. Ἡ μετεκπαίδευσις τῶν 3 ἑκατομ. ἀναλφαβῆτων καὶ ἡμιαναλφαβῆτων Ἑλλήνων, δεόν νὰ ἀποτελέσῃ κυρίαν ἐπιδίωξιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος, διότι θὰ εἶναι λίαν δυσχερῆς ἢ ἐπιβίωσις τούτων εἰς τὴν δημιουργουμένην ἑλληνικὴν βιομηχανικὴν κοινωνίαν. Οὕτως αἱ λειτουργοῦσαι σήμερον κατώτεραι Σχολαὶ Ε.Ε. δεόν νὰ διατηρηθοῦν καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς δετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς μετεκπαίδευσιν τῶν χιλιάδων ἡμιαναλφαβῆτων Ἑλλήνων, νέας σχετικῶς ἡλικίας, εἰς τὰ ἐπαγγέλματα καὶ τὰς τέχνας ἐκ τῶν ὁποίων ἀποζοῦν.

Διὰ νὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὰς ψυχολογικὰς καὶ τεχνικὰς ἀνάγκας τῆς δημιουργουμένης μετὰ ταχὺν ρυθμὸν βιομηχανικῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, εἶναι ἀνάγκη

νά επαυξήσωμεν κατὰ πρῶτον τὴν διάρκειαν τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ὁ ἑλληνικὸς πληθυσμὸς ἀμφοτέρων τῶν φύλων ἐκπαιδεύεται ἐπὶ 8 - 20 ἔτη. Ἀκολουθῶς δέ, θὰ πρέπει κατὰ διαστήματα νὰ ἐνεργῆται μετεκπαίδευσις τῶν ἐκπαιδευθέντων βασικῶς εἰς ὅλας τὰς βαθμίδας, διὰ νὰ ἐπιτυγχάνεται ἐνημέρωσις τούτων ἐπὶ τῶν συνεχῶς βελτιουμένων ἐπιστημονικῶν καὶ τεχνολογικῶν γνώσεων. Ἡ τοιαύτη συνεχῆς ὑποχρεωτικὴ μετεκπαίδευσις δεόν νὰ συνεχίζεται μέχρι τοῦ πέρατος τῆς ἐπαγγελματικῆς σταδιοδρομίας ἐκάστου ἀτόμου.

Παραλλήλως, λόγῳ τῆς μαστιζούσης τὴν χώραν διγλωσσίας καὶ τοῦ ἀναχρονιστικοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προγράμματος κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως, δεόν τὸ ταχύτερον νὰ ἐφαρμοσθοῦν πλέον σύγχρονα συστήματα καὶ νὰ ἐπιβληθῆ τοῦλάχιστον κατὰ τὴν βασικὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν ἡ γλῶσσα τῆς ἀπλῆς δημοτικῆς, ἡ χρησιμοποιοιμένη εἰς τὸν γραπτὸν λόγον τῶν ἐφημερίδων καὶ μετὰ τὸ 12ον ἔτος νὰ διασφαλίζεται ἡ δυνατότης ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἰδίᾳ τῶν ἀγροτοπαίδων μας. Ὁ θεσμὸς ὅμως τῆς ὀκταετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν ἀποτελεῖ παρὰ τὴν ἐναρξιν σοβαρᾶς ἀντιμετώπισεως τῆς παρουσίης ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1985 καὶ μέχρι τοῦ 2000 ἡ ὑποχρεωτικὴ ἐκπαίδευσις τῶν νέων δεόν νὰ καταστή δεκαετῆς καὶ ἐπομένως οἱ Ἑλληνόπαιδες νὰ ἐκπαιδεύωνται ἐπὶ 10 - 20 ἔτη.

Διὰ νὰ καταρτισθῆ ἓν μακρόπνοον Ἐκπαιδευτικὸν Πρόγραμμα δεόν νὰ ἀντιμετωπισθοῦν αἱ ἀνάγκαι καὶ αἱ συνθῆκαι, αἱ ὁποῖαι θὰ δημιουργηθοῦν μετὰ μίαν δεκαπενταετίαν διὰ τοὺς παῖδας ἡλικίας 6 ἐτῶν σήμερον, οἱ ὁποῖοι θὰ καταστοῦν τότε παραγωγικὰ ἄτομα τῆς κοινωνίας, ἢ μετὰ μίαν 20ετίαν ἕως 25ετίαν διὰ τοὺς γεννωμένους κατὰ τὸ 1972 Ἑλληνόπαιδας, οἵτινες θὰ ἀρχίσουν τὴν παραγωγικὴν τῶν ζῶν κατὰ τὸ 2000 περίπου.

Δ. Πρώτη ἀποτίμησις τῶν ἀναγκῶν μας εἰς εἰδικευμένον προσωπικὸν διὰ τὰ ἔτη 1985 καὶ 2000

1. Ἀποτίμησις ἀναγκῶν προσωπικοῦ πρωτογενοῦς τομέως παραγωγῆς (γεωργία—κτηνοτροφία—δάση—ἀλιεία—μεταλλευτικὴ)

Ἀνεφέρθη ἤδη ὅτι τὸ 1985 ἡ χώρα μας θὰ ἀνήκη εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀνεπτυγμένων βιομηχανικῶν χωρῶν καὶ ἔχει ὑπολογισθῆ ὅτι ἡ πρωτογενῆς παραγωγή κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο θὰ συνεισφέρῃ μόνον κατὰ 11,7% εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐτησίου ἀκαθαρίστου προϊόντος, θὰ ἀπασχολῆται δὲ εἰς ταύτην μόνον τὸ 20% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Μάλιστα οἱ παραμένοντες εἰς τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν παραδοσιακοῦ τύπου θὰ εἶναι ἢ προκεχωρημένης ἡλικίας ἄτομα ἢ χαμηλῆς μορφώσεως τοιαῦτα. Ἡ ἀπασχόλησις εἰς τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν κατὰ ταῦτα θὰ μειοῦται συνεχῶς, διότι ἀκόμη καὶ ἡ μορφή τῆς ἐξειλιγμένης οἰκογενειακῆς ἐξειδικευμένης ἐκμεταλλεύσεως δὲν φαίνεται ὅτι δύναται νὰ ἐπιβίωσῃ πολὺ πέραν τοῦ 1985. Ἄλλ' ἐνῶ θὰ μειοῦται τὸ ποσοστὸν τῶν ἀσχολουμένων μετὰ τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν, θὰ αὐξάνουν αἱ ἀνάγκαι εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα

εις προσωπικόν επιστημονικόν και εις τεχνικόν τοιοῦτον Μέσων και Κατωτέρων Σχολῶν Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Θεωροῦντες ὅτι ἐτησίως θὰ ἀποφοιτοῦν τῆς δευτέρας ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως περίπου 150.000 μαθηταὶ και δεδομένου ὅτι οἱ σήμερον ἐξερχόμενοι τῶν Σχολείων τῆς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως μαθηταὶ θὰ ἀρχίσουν τὴν παραγωγικὴν τῶν ἀπασχόλησιν μετὰ μίαν πενταετίαν κατὰ μέσον ὄρον (2ετῆς φοίτησις εις Κατωτέρας, 5ετῆς εις Μέσας, 8ετῆς εις Ἀνωτέρας Σχολὰς και 10ετῆς εις Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς πρωτογενοῦς τομέως παραγωγῆς [Γεωπόνου, Κτηνίατροι, Δασολόγοι, Μεταλλειολόγοι, Ἰχθυολόγοι, Χημικοὶ κλπ.] ἔπεται ὅτι διὰ τὸν πρωτογενῆ τομέα τῆς οἰκονομίας θὰ πρέπει νὰ ἐκπαιδευθοῦν τὰ 20% τῶν 150.000 ἀποφοίτων τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως μέχρι τὸ ἔτος 1985, ἦτοι 30.000 νέοι. Ἐκ τῶν 30.000 νέων τοῦ τομέως τούτου ποσοστὸν 30% (ἰδίᾳ θηλέων ἀτόμων), ἦτοι 9.000 ἄτομα, θὰ σταδιοδρομήσουν ἄνευ περαιτέρω ἐκπαιδεύσεως ὡς παραδοσιακοὶ ἀγρόται και ἀγρότιδες μετὰ τὸ ἀπολυτήριον τῆς ὀκταετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ποσοστὸν 35%, ἦτοι 10.500 ἄτομα, θὰ φοιτήσουν εις τὰ Κατώτερα Σχολεῖα Ἑπαγγελματικῆς Ἐκπαιδεύσεως. Ποσοστὸν 20%, ἦτοι 6.000 ἄτομα, θὰ φοιτοῦν εις τὰ Μέσα Σχολεῖα Ε.Ε. Ποσοστὸν 10% τῶν ἀρίστων ἀποφοίτων τῶν μέσων Σχολῶν θὰ φοιτήσουν εις τὰς Σχολὰς τῆς Ἀνωτέρας Ε.Ε. τοῦ πρωτογενοῦς τομέως, ἦτοι συνολικῶς 600 ἄτομα.

Εἰς τὴν Πανεπιστημιακὴν βαθμίδα θὰ εἰσάγεται ἐτησίως τὸ 15% τῶν προοριζομένων διὰ τὴν πρωτογενῆ παραγωγὴν νέων, ἦτοι 4.500 νέοι. Ἐκ τούτων, καθ' ὅλην τὴν μέχρι τοῦ 1985 περίοδον, ποσοστὸν 20%, ἦτοι 900 ἐτησίως, δεόν νὰ τύχουν διετῶν μεταπτυχιακῶν σπουδῶν πρὸς ἐξειδικεύσιν και ποσοστὸν 5%, ἦτοι 225 ἐτησίως, νὰ μετεκπαιδεύωνται ἐπὶ τριετίαν πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος.

Ἐκ τῶν 4.500 ἐπιστημόνων τοῦ πρωτογενοῦς τομέως, δεόν τοῦλάχιστον 3.000 περίπου νὰ ἐκπαιδευθοῦν εις τὴν ὀργάνωσιν συγχρόνων ἐπιχειρήσεων πρωτογενοῦς παραγωγῆς (φυτικῆς - ζωϊκῆς - μεταλλευτικῆς) και ἐπομένως δεόν τὸ ταχύτερον νὰ δημιουργηθοῦν εις τὰς ὑφισταμένας και δημιουργηθησομένας νέας Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς ἐξειδικευμένα τμήματα εις ἃ νὰ παρέχεται συγχρόνου στάθμης ἐξειδικευμένη ἐκπαίδευσις. Ἡ σήμερον παρεχομένη Γενικὴ ἐκπαιδευσις Γεωπόνου ἢ Κτηνίατροῦ ἢ Δασολόγου εις οὐδὲν θὰ χρησιμεύσῃ πλέον, διότι ἡ ἐξειδίκευσις κατέστη τόσον ἀναγκαία, ὥστε οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Γενικῆς Ἀνωτῆς Ἐκπαιδεύσεως νὰ μὴ θεωρῶνται ὡς λίαν χρήσιμοι εις τὰς βιοτεχνικὰς και ἔτι πλέον εις τὰς βιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ πρωτογενοῦς τομέως. Τὰ ἀνωτέρω ἰσχύουν και διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιστήμονας τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς (διὰ τὴν διοίκησιν, τὴν ἐκπαίδευσιν, τὴν ἔρευναν κλπ.), οἵτινες μάλιστα πέραν τῆς ἐξειδικεύσεως θὰ πρέπει κατὰ σημαντικὸν ποσοστὸν νὰ τυγχάνουν τριετοῦς περαιτέρω ἐπιμορφώσεως πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος.

Διὰ τὸ ἔτος 2000 προβλέπεται ὅτι αἱ δημιουργούμεναι νῦν βιομηχανικὰ γεωργικὰ, ζωοτεχνικὰ, δασοπονικὰ και ἀλιευτικὰ ἐπιχειρήσεις, θὰ ὑποκαταστή-

σουν τήν σημερινήν παραδοσιακήν πρωτογενή μας παραγωγήν, παράγοισαι πενταπλάσια τῶν σημερινῶν ἀγαθὰ καὶ ἀπασχολοῦσαι τὸ πολὺ τὰ 5% μόνον τοῦ τότε πληθυσμοῦ τῆς χώρας ὅστις θὰ ἀνέρχεται εἰς 11 ἑκατομ. περίπου. Μάλιστα σημαντικὸν ποσοστὸν (πέριξ τοῦ 40%) τοῦ ἀπασχοληθησομένου ἐν τῇ πρωτογενῇ παραγωγῇ ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ δέον νὰ ἀποτελῆται ἐξ ἀτόμων ἐχόντων πανεπιστημιακὴν ἐκπαίδευσιν (ἐκπαίδευσις 20ετῆς) καὶ ἀνὰ 30% ἐξ ἀποφοίτων Μέσων καὶ Κατωτέρων Τεχνικῶν Σχολῶν, εἰδικευμένων εἰς ἓνα τῶν τομέων τῆς φυτοτεχνικῆς, ζωοτεχνικῆς, δασοπονικῆς καὶ ἀλιευτικῆς παραγωγῆς. Ἐπομένως, τὸ 30% θὰ ἀπαιτήσῃ ἐκπαίδευσιν 15 ἐτῶν καὶ τὸ ὑπόλοιπον 30% ἐκπαίδευσιν 12 ἐτῶν.

Ἀντιθέτως, εἰς τὸν δευτερογενῆ τομέα τῆς παραγωγῆς (βιοτεχνία - βιομηχανία) ἢ ἀπασχόλησις μέχρι τοῦ 1985 θὰ αὐξάνῃ συνεχῶς, ἀπορροφῶσα ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν πλεονάζοντα πληθυσμὸν τοῦ πρωτογενοῦς τομέως, ἀφ' ἑτέρου δὲ πολλοὺς ἐκ τοῦ τομέως τῶν ὑπηρεσιῶν (πλανόδιοι μικρέμποροι κλπ.), ἀποζώντασ σήμεραν μᾶλλον παρασιτικῶς. Μετὰ τὸ 1985 ἡ αὐξήσις τῆς ἀπασχολήσεως εἰς τὸν δευτερογενῆ τομέα θὰ περιορισθῇ ποσοτικῶς καὶ θὰ αὐξηθῇ ποιοτικῶς, λόγῳ τοῦ αὐτοματισμοῦ καὶ ἐξηλεκτρονισμοῦ τῶν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δημιουργηθησομένων μεγάλων βιομηχανικῶν συγκροτημάτων. Θὰ πρέπει νὰ το-νισθῇ καὶ ἐν προκειμένῳ ὅτι οἱ ἀπασχοληθησόμενοι εἰς τὰς ἐξηλεκτρονισμένας βιομηχανίας τῆς περιόδου τοῦ 2000 θὰ πρέπει νὰ εἶναι πανεπιστημιακῆς μορφώσεως εἰς ποσοστὸν 50% (20ετῆς ἐκπαίδευσις), ἀπόφοιτοι Μέσων τεχνικῶν σχολῶν εἰς ποσοστὸν 30% (15ετῆς ἐκπαίδευσις) καὶ μόνον 20% ἀπόφοιτοι Κατωτέρων τεχνικῶν σχολῶν (12ετῆς ἐκπαίδευσις).

Ἐπειδὴ τὸ ἔτος 2000 ὁ ἀριθμὸς τῶν μελλόντων νὰ ἀπασχοληθοῦν μὲ τὴν πρωτογενῆ παραγωγήν θὰ περιορισθῇ εἰς τὸ 5% τοῦ ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ καὶ ὑπολογίζοντες ὅτι οἱ γεννώμενοι νέοι κατὰ τὸ 1980 θὰ εἶναι παραγωγικὰ ἄτομα περὶ τὸ 2000, προβλέπομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ 1980 καὶ μετέπειτα ἡ ἐκπαίδευσις τῶν νέων δέον νὰ προσαρμοσθῇ πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς περιόδου τοῦ 2000, ὅτε ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία θὰ εἶναι μεταβιομηχανικὴ, δεδομένου ὅτι τὸ κατὰ κεφαλὴν ἐτήσιον ἀκαθάριστον προϊόν θὰ ἀνέρχεται, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, εἰς 5.200 \$ καὶ θὰ εἶναι ὑψηλότερον τοῦ σημερινοῦ κατὰ κεφαλὴν ἀκαθαρίστου προϊόντος τῶν Η.Π.Α. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1985 καὶ 2000 ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας θὰ κυμαίνεται ἀπὸ 9,5 ἕως 11 ἑκατομμύρια καὶ οἱ ἐγγραφόμενοι ἐτησίως εἰς τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου θὰ ἀνέρχονται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 170.000.

Ἐκ τῶν 170.000 ἀποφοιτούντων τῆς 10ετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐτησίως, ποσοστὸν 5% τὸ πολὺ θὰ πρέπει νὰ ἐκπαιδευθῇ εἰς τοὺς τομεῖς τῆς πρωτογενοῦς παραγωγῆς. Συνολικῶς, 8.500 ἄτομα κατ' ἔτος δέον νὰ ἐκπαιδεύωνται εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν 8.500 ἀτόμων τοῦ πρωτογενοῦς τομέως, 2.550 ἄτομα, ἤτοι ποσοστὸν 30% δέον νὰ τύχῃ δεκατετραετοῦς ἢ δεκαπενταετοῦς ἐκπαιδεύσεως εἰς Μέσας ἐπαγγελματικὰς σχολὰς πρωτογενοῦς παραγωγῆς καὶ τὸ ὑπόλοιπον 40% δωδεκαετοῦς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὰ Κατώτερα ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα πρωτογενοῦς παραγωγῆς. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ λειτουργοῦντα ἤδη Κατώτερα ἢ Μέσα γεωργικὰ σχολεῖα μὴ διασφαλίζοντα μαθητάς,

λόγω τῆς γενικῆς μορφώσεως ἢ παρέχουν, κλείουν ἢ μετατρέπονται εἰς Κατώτερα ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα δευτερογενοῦς παραγωγῆς. Εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐξειδικευθοῦν ἀπολύτως καὶ μετατραποῦν εἰς σχολεῖα τελείως ἐξειδικευμένων καλλιτεχνῶν (κηπευτικά ἀνθοκομικά δένδράδεις καλλιέργεια) καὶ κυρίως δέον νὰ ἰδρυθοῦν καὶ νὰ λειτουργήσουν σχολεῖα ζωοτεχνικῶν κλάδων ὡς Κατώτερα - Μέσα καὶ Ἀνώτερα ἐπαγγελματικὰ σχολεῖα γαλακτοπαραγωγῆς, ἀγελαδοτροφίας, κρεοπαραγωγῆς βοοτροφίας, κρεοπαραγωγῆς προβατοτροφίας, χοιροτροφίας, ὀπαροπαγωγῆς ὀρνιθοτροφίας, κρεοπαραγωγῆς πτηνοτροφίας, ἐπεξεργασίας καὶ τεμαχισμοῦ κρέατος, ἄλλαντοποιίας, μαγειρικῆς κλπ.

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1985 καὶ 2000 τὰ λειτουργοῦντα Κατώτερα καὶ Μέσα σχολεῖα ἐπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσέως εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα θὰ πρέπει νὰ μετατραποῦν κατὰ 50% εἰς Κατώτερα σχολεῖα δευτερογενοῦς καὶ τριτογενοῦς τομέως, διότι, ὡς ἐκ τῶν πινάκων 18 καὶ 19 δείκνυται, ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν θὰ περιορισθῇ κάτω τοῦ ἡμίσεος.

Αἱ Πανεπιστημιακὰ Σχολαὶ τοῦ πρωτογενοῦς τομέως θὰ ἔχουν ὀλιγωτέρους φοιτητὰς κατὰ τὸ 2000. Θὰ ἀπαιτηθῇ ὅμως ὁ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ κτηριακοῦ ὀπλισμοῦ καὶ ἡ διατήρησις τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ καθηγητῶν Ἀνωτέρας καὶ Ἀνωτάτου ἐκπαίδευσέως εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα διὰ νὰ ἐπιτυγχάνεται ἀρτιωτέρα κατάρτις τῶν νέων ἐπιστημόνων τοῦ τομέως τούτου. Κατὰ τὸ 1985, 900 ἐπιστήμονες τῆς ἐκπαίδευσέως εἰς τὸν πρωτογενῆ τομέα θὰ μετεκπαιδεύονται εἰς διετῆ μεταπτυχιακὰ τμήματα πρὸς ἐξειδίκευσιν καὶ 225 εἰς τριετείς μεταπτυχιακὰς σπουδὰς πρὸς λήσιν διδακτορικοῦ διπλώματος. Τὸ 2000 οἱ ἀριθμοὶ θὰ περιορισθοῦν ἀντιστοίχως εἰς 510 καὶ 128. Τοῦτο ὅμως συνεπάγεται σοβαρὰς δαπάνας τόσο διὰ τοὺς μετεκπαιδευομένους, ὅσον καὶ διὰ τὸ Κράτος, δεδομένου ὅτι πρὸς διενέργειαν τῶν μετεκπαιδευτικῶν ἐπιμαθημάτων θὰ ἀπαιτηθῇ ἡ σοβαρὰ αὐξήσις τόσο τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἀνωτέρων Ἰδρυμάτων ὅσον καὶ τῶν αἰθουσῶν διδασκαλίας, τοῦ μηχανικοῦ καὶ τεχνικοῦ ἔξοπλισμοῦ τῶν Σχολῶν δι' ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν, δαπανηρῶν ὀργάνων ἀκριβείας κλπ.

Ὡς θὰ ἀναφερθῇ κατωτέρω, αἱ προηγμένα χῶραι πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ σοβαροῦ τούτου προβλήματος τῆς ἐξειδικεύσεως προβαίνουν ἤδη εἰς δημιουργίαν νέων τμημάτων ἐντὸς τῶν Σχολῶν ἢ ἀνεξαρτήτων Σχολῶν. Ἐσχάτως δὲ ἐπικρατεῖ ἡ ἄποψις νὰ δημιουργοῦν τμήματα πλήρους ἐξειδικεύσεως ἐξ ὑπαρχῆς, περιορισμένης τῆς γενικῆς κατάρτισεως εἰς τοὺς ἀριστοὺς ἐκ τῶν ἐιδικῶς ἐκπαιδευθέντων, οἵτινες θὰ μετεκπαιδεύονται ἀκολούθως εἰς Σχολὰς καθολικῆς θεωρήσεως τῶν διαφόρων ἐπιστημῶν. Πάντα ὅμως ταῦτα εἶναι πρόωρα εἰσέτι διὰ τὴν χώραν μας. Τὸ ἐπίγον πρόβλημα τῆς πανεπιστημιακῆς ἐκπαίδευσέως εἶναι ἡ λειτουργία εἰς τὰς διαφόρους Σχολὰς μεταπτυχιακῶν τμημάτων.

2. Ἀποτίμησις ἀναγκῶν προσωπικοῦ δευτερογενοῦς τομέως παραγωγῆς (οἰκοτεχνία—βιοτεχνία—βιομηχανία)

Μέχρι τοῦ ἔτους 1985 ὁ δευτερογενῆς τομέως τῆς παραγωγῆς θὰ ἀπασχολῇ τὰ 33% περίπου τῶν ἀπασχολομένων. Ἐκ τῶν 150.000 ἐπομένως ἀποφοίτων

Μέσοι αριθμοί τών κατ' έτος εισαγομένων μαθητῶν καί φοιτητῶν κατὰ

Αριθμός αποφοίτων δετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσεως	Αριθμός ἀτόμων σταδιοδρομοῦντων με ἀπολυτήριον Σχολείου ὑποχρεωτικῆς ἐκπαίδευσεως				Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς Κατωτέρας Σχολάς Ἑπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσεως			
	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
150.000	9.000	9.900	14.100	33.000	10.500	19.800	28.200	58.500
Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς Πανεπιστήμια *					Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς διετή τμήματα μεταπτυχιακῶν σπουδῶν πρὸς ἐξειδίκευσιν			
	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
	4.500	7.425	11.280	23.205	900	1.485	2.256	4.641

* Θεωρητικῶς, ὁ ἀριθμὸς τῶν εισαγομένων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἶναι ἴσος με τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποφοιτούντων ἐκ τοῦ Γυμνασίου.

Μέσοι ἀριθμοί τῶν κατ' έτος εισαγομένων μαθητῶν καί φοιτητῶν κατὰ τὸ 2000

Αριθμός ἀποφοίτων 10ετοῦς ὑποχρεωτικ. Ἑκπαίδ.	Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς Κατωτέρας Σχολάς Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαίδευσεως διετοῦς διάρκειας				Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς Μέσας Σχολάς Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαίδευσεως πενταετοῦς διάρκειας			
	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
170.000	3.400	20.400	44.200	68.000	2.550	15.300	33.150	51.000
Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς διετή τμήματα μεταπτυχιακῶν σπουδῶν πρὸς ἐξειδίκευσιν					Αριθμός ἀτόμων εισαγομένων εἰς τριετή τμήματα μεταπτυχιακῶν σπουδῶν πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος			
	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
	510	3.060	6.630	10.200	128	765	1658	2.551

* Θεωρητικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν εισαγομένων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἶναι ἴσος με τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀποφοιτούντων ἐκ τοῦ Γυμνασίου.

τὸ 1985, μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως

Ἀριθμὸς ἀτόμων εἰσαγομένων εἰς Μέσας Σχολὰς Ἑπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσσεως				Ἀριθμὸς ἀτόμων εἰσαγομένων εἰς Ἀνωτέρας Σχολὰς Ἑπαγγελματικῆς ἐκπαίδευσσεως			
Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
6.000	12.375	16.920	35.295	600	1.238	1692	3.530
Ἀριθμὸς ἀτόμων εἰσαγομένων εἰς τριετῆ τμήματα μεταπτυχιακῶν σπουδῶν πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος				Συνολικὸς ἀριθμὸς ἀτόμων εἰσαγομένων κατὰ τομέα παραγωγῆς			
Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
225	372	564	1.161	30.000	49.500	70.500	150.000 **

** Δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ γενικὸν σύνολον οἱ ἀπόφοιτοι ἀνωτέρων Ἑπαγγελματικῶν Σχολῶν (3530) καὶ οἱ ἐπιστήμονες οἱ λαμβάνοντες εἰδικότητα (4641) καὶ διδακτορικὸν δίπλωμα (1161), ἧτοι 9332 ἄτομα, διότι ὑπελογίσθησαν ἤδη.

μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς δευτέρας φάσεως τῆς ἐκπαιδευτικῆς μεταρρυθμίσεως

Ἀριθμὸς ἀτόμων εἰσαγομένων εἰς Ἀνωτέρας Σχολὰς Ἑπαγγελματικῆς Ἑκπαίδευσσεως				Ἀριθμὸς ἀτόμων εἰσαγομένων εἰς Πανεπιστήμια, πενταετοῦς διάρκειας *			
Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον	Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον
255	1530	3.315	5.100	2.550	15.300	33.150	51.000
Συνολικὸς ἀριθμὸς εἰσαγομένων κατὰ τομέα παραγωγῆς							
Πρωτογενῆς τομεὺς	Δευτερογενῆς τομεὺς	Τριτογενῆς τομεὺς	Σύνολον				
8.500	51.000	110.500	170.000 **				

** Δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ γενικὸν σύνολον οἱ ἀπόφοιτοι ἀνωτέρων Ἑπαγγελματικῶν Σχολῶν (5100) καὶ οἱ ἐπιστήμονες οἱ λαμβάνοντες εἰδικότητα (10.200) καὶ διδακτορικὸν δίπλωμα (2551), ἧτοι 17.851 ἄτομα, διότι ὑπελογίσθησαν ἤδη.

της δευτερογενούς εκπαίδευσης, 49.500 νέοι δέον να εκπαιδευθούν εις τὸν δευτερογενῆ τομέα παραγωγῆς. Εἰς τὸν τομέα τοῦτον, 20% τοῦ ἀνωτέρω ἀριθμοῦ, ἴτοι 9.900 ἄτομα, θὰ σταδιοδρομοῦν ἄνευ περαιτέρω εκπαίδευσης καὶ μὲ μόνον ἐφόδιον τὸ ἀπολυτήριον τοῦ δευτέρου Σχολείου ὑποχρεωτικῆς εκπαίδευσης (κυρίως θήλα ἄτομα). 40% τοῦ συνόλου, ἴτοι 19.800 ἄτομα, δέον νὰ περατώσουν διετεῖς σπουδὰς εἰς τὰ Κατώτερα Σχολεῖα Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσης. 25% τοῦ συνόλου, ἴτοι 12.375 ἄτομα, δέον νὰ φοιτήσουν εἰς Μέσα Σχολεῖα 4ετοῦς Τεχνικῆς Ἐκπαίδευσης ἢ καὶ εἰς Γυμνάσια. Ἐκ τούτων 10%, ἴτοι 1238 ἄτομα, οἱ ἀριστεῖς, δέον νὰ φοιτήσουν εἰς Ἀνωτέρας Τεχνικὰς Σχολὰς καὶ 15% τοῦ συνόλου, ἴτοι 7425 μαθηταί, δέον νὰ φοιτήσουν εἰς πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου Πολυτεχνικὰς Σχολὰς. Ἐκ τῶν διπλωματούχων τῶν Πολυτεχνικῶν Σχολῶν, 20%, ἴτοι 1485 ἄτομα, δέον νὰ τύχουν περαιτέρω διετοῦς πανεπιστημιακῆς εκπαίδευσης πρὸς ἐξειδίκευσιν καὶ 5% τῶν διπλωματούχων, ἴτοι 372 ἄτομα, δέον νὰ μετεκπαιδευθῶν περαιτέρω ἐπὶ τριετίαν πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος.

Τελικῶς, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, εἰς τὸν δευτερογενῆ τομέα παραγωγῆς 9.900 ἄτομα θὰ σταδιοδρομοῦν μὲ ἀπολυτήριον δευτέρου ὑποχρεωτικῆς εκπαίδευσης καὶ 39.600 ἄτομα μὲ διπλώματα Κατωτέρων καὶ Μέσων Ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν ἢ Ἀνωτάτων Σχολῶν, δευτερογενοῦς τομέως. Τὸ ἔτος 2000, ἐκ τῶν ἐτησίως ἀποφοιτούντων τῆς στοιχειώδους εκπαίδευσης, 170.000 νέων εἰς τὸν δευτερογενῆ τομέα τῆς παραγωγῆς θὰ ἀπασχοληθῆ ποσοστὸν 30% περίπου. Ἐπομένως, 51.000 νέοι θὰ πρέπει νὰ εκπαιδευθῶν διὰ τὸν δευτερογενῆ τομέα τῆς παραγωγῆς. Τὸ ποσοστὸν θὰ μειοῦται λόγω τοῦ εἰσαχθησομένου μετὰ τὸ 1985 εὐρέος αὐτοματισμοῦ καὶ ἐξηλεκτρονισμοῦ εἰς τὰς πλείστας τῶν δημιουργηθησομένων μεγάλων βιομηχανικῶν μονάδων κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Λόγῳ μάλιστα τοῦ εὐρέος αὐτοματισμοῦ καὶ ἐξηλεκτρονισμοῦ θὰ μειωθῆ λίαν σοβαρῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνειδικεῦτων ἐργατῶν ἢ τῶν εκπαιδευομένων εἰς τὰ Κατώτερα Ἐπαγγελματικὰ Σχολεῖα.

Οὕτως, ὑπολογίζομεν ὅτι εἰς τὴν προηγμένην βιομηχανικὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν μετὰ τὸ 1985, ἐκ τῶν 51.000 ἀποφοίτων τῆς δεκαετοῦς (κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην) ὑποχρεωτικῆς εκπαίδευσης, οἱ ὅποιοι θὰ συνεχίζουσι τὴν ἐκπαίδευσίν των εἰς Σχολὰς τοῦ δευτερογενοῦς τομέως, ποσοστὸν 40%, ἴτοι 20.400 ἄτομα, θὰ εἰσάγωνται εἰς Κατωτέρας ἐπαγγελματικὰς σχολὰς καὶ ποσοστὸν 30%, ἴτοι 15.300 ἄτομα, θὰ εἰσάγωνται εἰς Μέσας ἐπαγγελματικὰς σχολὰς. Ἐκ τῶν 15.300 ἀτόμων, ἅτινα θὰ ἀποφοιτοῦν τῶν Μέσων ἐπαγγελματικῶν σχολῶν, ποσοστὸν 10%, ἴτοι 1530 ἄριστοι νέοι, θὰ συνεχίζουσι τὰς σπουδὰς των εἰς Ἀνωτέρας ἐπαγγελματικὰς σχολὰς δευτερογενοῦς τομέως. Τέλος, ποσοστὸν 30% τῶν 51.000, ἴτοι 15.300 νέοι, θὰ ἀκολουθοῦν γυμνασιακὰς σπουδὰς καὶ ἐν συνεχείᾳ πανεπιστημιακὰς εἰς Σχολὰς τοῦ δευτερογενοῦς τομέως. Ἐκ τούτων 20%, ἴτοι 3.060 ἄτομα, δέον νὰ τυγχάνουσι διετοῦς μετεκπαίδευσης πρὸς ἐξειδίκευσιν καὶ 5%, ἴτοι 765 ἄτομα, δέον νὰ μετεκπαιδεύωνται ἐπὶ τριετίαν πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος.

ετοῦς (καὶ οὐχὶ ἔξαετοῦς) ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως περιορίζονται ἐτησίως εἰς 33.000, ἔναντι 46.062 τῶν ἐτῶν τῆς δεκαετίας 1960 - 1970.

2ον) Τὰ ἄτομα τὰ φοιτῶντα εἰς τὰς Κατωτέρας Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς διετοῦς φοιτήσεως θὰ ἀνέρχονται εἰς $(58.500 \times 2) = 117.000$. Ἐπομένως αὐξάνουν σημαντικῶς.

3ον) Τὰ ἄτομα τὰ φοιτῶντα εἰς Μέσας Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς τετραετοῦς φοιτήσεως θὰ ἀνέρχονται εἰς $(35.295 \times 4) = 141.180$. Ἐπομένως αὐξάνουν ἐπίσης σοβαρῶς. Εἰς τὰς Κατωτέρας καὶ Μέσας Ἑπαγγελματικὰς καὶ Τεχνικὰς Σχολὰς θὰ φοιτοῦν συνολικῶς 258.180 ἄτομα, ἔναντι τῶν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1968 - 1969 φοιτησάντων 95.432 μαθητῶν. Συνεπῶς σοβαρὸν ποσοστὸν τῶν μαθητῶν Γυμνασίου δέον νὰ στραφῆ πρὸς τὴν Τεχνικὴν καὶ Ἑπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν.

4ον) Εἰς τὰς Ἀνωτέρας Σχολὰς Ἑπαγγελματικῆς καὶ Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως θὰ φοιτοῦν 3530 φοιτηταί, ἔναντι ἐλαχίστων φοιτητῶν τῆς σχεδὸν ἀνυπάρκτου ταύτης βαθμίδος κατὰ τὴν περίοδον τοῦ 1960 - 1970. Εἰς τὴν ἀνωτέραν Τεχνικὴν καὶ Ἑπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν θὰ φοιτοῦν οἱ ἄριστοι τῶν ἀποφοίτων τῆς Μέσης Ἑπαγγελματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Εἰς τὴν βαθμίδα ταύτην θὰ καταλήγῃ ἐπίσης καὶ ἓν σημαντικὸν ποσοστὸν «ὀψιμαθῶν νέων», οἵτινες, ἐνῶ εἰς τὰς δύο τελευταίας τάξεις τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως δὲν δεικνύουν ἀξιολόγους ικανότητας, βραδύτερον εἰς τὰς Μέσας Ἑπαγγελματικὰς ἢ Τεχνικὰς Σχολὰς δεικνύουν αὐξοῦσαν ἐπιμέλειαν καὶ σοβαρὰν ικανότητα μαθήσεως.

5ον) Εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς θὰ εἰσέρχονται 23.205 φοιτηταί ἐτησίως, σχεδὸν διπλάσιος ἀριθμὸς τῶν εἰσερχόμενων κατὰ τὰ ἔτη 1960 - 1970. Ἐπειδὴ προβλέπεται ὅτι ἡ φοιτήσις εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς θὰ εἶναι πενταετής, ἔπεται ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτούντων εἰς τὰς Πανεπιστημιακὰς Σχολὰς νέων θὰ ἀνέλθῃ εἰς 116.025 φοιτητάς, ἧτοι θὰ εἶναι μεγαλύτερον τοῦ σημερινοῦ κατὰ 53,6% (76.181 ἄτομα τὸ 1969 - 1970).

6ον) Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰσαγομένων εἰς τὸ τετραετοῦς φοιτήσεως Γυμνάσιον (μετὰ δετῆ ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν) θεωρητικῶς θὰ πρέπει νὰ περιορισθῆ εἰς 25.000 μαθητάς ἐτησίως. Οἱ 100.000 μαθηταὶ τοῦ Γυμνασίου θὰ προορίζονται ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν πανεπιστημιακὴν μόρφωσιν. Μεταβατικῶς, ὅμως, καὶ μέχρι τοῦ 1985, θὰ πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι 12.500 ἄτομα ἐτησίως, ἐκ τῶν προοριζόμενων διὰ τὰς Μέσας Ἑπαγγελματικὰς Σχολὰς, θὰ εἰσέρχονται εἰς τὸ Γυμνάσιον καὶ ἐπομένως μέχρι τοῦ 1985 θὰ πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι 37.500 θὰ πρέπει νὰ εἰσέρχονται εἰς τὸ Γυμνάσιον καὶ οὕτως ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν τετρατάξιων Γυμνασίων θὰ πρέπει νὰ ἀνέρχεται εἰς 150.000 μαθητάς. Μάλιστα οἱ εἰς τὸ Γυμνάσιον εἰσερχόμενοι μαθηταὶ θὰ πρέπει νὰ ἔχουν ἐπίδοσιν πολὺ καλὴν καὶ ἀρίστην, ὥστε τὸ ἔμψυχον ὕλικόν τῶν Πανεπιστημίων μας νὰ εἶναι σοβαρῶς βελτιωμένης στάθμης.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἐκ τῶν γενομένων μέχρι σήμερον ἐρευνῶν προέκυψεν ὅτι ὁ μέσος δείκτης νοσημοσύνης (Δ.Ν.) κυμαίνεται ἀπὸ 86 - 115 καὶ εἰς τὰ ὄρια ταῦτα περιλαμβάνεται τὸ 70% τοῦ πληθυσμοῦ τῶν διαφόρων χωρῶν. Τὰ ἄτομα, ἅτινα

έχουν δείκτην νοημοσύνης άνω του 115 αποτελούν το πολύτιμον ανθρώπινον ύλικόν, όπερ θα έδει να εισάγεται εις τας Πανεπιστημιακάς Σχολάς και να άποπε-
ρατώνη επιτυχώς ταύτας. Το πλέον έκλεκτον τμήμα του πολυτίμου τούτου άνθρω-
πίνου ύλικού δέον συνεχίζων τας σπουδάς του εις μεταπτυχιακά τμήματα να άπο-
τελέση τους μελλοντικούς έρευνητάς προσκλήσεως νέας γνώσεως ή τους όργανω-
τάς των νέων κοινωνικών συστημάτων. Συνήθως και κατά μέσον όρον το πολύτι-
μον τούτο ανθρώπινον ύλικόν άποτελεί τα 15 - 20% του συνόλου των όμηλικών
έκάστου έθνους. Έπομένως εκ των 150.000 νέων Έλλήνων θεωρητικώς οι κατάλλη-
λοι προς φοίτησιν εις τας Πανεπιστημιακάς Σχολάς θα άνέρχωνται εις 22.500 -
30.000 άτομα έτησίως.

Εις Άγγλίαν τα Πανεπιστήμια και αι Άνώτεροι Σχολαί προς έπιλογήν των
ύποψηφίων χρησιμοποιούν τους βαθμούς έκάστου ύποψηφίου εις την τελευταίαν
τάξιν του Γυμνασίου ή Λυκείου και μάλιστα τους βαθμούς των συγγενών προς το
άντικείμενον τής Σχολής μαθημάτων, έν συνδυασμῶ προς τον δείκτην νοημοσύνης
των ύποψηφίων. Ούτως, άν ο ύποψήφιος συγκεντρώνη μέσον βαθμόν 15 εις τα ένδια-
φέροντα την Σχολήν μαθήματα, τότε εισάγεται άνευ έξετάσεων έφ' όσον ο δείκτης
νοημοσύνης είναι μεγαλύτερος του 115. "Αν ο μέσος βαθμός των μαθημάτων είναι
14, τότε ο ύποψήφιος εισάγεται άν έχη δείκτην νοημοσύνης άνω των 120.

Εις την Άγγλίαν ή νοομετρική δοκιμασία ενεργείται εις την ήλικίαν των 11
έτων, προς έπιλογήν των μαθητών εις τα ειδικά γυμνάσια (Grammar Schools) των
όποιων οι άπόφοιτοι γίνονται μόνον δεκτοί εις τας Πανεπιστημιακάς και λοιπάς
Άνωτάτας Σχολάς. Εις τα Grammar Schools εισάγονται μαθηταί, οίτινες επιτυγ-
χάνουν τουλάχιστον 113 δείκτην νοημοσύνης. Οί μαθηταί των Grammar Schools
ύφίστανται και δευτέραν νοομετρικήν διαδικασίαν εις ήλικίαν 16 έτων, ότε και
είναι δυνατή ή αύξησις ή ή μείωσις του δείκτη νοημοσύνης. Μάλιστα είναι άπα-
ραίτητον διά την εισαγωγήν των εις τας Άνωτάτας Σχολάς και ή κατά την δευ-
τέραν ταύτην διαδικασίαν διασφάλισις των 113 βαθμών δείκτη νοημοσύνης. Οί
πλείστοι των μαθητών οι έμφανίζοντες δείκτην νοημοσύνης κάτω του 113 εισά-
γονται εις τα δύο άλλα είδη γυμνασίων, οι άπόφοιτοι των όποιων προορίζονται διά
τας Έπαγγελματικάς Σχολάς.

Το παρ' ήμιν ισχύον σύστημα των εισιτηρίων έξετάσεων αφήνει ευρέα περιθώρια
εις την «τύχην» και ευνοεί τους μαθητάς τους παρασκευασθέντας εις τα φροντι-
στήρια χωρίς να λαμβάνη σοβαρώς ύπ' όψιν την φυσικήν νοημοσύνην του ύποψη-
φίου, ήτις άποτελεί λίαν σοβαρόν παράγοντα εις την όλην σταδιοδρομίαν του
άτόμου. Η βασική κατά τα άνωτέρω αναδιάρθρωσις τής εκπαιδευσεώς μας μέχρι του
1985 δέον να σκοπή εις τον περιορισμόν των μαθητών των Γυμνασίων και την σο-
βαράν αύξησιν των μαθητών Κατωτέρων, Μέσων και Άνωτέρων Σχολών τής Έπαγ-
γεματικής και Τεχνικής μας εκπαιδευσεως. Παράλλήλως, κατά την περίοδον ταύ-
την δέον να αύξηθη σημαντικώς ο αριθμός των φοιτητών των Πανεπιστημίων μας
και να άρχιση να εφαρμόζεται ευρέως ή έξειδίκευσις των πτυχιούχων των Πανε-
πιστημιακών Σχολών και ή επί τριετίαν μετεκπαίδευσις τούτων προς λήψιν διδα-
κτορικού διπλώματος.

Αί σήμεραν διατιθέμεναι πιστώσεις διά τήν γυμνασιακήν ἐκπαίδευσιν δὲν θὰ μειωθοῦν σημαντικῶς, διότι δέον νὰ ἐπέλθῃ λίαν σημαντικὴ βελτίωσις τῆς στάθμης ταύτης. Αἱ διὰ τήν Πανεπιστημιακὴν ἐκπαίδευσιν διατιθέμεναι πιστώσεις θὰ πρέπει τοῦλάχιστον νὰ διπλασιασθοῦν, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν θὰ αὐξηθῆ κατὰ 50% καὶ πλέον καὶ διότι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην θὰ ἀρχίσουν ὀργανοῦνται αἱ 2ετείς καὶ 3ετείς μετεκπαιδευσεὶς τῶν πτυχιούχων τῶν Πανεπιστημίων μας πρὸς ἐξειδίκευσιν καὶ πρὸς λήψιν διδακτορικοῦ διπλώματος.

ΣΤ. Αἱ ἀπαιτηθησόμεναι ἐπενδύσεις διὰ τήν ἐκπαίδευσιν τοῦ νθρωπίνου δυναμικοῦ μέχρι τοῦ ἔτους 1985

Εἰς μίαν ταχέως ἀναπτυσσομένην οἰκονομίαν, ὡς σήμεραν ἡ ἑλληνικὴ, παραλλήλως πρὸς τὴν μεγάλην ἀνάγκην διασφαλίσεως πολλῶν κεφαλαίων πρὸς διενέργειαν ἐπενδύσεων, εἶναι ἀπαραίτητος ἡ διασφάλισις ἀνθρωπίνου ὑλικοῦ πεπαιδευμένου καὶ συνεχῶς ἐξειδικευμένου εἰς τοὺς ὑπὸ ταχεῖαν ἀνάπτυξιν οἰκονομικοὺς κλάδους. Πέραν τούτων, λόγῳ τῆς προοιούσης σημασίας τῆς Κρατικῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν καθοδήγησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν ὑπὸ δημιουργίαν νέων οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων ὄλων τῶν τομέων τῆς παραγωγῆς, εἶναι ἀπαραίτητον ὅπως ὁ Κρατικὸς μηχανισμὸς ἀποκτήσῃ τὸ ταχύτερον στελεχὴ ἱκανὰ τόσον διὰ τὸν προγραμματισμὸν καὶ ἱεράρχησιν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν δραστηριοτήτων ὅσον καὶ διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς διοικήσεως εἰς ὅλους αὐτῆς τομεῖς.

Δύναται μάλιστα νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ μέχρι σήμεραν ἐφαρμοζομένη ἐκπαιδευτικὴ πολιτικὴ, ἀγνοοῦσα τὰ ἐπιτεύγματα τῆς οἰκονομίας μας, ἦτις χωρεῖ πρὸς ταχεῖαν ἐκβιομηχάνισιν ὄλων τῶν δραστηριοτήτων, ἐκπαιδεύει τοὺς Ἑλληνόπαιδας εἰς στάθμην οἰκοτεχνικὴν ἢ τὸ πολὺ βιοτεχνικὴν εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς βαθμίδας. Παρατηρεῖται οὕτως εἰς τὴν πανεπιστημιακὴν μας ἐκπαίδευσιν ὅτι ἐκπαιδευόμεν ἕνα λίαν ἠδξημένον ἀριθμὸν νέων εἰς τὰς θεωρητικὰς οὐμανιστικὰς ἐπιστήμας (Νομικοί, - Οἰκονομολόγοι, Φιλόλογοι, Θεολόγοι κλπ.) καὶ ἕνα μικρὸν σχετικῶς ἀριθμὸν εἰς τὰς ἐφηρμοσμένας ἐπιστήμας (Μηχανικοί, Μηχανολόγοι, Ναυπηγοί, Χημικοί, Φυσικοί κλπ.). Παραλλήλως τόσον εἰς τὰς θεωρητικὰς ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐφηρμοσμένας ἐπιστήμας οἱ διπλωματοῦχοι τῶν Πανεπιστημίων λαμβάνουν μίαν γενικὴν κατάρτισιν κατάλληλον διὰ τὴν παραδοσιακὴν οἰκοτεχνικὴν ἢ βιοτεχνικὴν τὸ πολὺ δραστηριότητα, λίαν ὅμως ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν βιομηχανικὴν παραγωγὴν τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος.

Τὰ ὡς ἄνω βασικὰ μειονεκτήματα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας συστήματος ἔχουν ἤδη ἐπισημανθῆ παρ' ὄλων τῶν ἀρμοδίων καὶ ἤδη ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους ἤρχισαν διατιθέμεναι σοβαραὶ ἐνισχύσεις πρὸς οὐσιαστικὴν βελτίωσιν ὄλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαιδευσεως ὡς καὶ τοῦ νεοῖδρυθέντος Ὑπουργείου Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν, ἐνῶ παραλλήλως διεκηρύχθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὅτι κατὰ τὴν προσεχῆ δεκαπενταετίαν θὰ καταβληθῆ προσπάθεια πρὸς σοβαρὰν αὐξήσιν τῶν κατ' ἔτος διασφαλιζομένων διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὰς ἐπιστήμας πιστώσεων.

Ἐνεφέρθη ἤδη ὅτι τὸ 1972 αἱ διατεθεῖσαι πιστώσεις πρὸς τὸ Ὑπ. Ἐθν. Παι-

δείας και Θρησκευμάτων ἀνήλθον εἰς 7.461 ἑκατομ.δρχ. καὶ αἱ πρὸς τὸ Ὑπ. Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν τοιαῦται εἰς 490 ἑκατομ. δρχ. Συνολικῶς, διετέθησαν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην 7.906 ἑκατομ. δρχ. Κατὰ τὸ 1972 ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας ἀνήρχετο εἰς 8.815.084 κατοίκους (καθ' ὑπολογισμὸν) καὶ ἐπομένως κατὰ κάτοικον τῆς χώρας διετέθησαν δι' ἐκπαίδευσιν καὶ ἐπιστήμην 845 δρχ. ἐτησίως ἢ 28,1 \$. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἤδη μίαν σημαντικὴν βελτίωσιν, διότι, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, τὸ 1967 τὸ ποσοδὸν τοῦτο ἀνήρχετο εἰς 18,29\$. Δὲν εἶναι εἰσέτι ἱκανοποιητικὸν τὸ διατιθέμενον ἐκ τῶν συνολικῶν δαπανῶν ποσοστὸν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην. Τοῦτο ἀνέρχεται μόνις εἰς 9,16%, ἐνῶ, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, κατὰ τὸ ἔτος 1968 διὰ μὲν τὴν χώραν μας ἀνήρχετο εἰς 11,1%, διὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν εἰς 19,8%, τὴν Σουηδίαν εἰς 26,9%, τὴν Ὀλλανδίαν εἰς 27,7% καὶ τὴν Τουρκίαν εἰς 20,8%.

Ἐξ ἐρευνήσωμεν νῦν τὰς ἀπαιτηθησομένας πιστώσεις πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ προδιαγραφέντος ἀνωτέρου Προγράμματος ἀναπτύξεως τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης :

1. Διὰ τὴν συμπληρωματικὴν διατροφήν τῶν ἀπόρων κυοφορουσῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν τῶν μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 5 ἐτῶν, θὰ ἀπαιτηθῇ δαπάνη 410,6 ἑκατομ. δρχ. ἐτησίως, ὅταν ὀλοκληρωθῇ τὸ πρόγραμμα συμπληρωματικῆς διατροφῆς διὰ ζωικῶν πρωτεϊνῶν.

2. Τὰ διατιθέμενα σήμερον 3.100 ἑκατομ. δρχ., διὰ τὴν προσχολικὴν ἀγωγὴν τῶν Ἑλληνοπαίδων καὶ τὴν Στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, δεόν νὰ ἀυξηθοῦν εἰς 12.300 ἑκατομ. δρχ. τὸ ἔτος 1985. Ἦτοι :

2α. Νὰ τετραπλασιασθοῦν αἱ διατιθέμεναι πιστώσεις διὰ τὴν προσχολικὴν ἀγωγὴν.

2β. Νὰ τριπλασιασθοῦν, τοῦλάχιστον, αἱ διατιθέμεναι πιστώσεις διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν, ἣτις θὰ εἶναι 8ετοῦς ὑποχρεωτικῆς φοιτήσεως.

3. Διὰ τὴν Τεχνικὴν - Ἐπαγγελματικὴν Ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν Γυμνασιακὴν τοιαύτην θὰ ἀπαιτηθῇ ἡ διάθεσις 8.000 ἑκατομ. δρχ. περίπου. Ἦτοι :

3α. Διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν Ἐπαγγελματικῶν καὶ Τεχνικῶν Σχολῶν Κατωτέρας, Μέσης καὶ Ἀνωτέρας βαθίδος θὰ πρέπει νὰ πενταπλασιασθοῦν τὰ σήμερον διατιθέμενα μέσα ὑπὸ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας. Ἡ Δημοσία οἰκονομία θὰ φέρῃ τὸ βάρος τῶν τριπλασίων δαπανῶν τῶν διατιθεμένων σήμερον καὶ ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομία θὰ πρέπει νὰ φέρῃ τὸ βάρος διπλασίων δαπανῶν τῶν διατιθεμένων σήμερον.

3β. Ἡ Μέση Γυμνασιακὴ ἐκπαίδευσις θὰ ἀπαιτήσῃ ἐτησίως τὴν διάθεσιν τῶν σήμερον διατιθεμένων πιστώσεων (λόγῳ σοβαρᾶς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου).

4. Ἡ Ἀνωτάτη πανεπιστημιακὴ ἐκπαίδευσις θὰ πρέπει νὰ ἀπορροφήσῃ πολλαπλασίας τοῦλάχιστον πιστώσεις τῶν σήμερον διατιθεμένων. Οὕτω, διὰ τὸ 1985 προβλέπεται ὅτι διὰ τὴν Ἀνωτάτην ἐκπαίδευσιν θὰ πρέπει νὰ διατίθενται 10.000 ἑκατομ. δρχ. ἐτησίως.

5. Διὰ τὴν ὀργανουμένην Ἀνωτέραν ἐκπαίδευσιν θὰ πρέπει κατὰ τὰ προσηχῆ ἔτη νὰ διατεθοῦν ἐτησίως πιστώσεις τῆς τάξεως τῶν 5 δισεκατ. δρχ.

6. Διὰ τὰς γενικὰς κοινὰς δαπάνας τῆς ἐκπαιδεύσεως θὰ πρέπει ἔναντι τῶν διατεθέντων τὸ 1972 447,4 ἑκατομ. νὰ διατεθοῦν μελλοντικῶς 1000 ἑκατομ. δρχ.

7. Διὰ συσσίτια, κατασκηνώσεις κλπ. δαπάνας ὑγειονομικῆς προστασίας τῶν μαθητῶν καὶ φοιτητῶν ἔναντι τῶν διατεθέντων τὸ 1972 25 ἑκατομ. θὰ πρέπει νὰ διατεθοῦν τοῦλάχιστον 1000 ἑκατομ. δρχ. τὸ 1985.

8. Διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἔναντι τῶν διατεθέντων τὸ 1972 540 ἑκατ. θὰ πρέπει νὰ διατεθοῦν 1000 ἑκατομ. τὸ 1985. Οὕτω, συνολικῶς κατὰ τὸ 1985 θὰ πρέπει νὰ διατίθενται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων 39 δισεκατομμύρια δραχμῶν.

9. Αἱ διατιθέμεναι τὸ 1972 πιστώσεις εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν ἐκ 490 ἑκατομ. δρχ. θὰ πρέπει μέχρι τοῦ 1985 νὰ πολλαπλασιασθοῦν καὶ ἐπομένως θὰ ἀπαιτηθῆ ἡ διάθεσις τότε 10.000 ἑκατομ. δρχ. περίπου.

Ἐπομένως συνολικῶς κατὰ τὸ 1985 θὰ πρέπει νὰ διατεθῆ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν ποσὸν ἀνερχόμενον εἰς 49.000 ἑκατομ. δρχ. τρεχούσης ἀξίας 1972.

Τὸ ποσὸν τοῦτο θὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ 7% τοῦ τότε ἐτησίου ἀκαθαρίστου προϊόντος τῆς χώρας, ὅπερ ὑπολογίζεται ὅτι θὰ ἀνέρχεται εἰς 700 δισεκατομ. δρχ.

Οὕτως, ἡ προτεινομένη ἀνωτέρω χρηματοδότησις τῆς ἐκπαιδεύσεως, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ἐπιστημῶν δέον νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς λίαν ἱκανοποιητικῆ. δεδομένου ὅτι, ὡς ἤδη ἀνεφέρθη, τὸ ποσὸν τῶν 51.000 ἑκατομ. δρχ. θὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὸ 1985 τὸ 7% τοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ἡ κλιμάκωσις τοῦ ὡς ἄνω τελικοῦ ποσοῦ μέχρι τὸ 1985 δέον νὰ γίνῃ ὡς ἑξῆς :

Μέχρι τοῦ 1975 θὰ πρέπει νὰ αὐξάνουν αἱ πιστώσεις αἱ διατιθέμεναι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην κατὰ 1.500 ἑκατομ. δρχ. ἐτησίως καὶ ἐπομένως τὸ 1975 θὰ πρέπει αὐταὶ νὰ ἀνέλθουν εἰς 12.000 ἑκατομ. δρχ. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1975 καὶ 1980 ἡ ἐτησία αὐξήσις τῶν πιστώσεων δέον νὰ ἀνέρχεται εἰς 3.000 ἑκατομ. καὶ ἐπομένως τὸ 1980 θὰ πρέπει νὰ διατίθενται τοῦλάχιστον 27.000 ἑκατομ. διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην.

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1980 καὶ 1985 ἡ ἐτησία αὐξήσις τῶν πιστώσεων δι' ἐκπαίδευσιν καὶ ἐπιστήμην θὰ ἀνέρχεται εἰς 5.000 ἑκατομ. δρχ. καὶ οὕτω τὸ 1985 αἱ πιστώσεις θὰ ἀνέλθουν εἰς 52.000 ἑκατομ. δρχ.

Ζ. Διαμόρφωσις τῆς ἐκπαιδευτικῆς δραστηριότητος τῆς χώρας κατὰ τὸ ἔτος 2000

Εἰς τὸν πίνακα 19 δίδονται ἀριθμητικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῆς μελλούσης νὰ διαμορφωθῆ ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας κατὰ τὸ ἔτος 2000.

Ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ πίνακος τούτου δείκνυται ὅτι :

1ον) Ἐκ τῶν 170.000 ἀτόμων τῶν λαμβανόντων ἀπολυτήριον δεκαετοῦς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως οὐδὲν ἄτομον σταδιοδρομεῖ μὲ μόνον τὸ ἐφόδιον

τουτο, αλλά 68.000 (40%) άτομα λαμβάνουν απολυτήριον διειτοϋς περαιτέρω εκπαιδευσεως εις Κατωτέρας Έπαγγελματικας και Τεχνικας Σχολας, 51.000 άτομα (30%) λαμβάνουν απολυτήριον Μέσης Έπαγγελματικης και Τεχνικης Σχολης 5ετοϋς διαρκείας και έτερα 51.000 άτομα (30%) λαμβάνουν πτυχίον Πανεπιστημιακης Σχολης πενταετοϋς διαρκείας. Ποσοστόν 10% εκ των αποφοίτων εκ των Μέσων Τεχνικων η Έπαγγελματικων Σχολων, ητοι 5100 άτομα, και δη τα καλλίτερα, θα λαμβάνουν πτυχίον Άνωτέρας Σχολης Έπαγγελματικης η Τεχνικης εκπαιδευσεως. Έπίσης εκ των λαμβανόντων ετησίως πτυχίον Πανεπιστημίου, 10.200 άτομα θα μετεκπαιδευονται επι διετίαν προς ειδικεισιν και 2.542 άτομα θα μετεκπαιδευονται επι τριετίαν προς λήσιν διδακτορικου διπλώματος.

2ον) Κατά το στάδιον επομένως τουτο αι έπερχόμεναι βελτιώσεις του εκπαιδευτικου μας συστήματος είναι κυρίως ποιοτικαι, εκφραζόμεναι τόσον δια της παρατάσεως της διαρκείας εκπαιδευσεως όλων των βαθμίδων, όσον και δια της αύξήσεως των ανά μαθητήν διατιθεμένων μέσων εις διδακτικόν προσωπικόν, κτίρια, έξοπλισμόν κλπ. Δέν αποτολμώμεν αποτίμησιν των προς τόν σκοπόν τουτον απαιτηθησομένων δαπανών, ύπολογίζομεν, όμως, όλως γενικώς, ότι θα απαιτηθη τουλάχιστον ό διπλασιασμός των διατεθησομένων κατά το 1985 πιστώσεων, ητοι θα απαιτηθούν πλέον των 80 δισεκατομμυρίων δραχμών ετησίως.

Βάσει των μέχρι τουδε εκτεθέντων, θα πρέπει οι νέοι μας να συνειδοτοποιήσουν ότι, μη τυγχάνοντες έπαρκους εκπαιδευσεως, θα εύρεθουν εις λίαν δυσχερη θέσιν αξιοπρεποϋς επιβίωσης κατά το 2.000, λόγω του ότι αι δυνατότητες απασχολήσεως των απαιδευτων η ανεπαρκώς εκπαιδευθέντων συνεχώς θα περιορίζωνται. Σήμερον αναγνωρίζεται διεθνώς ότι το καλούμενον φυλετικόν πρόβλημα των έχρωμων εις τας Η.Π.Α. έχει όξυνθη κυρίως λόγω αδυναμίας αυτών να διασφαλίσουν έργασίαν και να προσαρμοσθούν εις την σύγχρονον μεταβιομηχανικήν κοινωνίαν των Η.Π.Α., εις ην αι εύκαιρια απασχολήσεως των απαιδευτων είναι λίαν περιορισμένα.

Δύναται μάλιστα να λεχθη ότι και παρ' ημίν η μεγίστη μάζα των ενηλικων Έλλήνων διαισθητικώς άντελήφθη τας άνωτέρω τάσεις και απέτιμησε καλώς τας δημιουργηθησομένας μελλοντικώς δυσχερείας επιβίωσης των απαιδευτων, δι' ό και καταβάλλει πάσαν δυνατήν προσπάθειαν, άκόμη και πέραν των υλικων της δυνατοτήτων κατά περιπτώσεις, προς εκπαίδευσιν των τέκνων της εις τα Γυμνάσια και τας Πανεπιστημιακας Σχολας της χώρας η του έξωτερικου. Οι Έλληνες του έξωτερικου εκπαιδευουν τα τέκνα των η τους αδελφους των τόσον εις τας άνωτάτας Σχολας της χώρας μας, όσον και εις εκείνας, εις τις έχουν μεταναστεύσει (Γερμανίαν, Η.Π.Α., κλπ.). Αποτελει και τουτο δείγμα της ευφυίας του λαου μας, όστις πλειστάκις επιδεικνύει λίαν ίκανοποιητικήν διαισθησιν των μελλουσων να επικρατήσουν κοινωνικων αλλαγων.

Την διάθεσιν ταύτην του λαου μας δεόν να υποβοηθήσωμεν δι' όλων μας των μέσων, διότι μόνον ούτω θα κατορθώσωμεν να καλύψωμεν την λίαν σοβαράν διαφοράν της εκπαιδευτικης μας στάθμης έναντι των Δυτικοευρωπαϊκων

χωρῶν, ἀλλὰ καὶ ἔναντι τῶν γειτονικῶν μας χωρῶν καὶ νὰ πλησιάσωμεν τὴν στάθμην τῶν μελλοντικῶν μας ἑταίρων τῆς Ε.Ο.Κ.

Τὰ ἀνωτέρω ἀποτελοῦν τὴν μοναδικὴν ὁδὸν ἀποτελεσματικῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προβλήματος. Πᾶσα περαιτέρω καθυστέρησις θὰ εἶναι εἰς βάρος μας καὶ θὰ θέτῃ εἰς κίνδυνον τὰ θεμέλια τόσον τῆς Οἰκονομικῆς μας ἀναπτύξεως, ὅσον καὶ τῆς Ἐθνικῆς μας ὑποστάσεως. Οἱ καιροὶ οὐ μενετοί, ἐπιβάλλεται ἡ λήψις ἡρωικῶν καὶ πράγματι ἐπαναστατικῶν ἀποφάσεων, ἐὰν θέλωμεν νὰ διασφαλίσωμεν τὴν ἐπιβίωσιν τῆς φυλῆς καὶ τοῦ Ἔθνους μας.

Βεβαίως διὰ τῆς προταθείσης μέχρι τοῦ 1985 ἀναδιαρθρώσεως τῆς Παιδείας μας, τὸ ἐκπαιδευτικὸν μας πρόγραμμα δὲν θὰ σταματήσῃ ἐξελισσόμενον περαιτέρω. Μεταξὺ τοῦ 1985 καὶ τοῦ 2000 ἡ Οἰκονομικὴ πρόοδος τῆς χώρας θὰ συνεχισθῇ καὶ δὴ μὲ ταχὺν ρυθμὸν καὶ οὕτω περὶ τὸ 2000 τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τῶν Ἑλλήνων θὰ ὑπερβῇ τὰ 5.000 \$ ἑτησίως καὶ ἡ χώρα θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ στάδιον τῆς μεταβιομηχανικῆς κοινωνίας, ἥτοι θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν «Τεχνοτρονικὴν ἔποχην», ὡς ἐπεκράτησεν ἐσχάτως νὰ καλῆται ἡ μεταβιομηχανικὴ περίοδος.

Η. Προβλήματα τῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὸ στάδιον τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν

Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο θὰ δημιουργηθοῦν καὶ παρ' ἡμῖν τὰ αὐτὰ προβλήματα, ἅτινα ἐμφανίζουσι αἱ σύγχρονοι μεταβιομηχανικαὶ κοινωνίαι τῶν Η.Π.Α., τῆς Σουηδίας, τοῦ Καναδᾶ κλπ. Βασικὸν στοιχεῖον τῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας εἶναι ἡ μηχανή, ἐνῶ εἰς τὰς μεταβιομηχανικὰς κοινωνίας τῆς «τεχνοτρονικῆς ἔποχης» εἶναι ὁ ἠλεκτρονικὸς ὑπολογιστής. Ἡ μηχανή, ὡς πολλαπλασιαστὴς τῆς φυσικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, ὑπεβοήθησε καὶ ὑποβοηθεῖ τὰς ἀγροτικὰς κοινωνίας νὰ βελτιώσωσι τὴν παραγωγικότητά των πρὸς νέας μορφὰς κοινωνικῆς ὀργανώσεως καὶ πρὸς νέους τρόπους θεωρήσεως τοῦ κόσμου. Ὁ ἠλεκτρονικὸς ὑπολογιστής, ἐξ ἄλλου, ὡς πολλαπλασιαστὴς τῆς πνευματικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀσκεῖ σήμερον παρομοίαις ἐπιδράσεις ἐπὶ τῶν βιομηχανικῶν κοινωνιῶν. Ἀποτελεῖ τὴν βᾶσιν τοῦ αὐτοματισμοῦ διὰ τὴν ταχυτάτην ἐπεξεργασίαν τῶν πληροφοριῶν καὶ τὴν ἄμεσον ἐπίλυσιν προβλημάτων, συνδεομένων μὲ τὰς κινητηρίους δυνάμεις τῆς τεχνοτρονικῆς κοινωνίας. Οὕτως, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἠλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν τῶν Η.Π.Α., ἀπὸ 5 κατὰ τὸ 1950 ἔφθασε τὰς 80.000 τὸ 1972. Παραλλήλως, εἰς τὰς τεχνοτρονικὰς κοινωνίας ἀξῆνανε ταχύτατα ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων τῶν ἀπασχολουμένων μὲ τὴν κατάκτησιν νέας γνώσεως, μὲ τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν. Κατὰ τὸν Ντάνιελ Μπέλλ εἰς τὴν τεχνοτρονικὴν ἔποχην ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος ἐκτοπίζει τὸν ἐπιχειρηματίαν ὡς τὴν κυριαρχοῦσαν ἀνθρωπίνην δύναμιν τῆς βιομηχανικῆς κοινωνίας.

Ἡ διαρκῶς ἐπεκτεινομένη τεχνολογία τῶν τεχνοτρονικῶν κοινωνιῶν, δημιουργεῖ τὴν ἀνάγκην ἀξίσεως τῶν ὑψηλῆς ἐκπαιδευτικῆς στάθμης ἀτόμων καὶ τὰ ἄτομα ταῦτα δίδουσι νέαν ὄθησιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τεχνολογίας καὶ εὐημερίας.

Σήμεραν τὰ 50% τῶν νέων τῶν Η.Π.Α. φοιτοῦν εἰς ἰδρύματα ἀνωτέρων σπουδῶν, ἐνῶ τὸ 1951 τὸ ποσοστὸν τοῦτο μόλις ἔφθανε τὸ 13%. Οὕτω μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1960 καὶ 1970 αἱ δαπάναι ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως εἰς Η.Π.Α. ἐτριπλασιάσθησαν καὶ ἡ «βιομηχανία τῆς παιδείας» ἀποτελεῖ σήμεραν τὴν μεγαλύτεραν «βιομηχανίαν» τῆς χώρας, ἥτις ἀπασχολεῖ περισσότερον προσωπικὸν ἀπὸ τὰς πέντε μεγαλύτερας γιγαντιαίας βιομηχανίας τῆς χώρας ταύτης.

Εἰς τὰς ἀρχομένας μεταβιομηχανικὰς κοινωνίας τοῦ συγχρόνου Δυτικοῦ κόσμου, αἵτινες εἰσῆλθον ἤδη εἰς τὴν «Τεχνοτρονικὴν ἐποχὴν», δημιουργοῦνται ποικίλοι μηχανισμοὶ συνενοῦντες εἰς κοινὴν προσπάθειαν τόσον τοὺς κυβερνητικοὺς παράγοντας, ὅσον καὶ τὰς προσωπικότητας τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ κόσμου, ὥστε ἀνά πᾶσαν στιγμὴν νὰ σταθμίζουν οὗτοι, οὐ μόνον τὰ ὑλικά ἐπιτεύγματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκ τούτων προκαλουμένας μορφωτικὰς καὶ ψυχολογικὰς ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν τῶν.

Αἱ πολυμερεῖς αὗται «συμπράξεις» καὶ «συμμετοχαὶ» δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ φορέως, χωρὶς νὰ ἀποτελοῦν ἐνδεχομένως τὴν τελικὴν μορφήν τῆς δημιουργουμένης τεχνοτρονικῆς ἐποχῆς, ἀποτελοῦν, ἐν τούτοις, τὸ ἀντίβαρον εἰς τοὺς «συγχρόνους εἰδικούς», οἵτινες τείνουν νὰ ὑποτάξουν τὴν κοινωνίαν, ἐκμεταλλεζόμενοι τὴν ἰσχύν τῶν τὴν προερχομένην ἐκ τῆς κατὰ βάθος γνώσεως, τῶν συνεχῶς καθισταμένων πλέον περιπλόκων κοινωνικῶν προβλημάτων. Οὕτως, ἀναμένεται εἰς τὰς λίαν προηγμένας ταύτας κοινωνίας ἡ συνεχῆς προώθησις τῶν «πολυμερῶν καὶ πολυπλεύρων συμπράξεων».

Εἰς τὰς κοινωνίας ταύτας τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα καὶ τὰ μέσα μαζικοῦ ἐπηρεασμοῦ διαμορφώνουν καὶ ἐκφράζουν τὸν πολιτισμὸν τοῦ ἔθνους, δι' ὃ καὶ ἐλέγχονται. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐπερχόμεναι εἰς τὰς κοινωνίας ταύτας ἀλλαγαὶ εἶναι ταχύταται, διὰ τοῦτο ἡ μέχρι τοῦδε διασφαλισμένη 4ετῆς ἕως 8ετῆς ἐκπαίδευσις εἰς «τὰ περιχαρακωμένα» Ἐνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα, παρατείνεται καθ' ὅλην τὴν παραγωγικὴν δραστηριότητα τοῦ ἀτόμου καὶ παραλλήλως ἐπιδιώκεται, ὅπως τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἰδρύματα εὐρίσκονται ἐν στενῇ ἐπαφῇ καὶ ἀρμονικῇ συνεργασίᾳ μετὰ τῶν πραγματοποιήσεων τῆς Κοινωνίας εἰς ἕκαστον τομέα, ὥστε νὰ ἀποφευχθοῦν αἱ σημεριναὶ ἐκδηλώσεις ὑπερευαισθησίας καὶ ψυχισμοῦ τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου, ὅστις εἶναι ἀνώριμος καὶ δυσπροσάρμοστος, λόγω ἐλλείψεως ἐμπειρίας ἐκ τῆς πραγματικῆς ζωῆς. Προτείνεται, οὕτως, ὅπως εἰς τὰς ἐξειλιγμένας ταύτας κοινωνίας τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως περατοῦται κατὰ τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας (13ετῆς ὑποχρεωτικὴ βασικὴ ἐκπαίδευσις) καὶ ἀκολουθεῖται ἐν συνεχείᾳ ὑπὸ διετοῦς ὑπηρεσίας εἰς ἕνα κοινωνικὸν τομέα δραστηριότητος (Ἐθνικὸν ἢ Διεθνή, Δημόσιον ἢ Ἰδιωτικόν). Δεδομένης τῆς ἀνθρωπιστικῆς (οὐμανιστικῆς) ἰδεολογικῆς τάσεως τῶν νέων τῆς ἡλικίας ταύτης, προτείνεται ὅπως καταρτισθῇ κατάλογος ἐγκεκριμένων τῆς ἡλικίας ταύτης, προτείνεται ἡ ἐκλογή εἰς τοὺς νέους, ὥστε κατὰ τὴν προτίμησίν των νὰ παρέχουν κοινωνικὰς ὑπηρεσίας ἀντιστοίχους πρὸς τὴν σημερινὴν στρατιωτικὴν τῶν θητείαν. Ἐν συνεχείᾳ θὰ ἐνεργῆται ἡ ἐπιλογή μιᾶς ἐπαγγελματικῆς δραστηριότητος καὶ ἡ ἐκπαίδευσις εἰς ταύτην πρὸς ἀπόκτη-

σιν τῆς ἀπαιτουμένης ἐπαγγελματικῆς εἰδικεύσεως. Τέλος, ἀνά δεκαετίαν καὶ μέχρι τοῦ ἐξηκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλικίας θὰ ἀκολουθοῦν κανονικαὶ περίοδοι μετεκπαιδεύσεως καὶ μελέτης πρὸς διεύρυνσιν, ὀλοκληρώσιν καὶ ἐκσυγχρονισμόν τῶν ἐπαγγελματικῶν καὶ γενικωτέρων γνώσεων.

Προτείνεται ἐπίσης ἡ ἀναστροφή τῆς σημερινῆς μορφῆς τῆς ἐκπαιδεύσεως διὰ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐξειδικεύσεως κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη σπουδῶν, ὅτε ἡ ἀφομοιωτικὴ ἱκανότης εἶναι μεγαλύτερα καὶ νὰ ἀκολουθῆ ἡ θεωρητικὴ κατάρτισις εἰς τὸν γενικὸν τομέα τῆς ἐπιστήμης, ὅταν ἀυξηθῆ ἡ ὠριμότης σκέψεως. Θεωρεῖται ὅτι οὕτω θὰ ὑπεβηθεῖτο ἡ ἀνάδειξις τῶν ὀλίγων ἐκλεκτῶν, οἵτινες λόγῳ τῆς καθολικῆς μορφώσεως θὰ ἔβλεπον καθαρότερον τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ καὶ θὰ ἀπέδιδον εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀξίας —τὸ βασικὸν θεμέλιον τῶν κοινωνιῶν— ὅλην τὴν σημασίαν ἣν ἐνέχουν αὐταί, ἐνῶ σήμερον ὑποτιμῶνται αἱ ἐν λόγῳ ἀξίαι, λόγῳ τῆς ἐντόνου ἐξειδικεύσεως καὶ τῆς πνευματικῆς διασπάσεως τοῦ πλείστου τῶν ἀνθρώπων.

Λόγῳ τοῦ μεγάλου πλούτου τῶν μεταβιομηχανικῶν «Τεχνοτρονικῆς ἐποχῆς» κοινωνιῶν, δύναται νὰ δοθῆ εἰς τὰς κοινωνίας ταύτας βαθύτερον περιεχόμενον τῶν ἐννοιῶν «ἐλευθερία» καὶ «ἰσότης». Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης ἔχουν προεκτάσεις ἕως τὰ μύχια τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ἐφ' ὅσον εἰς τὰς ὑπερεξειλιγμένας ταύτας κοινωνίας ἀποδίδεται ἡ δέουσα σημασία εἰς ὅτι προσδίδει ποιότητα εἰς τὴν ζωὴν, δέον νὰ προφυλαχθῆ δι' ὅλων τῶν μέσων ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης ἀπὸ τὰς ὑπερβολὰς τοῦ ἐκμηχανισμοῦ, ὅστις αὐτοεπεκτείνεται μὲν ὡς τὰ κύματα ἐν τῷ ὕδατι, ἀλλ' οὐδὲν προσθέτει εἰς τὸ βαθύτερον νόημα τῆς ζωῆς. Ἰδανικὸν λοιπὸν τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν «Τεχνοτρονικῆς ἐποχῆς» θὰ ἀποτελῆ ἡ κοινωνία, εἰς ἣν ἕκαστος ἄνθρωπος θὰ δύναται νὰ ἐξισοροπῆ τὸν περιβάλλοντα αὐτὸν κόσμον μὲ τὸν ἐσωτερικὸν του κόσμον.

Θεωρεῖται ὅτι ἡ ἐν λόγῳ κοινωνία θὰ δημιουργηθῆ ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ διεξαγομένου νῦν κοινοῦ ἀγῶνος μεταξὺ τοῦ παραλόγου ἀτομικισμοῦ τῶν ἀνθρωπιστῶν (οὐμανιστῶν) καὶ τοῦ ἀντι-ἀτομικιστικοῦ ὀρθολογισμοῦ τῶν ἐκσυγχρονιστῶν. Οἱ ἀνθρωπισταὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸν παραδοσιακὸν σκεπτικισμόν καὶ τὴν παραδοσιακὴν δυσπιστίαν, ἣτις ἔσχεν ὡς μόνον μέχρι τοῦδε ἀποτέλεσμα τὴν φθορὰν τῆς θρησκευτικῆς καὶ φιλοσοφικῆς δοξασίας τῶν προβιομηχανικῶν κοινωνιῶν, ἐνῶ δὲν δύναται νὰ ἀνακόψουν τὴν προσχώρησιν τῶν ἀριστερᾶς τάσεως ὀπαδῶν των εἰς τὴν ἄκραν βιαίαν ἀριστεράν μὲ τελικὴν κατάληξιν τὸν ὀλοκληρωτισμόν. Ἐξ ἄλλου, οἱ ἐκσυγχρονισταὶ συνταυτίζονται σχεδὸν μετὰ τῶν Διευθυντῶν τῶν συγχρόνων ἐπιχειρήσεων τοῦ ἐμπορικοκυβερνητικοῦ κατεστημένου καὶ ἐπιδιώκουν τὴν ἐπιστημονικὴν ὀργάνωσιν τῶν πάντων. Φρονοῦν ὅτι τὸ ἀτομικὸν συμφέρον συνδύαζεται μόνον πρὸς τὴν ὀρθολογιστικὴν ἀνανέωσιν. Ἡ τοιαύτη ὁμως τοποθέτησις των οὔτε πρὸς τὸ αἴσθημα ἀπευθύνεται, οὔτε πείθει τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν καὶ οὕτω δὲν ἔχει τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν νέων. Αἱ ὡς ἄνω τάσεις καὶ ἀντιθέσεις προκαλοῦν τὰς συγχρόνους συγκρούσεις τῶν νέων τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν. Αἱ συγκρούσεις ὁμως αὐταὶ φέρουν εἰς τὸ προσκῆνιον δύο βασικάς ἀπόψεις. Ἡ πρώτη τούτων εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος ρέπει πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ ὅτι, ἐφ' ὅσον θὰ λει-

τουργή ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ἡ ἐπιστημονικὴ πρόοδος θὰ ἀποτελῆ μίαν τῶν κυριωτέρων ἐκδηλώσεών του. Ἡ δευτέρα ἄποψις εἶναι ὅτι, ὅσον ὁ ἄνθρωπος θὰ αἰσθάνεται καὶ θὰ δρᾷ ὡς ἄτομον ἀνεξάρτητον, ὁ ἰδεαλισμὸς θὰ ἀποτελῆ τὴν πλέον γνησίαν ἔκφρασιν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τοῦ βαθύτερου του «εἶναι». Οὕτω δεικνύται σαφῶς ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἐπιβάλλει τόσον τὴν ἐπιστημονικὴν διερεύνησιν ὅσον καὶ τὸν ἰδεαλισμὸν. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἐνισχύουν τὴν ἐλπίδα δημιουργίας μιᾶς ὀρθολογιστικῆς καὶ ταυτοχρόνως ἀνθρωπιστικῆς (οὐμανιστικῆς) κοινωνίας, ἣτις θὰ ἀντικαταστήσῃ τόσον τὸν φιλελεύθερον καὶ στεῖρον σκεπτικισμὸν ὠρισμένων οὐμανιστῶν, ὅσον καὶ τὴν συντηρητικὴν καὶ ἐπιζήμιον ἀδιαφορίαν ἔναντι τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων ὠρισμένων ἐκσυγχρονιστῶν. Ἡ οὕτω διαμορφουμένη νέα ἀντίληψις ἀπεκλήθη «ὀρθολογιστικὸς ἀνθρωπισμὸς» ἢ «ὀρθολογιστικὸς οὐμανισμὸς».

Ἡ «ὀρθολογιστικὸς οὐμανισμὸς» ἐκδηλοῦται σήμερον μεταξὺ πολὺ ἱκανῶν νέων τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν, ὑπὸ πολλὰς μορφάς. Ἐμφανίζεται πρῶτον ὑπὸ τὴν μορφήν «ὑπερεθνικῆς» συνειδήσεως διὰ τῆς ἀναλήψεως βαρειῶν εὐθυνῶν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν παγκοσμίων προβλημάτων ἀναπτύξεως καὶ διατροφῆς τῶν λαῶν, καταπολεμήσεως τῆς μολύνσεως τοῦ περιβάλλοντος κλπ. Σήμερον τὰ διεθνῆ προβλήματα καὶ ἡ ἐπίλυσίς των ἀντιμετωπίζονται οὐχὶ ὡς πολιτικαὶ ἐκδηλώσεις τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ κακοῦ, ἀλλ' ὡς ἐκδηλώσεις τῶν μοιραίων ἀνθρωπίνων ἀντιθέσεων καὶ συμβιβασμῶν.

Ἡ «ὀρθολογιστικὸς οὐμανισμὸς» ἀντιμετωπίζει σταθερῶς τὰ ἐκρηκτικὰ προβλήματα, ἅτινα θέτει σήμερον ἡ ἐπιστήμη καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐξισορροπήσῃ τὴν ἔμφυτον πίστιν του πρὸς τὴν παντοδυναμίαν τῆς ἐπιστήμης μὲ μίαν πλέον φιλοσοφημένην ἐνατένισιν τῆς ζωῆς καὶ μὲ ἀναζήτησιν μιᾶς θρησκευτικῆς ἐξηγήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Δημιουργεῖται οὕτω μία θρησκευτικότης ἀτομικτικῆ καὶ ἀνεξάρτητος τῶν ἐκκλησιαστικῶν δεσμεύσεων.

Αἱ εἰσελθοῦσαι εἰς τὴν «Τεχνολογικὴν ἐποχὴν» χῶραι ἔχουν εἰς τὴν διάθεσιν των ἐπάρκειαν μέσων, ὥστε νὰ θέτουν στόχους πραγματοποιησίμους. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς ὑφισταμένης πραγματικότητος καὶ τῆς «ἐπιθυμητῆς» τοιαύτης ἀντιμετωπίζεται εἰς τὰς κοινωνίας ταύτας μὲ ὀλιγότερον δογματισμὸν καὶ δύναται εὐχερέστερον νὰ καλυφθῆ σήμερον. Ἐλπίζεται οὕτως ὅτι, ἐνῶ κατὰ τὸν 19ον καὶ 20ὸν αἰῶνα δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἐπιθυμητὴ ἐλευθερία καὶ ἰσότης, αὐτὴ θὰ ἐπιτευχθοῦν εἰς τὸ ἄμεσον μέλλον. Βεβαίως, ἡ διαδικασία συνδέσεως τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος θὰ εἶναι μακρὰ καὶ ἐπίπονος. Κατὰ τὰς προσεχεῖς δεκαετίας θὰ ἀνακύψουν πολλαὶ δυσχέρειαι, αἵτινες θὰ προκαλοῦν κρίσεις. Παρ' ὅλας ὁμως τὰς ἀντιδράσεις, ὁ ὀρθολογιστικὸς οὐμανισμὸς ἀποτελεῖ πολιτικὴν ἐπανάστασιν ριζικὴν καὶ μακρᾶς διαρκείας. Ἡ ἐπανάστασις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ διευρύνῃ προοδευτικῶς τὸ περιεχόμενον τῆς ἀτομικτικῆς ἐλευθερίας καὶ νὰ προσδώσῃ μεγαλύτερον περιεχόμενον εἰς τὴν ἰσότητα, καθιστώσα τὴν παιδείαν θεμέλιον μιᾶς κοινωνικῆς καὶ φυλετικῆς ἐξισώσεως καὶ δημιουργοῦσα οὕτω τὰς προϋποθέσεις ὀργανώσεως μιᾶς κοινωνίας πλέον δημιουργικῆς, μιᾶς κοινωνίας ἱκανοποιημένων ἀνθρώπων, ἣτις θὰ ἐπεξετείνετο εἰς ὀλόκληρον

Ἡ ἀνωτέρω διαγραφείσα ἐξέλιξις τῶν μεταβιομηχανικῶν κοινωνιῶν τῆς «Τεχνοτρονικῆς ἐποχῆς» εἶναι ἡ πλέον αἰσιόδοξος. Ἡμεῖς, φύσει αἰσιόδοξοι, πιστεύομεν ὅτι διὰ τοῦ «ὀρθολογιστικοῦ οὐμανισμού», αἱ πλέον προηγμένα καὶ πλέον ἰσχυραὶ κοινωνίαι τοῦ συγχρόνου κόσμου θὰ δημιουργήσουν τὰς μελλοντικὰς προϋποθέσεις διὰ μίαν πλέον ἤρεμον, πλέον εἰρηνικὴν καὶ πλέον δικαίαν ἀνθρωπίνην διαβίωσιν εἰς τὸν πλανήτην μας. Ἄς προετοιμάσωμεν οὕτω καὶ ἡμεῖς τὴν νέαν μας γενεάν, ὥστε νὰ καταστῇ τὸ ταχύτερον καὶ αὕτη ἱκανὴ νὰ συμμεθέξῃ εἰς τὴν δημιουργίαν τῆς εὐτυχοῦς ταύτης ἐποχῆς. Τὰ πλέον σημαντικὰ ἐφόδια κατὰ τὴν ἐτοιμασίαν ταύτην εἶναι ἡ μακρὰ καὶ ἀρτία ἐκπαίδευσις ἀπάντων τῶν νέων Ἑλλήνων.

Εἶναι ἀληθές ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη, μετὰ τὴν ἀνακοίνωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς μελέτης τοῦ Τεχνολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Μασσαχουσέτης ἐπὶ τῆς ταχείας μειώσεως τῶν ἀποθεμάτων τοῦ πλανήτου εἰς πρώτας ὕλας καὶ τῆς δημιουργουμένης ἐπικινδύνου ρυπάνσεως τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκ τῆς παραγωγικῆς δραστηριότητος τῶν βιομηχανικῶν χωρῶν, ἐδημιουργήθη εὐρεία ἀνησυχία. Ἡ ἀνησυχία ἐπιτείνεται καὶ λόγῳ τῆς ἐκρηκτικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν ὑπαναπτύκτων χωρῶν. Ἡ ἀνησυχία αὕτη ἐξεφράσθη ἐναργέστερον ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ε.Ο.Κ. Σ. Μάνσχολντ. Κατ' αὐτόν, δέον ἢ ἀνθρωπότης νὰ χωρήσῃ τὸ ταχύτερον εἰς νέον κοινωνικὸν σύστημα, εἰς ὃ θὰ σκοπῆται ἡ παραγωγή ὀλιγωτέρων προϊόντων (ὑπὸ τῶν καταναλωτικῶν κοινωνιῶν) καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν ἀπολαύσεων. Τὸ οὐσιῶδες μελλοντικῶς δέον νὰ εἶναι, κατὰ τὸν Μάνσχολντ, ἡ διασφάλισις ἴσης συμμετοχῆς εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ εἰς τὴν δυνατότητα ἀνόδου, εἰς ὅλους τοὺς κατοικοὺς τοῦ πλανήτου. Πρὸς τοῦτο θὰ πρέπει νὰ περιορισθῇ ἡ συνεχῆς προσπάθεια περαιτέρω αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος, ἥτις καὶ προκαλεῖ ψυχικὰς ἀγωνίας εἰς τοὺς κατοικοὺς τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν. Ὁ ἴδιος φρονεῖ ὅτι τὴν διαμόρφωσιν τῆς νέας κοινωνίας τῆς περιορισμένης καταναλώσεως δέον νὰ ἀναλάβῃ ἡ Εὐρώπη. Καταλήγων, συνιστᾷ εἰς τοὺς νέους «νὰ μὴ ἀποκτήσουν περισσότερα τῶν δύο παιδιῶν. Νὰ μὴ ζήσουν ὅπως τὰ μυρμήγκια, οὔτε καὶ σὰν ἄγιοι. Νὰ ἀγαποῦν τὴν ζωὴν, τὸ θέατρον, τὰς τέχνας, τὴν μόρφωσιν». Τὰς ἰδίας σχεδὸν ἀπόψεις ὑποστηρίζει καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Οὐνέσκο καθηγητῆς Μαὲ Ρενέ, εἰς πρόσφατον ἄρθρον τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἴκουμενικὴ νεολαία». Ἐναντι τῶν ἀνωτέρω φόβων ἤδη ἐδημοσιεύθη εἰς τὸν Economist ἄρθρον τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τοῦ Macrae εἰς ὃ πειρᾶται νὰ δειχθῇ ὅτι δὲν ὑφίσταται σοβαρὸς κίνδυνος ὑποσιτισμοῦ, δὲν ὑπάρχει φόβος ἐξαντλήσεως τῶν γήινων ἀποθεμάτων εἰς καύσιμα καὶ πρώτας ὕλας καὶ εἶναι δυνατὴ ἡ πρόληψις τῆς μολύνσεως τοῦ περιβάλλοντος καθὼς καὶ ὁ περιορισμὸς τῶν γεννήσεων εἰς τὰς ὑπαναπτύκτους χώρας.

Ἐπειδὴ ἡ Ἑλλάς θὰ καταστῇ βιομηχανικὴ κοινωνία ἀφθονίας μόνον μετὰ τὸ 1985 καὶ ἐπειδὴ αἱ ἐκφραζόμεναι ὑπὸ τοῦ Μάνσχολντ ἀνησυχίαι δὲν ἔχουν τύχει εἰσέτι γενικῆς παραδοχῆς καὶ οὔτε ἐγένοντο ἀποδεκταὶ ἀκόμη καὶ ὑπὸ τῶν πλέον ἐκβιομηχανισμένων ἐθνῶν, φρονῶ ὅτι δὲν εἶναι σκόπιμον εἰσέτι νὰ ληφθοῦν αὐταὶ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ ἐκπονηθησομένου ἐκπαιδευτικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ προγραμματισμοῦ τῆς χώρας μας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Κατά την δεκαετίαν 1960 - 1970 ἐπετελέσθη λίαν ἀξιόλογος αὐξησης τοῦ ρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Ἡ δημογραφικὴ ὁμως ἐξέλιξις καθὼς καὶ ἡ παιδεία γενικῶς δὲν ἐξελίχθησαν ἱκανοποιητικῶς κατὰ τὴν δεκαετίαν ταύτην. Εἶναι ὁμως γνωστὸν ὅτι ἡ ποσοτικὴ καὶ ποιοτικὴ στάθμη τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν καὶ τὸ βασικὸν στοιχεῖον τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ ὀλοκληρωμένη παιδεία δημιουργεῖ ἄτομα ἱκανὰ νὰ ἀποτελέσουν φορεῖς δημιουργίας εἰς τοὺς τομεῖς τῆς ἐπιστήμης, τῆς τέχνης καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ ἐπομένως νὰ συντελέσουν εἰς τὴν συγκρότησιν ἐλευθέρου κοινωνίας καὶ εἰς τὴν ταχύρρυθμον οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ταύτης.

Ἡ παιδεία ἐρεῖδεται ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἥτις διασφαλίζει τὴν ἔλλογον καὶ μεθοδικὴν μεταβίβασιν συγχρόνων γνώσεων εἰς τὰ νεαρὰ καὶ ἐνήλικα ἄτομα, ὥστε νὰ καταστοῦν ταῦτα ἱκανὰ πρὸς ἄσκησιν παραγωγικῆς διαδικασίας εἰς ἐπίπεδα ταχυρρυθμοῦ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καὶ διεθνοῦς ἀνταγωνιστικότητος.

Διεπιστώθη ὅτι τὸ κύριον αἷτιον τῆς μέχρι τοῦ 1971 καθυστερήσεως τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας ὑπηρεσιῶν ὑπῆρξεν ἡ μὴ διάθεσις ἱκανοποιητικῶν πιστώσεων παρὰ τοῦ Κράτους. Ἀπὸ τοῦ 1972 ὁμως διατίθενται ηὔξημένοι πιστώσεις καὶ ἐξηγγέλθη ἐπισήμως ὅτι κατὰ τὴν προσεχῆ δεκαπενταετίαν θὰ συνεχισθῆ ἡ διάθεσις ἱκανοποιητικῶν πιστώσεων πρὸς ταχεῖαν βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας ὑπηρεσιῶν. Ἡ κινητοποίησις ὁμως τῶν διατιθεμένων ὑλικῶν πόρων δέον νὰ στηριχθῆ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἑνὸς πλήρους καὶ ἐλλόγου προγράμματος ἀναπτύξεως τῆς ἐκπαιδεύσεως. Εἰς τὴν μελέτην ταύτην διέγραψα ἕν πρόγραμμα μακροπνύου ἐξελίξεως, τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας, συναρτήσῃ κυρίως τῆς οἰκονομικῆς μας ἐξελίξεως καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀντιστοίχου ἐξελίξεως, τῆς σημειωθεῖσης εἰς χώρας πλέον προηγμένας τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι ἐνδεχόμενον ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ ἰδιομορφίαι ἀπαιτοῦν προσαρμογὰς πλέον ἐξειδικευμένας τῶν ἀναφερθεῖσάν καὶ ἀποτελεῖ ἔργον τῶν ἐιδικῶν ἐκάστης ἐκπαιδευτικῆς βαθμίδος ἡ τοιαύτη προσαρμογὴ. Θεωρῶ, ὁμως, ὅτι τελικῶς ἡ ἐξέλιξις τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας θὰ χωρίση κατὰ τὸν προδιαγραφέντα τρόπον, ὡς συνέβη ἤδη καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Εὐρωπαϊκὰς χώρας, αἵτινες ἐξελίχθησαν ἐνωρίτερον ἡμῶν.

Ἡ ριζικὴ ἀναμόρφωσις ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν βαθμίδων, ὡς καὶ ἡ ὀργάνωσις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης δέον νὰ μελετηθοῦν τὸ ταχύτερον καὶ νὰ ἀρχίσῃ ἀμέσως ἢ ἐφαρμογῇ τοῦ ἐκπονηθησομένου προγράμματος διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἢ μέχρι τὸ 1980 πλήρης ἐφαρμογῇ ἑνὸς ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος βιομηχανικῆς κοινωνίας καὶ ἀκολούθως ἑναρξῆς μελέτης καὶ ἐφαρμογῆς ἑνὸς ἐκπαιδευτικοῦ προγράμματος μεταβιομηχανικῆς - τεχντρονικῆς κοινωνίας, εἰς ἣν θὰ εἰσέλθῃ ἡ χώρα μας κατὰ τὸ 2000 περίπου.

Ἡ καλλιέργεια οὕτω τῶν ἐνυπαρχουσῶν εἰς τὸν ἄνθρωπον δημιουργικῶν ἱκανοτήτων θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς καταρτίσεως τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προγράμματος διὰ τὴν προσεχῆ δεκαπενταετίαν καὶ ἐκ τῆς πιστῆς καὶ ἐμμόνου ἐφαρμογῆς τούτου ὑπὸ τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν ὅλων τῶν βαθμίδων τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τὸ ἐκτεθὲν παρ' ἡμῶν πρόγραμμα, χωρὶς νὰ διεκδικῆ τὸ ἀλάθητον, ἀποτελεῖ μίαν ἀτομικὴν συμβολὴν τοῦ συντάκτου τῆς παρούσης, εἰς τὸ τόσον πολὺπλευρον καὶ πολυεδρικὸν πρόβλημα τῆς ἐκπαιδεύσεως. Φιλοδοξία μου εἶναι νὰ προκαλέσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νεωτέρων ἰδίᾳ ἐκπαιδευτικῶν μας πρὸς περαιτέρω διερεύνησιν καὶ μελέτην τοῦ τόσον ἐπιείγοντος προβλήματος τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας. Φρονῶ ὅτι οἱ κάπως ὄριμοι ἐκπαιδευτικοὶ ἐπιστήμονές μας, δέον νὰ ἐκφέρουν ὑπευθύνως τὰς γνώμας των καὶ νὰ ἀκούσουν μετὰ προσοχῆς καὶ ὑπομονῆς τὰς ἀπόψεις τῶν νέων μας ἐκπαιδευτικῶν ἐπιστημόνων, ὥστε νὰ ἐνστερνίζωνται καὶ νὰ υἱοθετοῦν πᾶσαν καινοτομίαν τῶν νέων, ἥτις εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνταχθῇ ἐντὸς τῶν ἐπιτευγμάτων τοῦ πνευματικοῦ μας πολιτισμοῦ. Ἡ ταχεῖα μετάβασις τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας πρὸς τὴν ἀνεπτυγμένην βιομηχανικὴν κοινωνίαν ἐπιβάλλει τὸν ὀρθὸν προγραμματισμὸν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας προγράμματος πρὸς ἀποφυγὴν σοβαρῶν δυσχερειῶν εἰς τὸ μέλλον, αἵτινες ἐνεφανίσθησαν ἤδη εἰς τὰς προηγμένας βιομηχανικὰς καταναλωτικὰς κοινωνίας τῆς Δύσεως.

Ἄφ' ἧς καταρτισθῇ τὸ ἐκπαιδευτικὸν πρόγραμμα καὶ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν, διασφαλιζομένων καὶ τῶν ἀπαραιτήτων σχετικῶν πόρων, τὸ κύριον βᾶρος ἐφαρμογῆς τούτου ἀνατίθεται εἰς τοὺς πάσης βαθμίδος ἐκπαιδευτικούς μας.

Ὁ ἐκπαιδευτικὸς κόσμος τῆς χώρας ἐν τῷ συνόλῳ του, ἔδειξε κατὰ τὴν μακράϊωνα δουλείαν τοῦ ἔθνους καὶ ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς χώρας καὶ μέχρι σήμερον ἐνθουσιασμὸν καὶ πίστιν εἰς τὸ ἔργον του, ἀκόμη καὶ ὅταν τοῦτο ἀπῆτει προσωπικὰς θυσίας. Ἡμεθα ὡς ἐκ τούτου βέβαιοι ὅτι καὶ κατὰ τὰ προσεχῆ ἔτη, βελτιουμένων μάλιστα τῶν συνθηκῶν ἀσκήσεως τοῦ λειτουργήματος τούτου, οἱ ἐκπαιδευτικοὶ μας θὰ κατωρθώσουν νὰ καλύψουν τὴν παρατηρουμένην μέχρι σήμερον, οὐχὶ ὑπαιτιότητι αὐτῶν καθυστέρησιν καὶ νὰ ἐκπαιδεύσουν μίαν νέαν

γενεάν Ἑλλήνων, οὐ μόνον ἱκανὴν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς δημιουργηθησομένας νέας κοινωνικοοικονομικὰς συνθήκας ἀλλὰ καὶ διακρινομένην εἰς τὸν Διεθνῆ στίβον τῆς συνεχομένως διευρυνομένης κοινωνίας τῆς Ε.Ο.Κ. καὶ γενικώτερον τοῦ Δυτικοῦ κόσμου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Ἀγγελοπούλου, Ἀγγέλου, «Ὁ τρίτος κόσμος καὶ οἱ πλούσιες χῶρες», Ἐκδ. Παπαζήση, Ἀθήναι 1972.
- 2) Ἀποστόλου, Α., «Ἀδιέξοδο σπουδῶν», Περιοδικὸν «Ἐπίκαιρα», σελ. 58 - 59, 27 Ἰουλίου 1972.
- 3) Burnes, R., «Introductory Remarks in Nutrition and Mental Development». Proceedings of the Seventh International Congress of Nutrition. Τόμ. 1, σελ. 336. Hamburg 1966.
- 4) Δαμασκηνίδου, Ἄντ., «Τὸ πρόβλημα τῆς ἐκπαίδευσως καὶ ἰδίᾳ τῆς τεχνικῆς ἐξεταζόμενον ἀπὸ οικονομικῆς ἀπόψεως». Ἐπιστημ. Ἐπετ. Σχολῆς Νομικῶν καὶ Οἰκονομ. Ἐπιστημῶν, Τόμος ΙΒ, γ'. Θεσσαλονίκη 1968.
- 5) Ἐξάρχου Ἰωάνν., «Ἡ ἐκπαίδευσις εἰς τὸν χῶρον τῆς Υ.Π.Α.Η. (Ἡπειρος - Κέρκυρα - Λευκάδες)». Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἑστίας», Τόμ. ΙΓ, Ἰωάννινα 1965.
- 6) Ἐξάρχου, Ἰωάνν., «Θαρραλέα πολιτικὴ στὴν κτηνοτροφία», Ἑλληνικὴ ἔκδοσις Hellenews E.Π.Ε., σελ. 145 - 152, Ἀθήναι 1972.
- 7) Galbraith, K. J., «Τὸ νέον βιομηχανικὸν κράτος», Ἐκδ. Παπαζήση, Φειδίου 16, Ἀθήναι.
- 8) Karsomenos, Styl., «Hellenism and humanism». Ἀνάτυπον ἐκ τῶν «Πρακτικῶν τοῦ Α' Διεθνοῦς Ἀνθρωπιστικοῦ Συμποσίου, ἐν Δελφοῖς, Τόμ. Β', Ἀθήναι 1971.
- 9) Luciani, «Samosatensis opera». Περί τοῦ ἐνυπνίου, ἦτοι βίος Λουκιανοῦ - Lipsia in acxibus B. C. Jenbueri MCMV.
- 10) Μαε Ρενέ, Πρόεδρος τῆς Οὐνέσκο, «Οἰκουμενικὴ νεολαία». Ἄρθρον εἰς ἔφημερίδα «Τὰ Νέα» τῆς 17 Ἰουλίου 1972, Ἀθήναι.
- 11) Παπανούτσου, Ε., «Ἡ πολιτικὴ καὶ ἡ ἐπιστήμη». Ἄρθρον εἰς ἔφημερίδα «Τὸ Βῆμα», τῆς 18 Ἰουνίου 1972, Ἀθήναι.
- 12) Παπανούτσου Ε., «Ἡ παιδεία. Ὁ κόμπος τοῦ προβλήματος». Ἄρθρον εἰς ἔφημερίδα «Τὰ Νέα», τῆς 20ης Ἰουλίου 1972, Ἀθήναι.
- 13) «Petit manuel statistique de la Yougoslavie». Beograd 1971.
- 14) Rajalakshmi Rand Ramakrishnan. «Protein Nutrition and Brain Function» Proceedings of the Seventh International Congress of Nutrition. Τόμ. 1, σελ. 345 - 47, Hamburg 1966.
- 15) Στυλιδιώτης, Κων., «Τὸ γερμανικὸν σύστημα τῆς ἐπαγγελματικῆς - τεχνικῆς ἐκπαίδευσως». Περιοδικὸν «Σπουδαί», Τόμ. ΚΒ', τεῦχ. 2, σελ. 391 - 428. Ἀθήναι 1972.

- 16) Ξηροτύρη, Ι., «Παιδεία ἢ ἀντιπαιδεία;». Ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς 4 συνεχείας εἰς τὴν ἡμερησίαν «Θεσσαλονίκη». Θεσσαλονίκη 6/12 1972.
- 17) Meier, G., «Leading issues in Economic Development». Oxford University Press, Reprinted 1971. Human Resource Development, p. 589 - 656.
- 18) Myint, H., «The Economics of the Developing Countries». Hutchinson University Library. London, 1969, p. 173 - 177.
- 19) Schultz, W. Theodore, «Ἡ Οἰκονομικὴ ἀξία τῆς Ἐκπαιδεύσεως». (Εἰσαγωγή - ἐπιμέλεια Γ. Κουτσομάρη. Ἐκδόσεις Παπαζήση), 1972.

Λ Ο Γ Ι Σ Τ Η Σ , ,

Μηνιαία Λογιστικὴ Φορολογικὴ καὶ Οἰκονομικὴ
Ἐπιθεώρησις
Ἐπιστημονικὸν καὶ Ἐπαγγελματικὸν Βῆμα τῶν
Ἑλλήνων Λογιστῶν

ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΙ: Οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων Ἐπιστη-
μόνων καὶ εἰδικῶν.

ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΣ: Ἐπὶ τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ φορολογουμένου
τῆς φορολογίας τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ Κώδικος Φορολογικῶν
Στοιχείων, τῶν Διοικητικῶν λύσεων καὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν
φορολογικῶν Δικαστηρίων καὶ τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας,
τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας καὶ νομολογίας

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ: Ἄρθρα καὶ μελέται ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων
θεμάτων τῆς Λογιστικῆς, τῆς φορολογίας καὶ τῆς ἰδιωτικῆς
οἰκονομίας. Ἐπαγγελματικὴ κίνησις τῶν Ἑλλήνων Λογιστῶν.

Ἐγγραφαὶ συνδρομητῶν εἰς τὰ γραφεῖα τοῦ «**ΛΟΓΙΣΤΟΥ**»
Ὀδὸς Πανεπιστημίου 44 — Ἀθῆναι (τηλ. 622.737)